Ocena zasobów pomocy społecznej w oparciu o sytuację społeczną i demograficzną Województwa Mazowieckiego za 2015 rok

SPIS TREŚCI

I. Wstęp 4
II. Informacje ogólne 5

1. Województwo mazowieckie w liczbach 5
2. Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa 6
3. Demografia w gminach i powiatach województwa mazowieckiego 9
4. Rynek pracy na Mazowszu 11

III. Zasoby pomocy społecznej i instytucji aktywnej integracji 15

1. Infrastruktura społeczna w gminach 15
2. Dane o osobach i rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminach i powiatach 16
3. Zasiłki i świadczenia pomocy społecznej 21
4. Inne rodzaje pomocy i świadczeń udzielane przez gminy i miasta na prawach powiatu 23
5. Wybrane usługi pomocy społecznej 24
6. Piecza zastępcza 25
7. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej 27
8. Kadra jednostek pomocy społecznej 29
9. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w gminach i powiatach województwa mazowieckiego 32
10. Aktywność projektowo-konkursowa gmin i powiatów 34
11. Zlecanie zadań przez gminy i powiaty organizacjom pozarządowym 35

IV. Ubóstwo i wykluczenie społeczne na Mazowszu 36

1. Organizacje pozarządowe działające na rzecz wsparcia osób ubogich i wykluczonych 37
2. Ocena dostępności do usług środowiskowych w obszarze zdrowia psychicznego 38
3. Sytuacja osób starszych na Mazowszu 46
4. Barometr ubóstwa i wykluczenia społecznego 48

V. Wnioski i rekomendacje 49

1. W zakresie pomocy społecznej 49
2. W zakresie wsparcia dziecka i rodziny 51
3. W zakresie sytuacji osób starszych 53
4. W zakresie dostępu do instytucji, specjalistów i usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi 54

VI. Zestawienie tabelaryczne danych z formularzy Oceny zasobów pomocy społecznej 56
VII. Karty powiatów 74
VIII. Rozmieszczenie jednostek pomocy i integracji społecznej 120

I. WSTĘP

Jednym z ważnych zadań województwa samorządowego wynikającym z art. 16a ustawy o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 163) jest przygotowanie każdego roku oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej.

Podobnie jak w latach ubiegłych Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok województwa mazowieckiego (zwana dalej Oceną zasobów) została przygotowana i przeprowadzona w okresie od końca marca do 30 kwietnia 2016 r. przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w Wydziale ds. Badań Społecznych – Obserwatorium Integracji Społecznej przy wykorzystaniu narzędzia (ankiety badawczej) jednolitego w skali całego kraju umieszczonego w systemie informatycznym Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Po raz kolejny raport z przeprowadzonej Oceny zasobów zawiera dane liczbowe opisujące: rynek pracy, osoby korzystające z pomocy społecznej, wybrane usługi świadczone w ramach aktywnej integracji i systemu wsparcia rodziny, instytucje pomocy społecznej oraz koszty prowadzenia i utrzymania zasobów pomocy społecznej na Mazowszu. Materiał opisujący mazowiecką pomoc społeczną został uzupełniony w roku bieżącym o informacje dotyczące:

- Funkcjonujących na terenie województwa organizacji pozarządowych aktywnie działających na rzecz osób ubogich i wykluczonych.
- Dostępności do instytucji i specjalistów świadczących usługi medyczne oraz społeczne dla osób w kryzysie psychicznym i osób z ograniczoną sprawnością intelektualną.
- Sytuacji osób starszych.

W ostatniej części Oceny umieściliśmy wnioski i rekomendacje, tzw. Karty powiatów zawierające wybrane dane w układzie powiatowym, oraz mapy obrazujące rozmieszczenie jednostek pomocy i aktywnej integracji na terenie województwa.

Ocena zasobów jest dla samorządów terytorialnych nie tylko materiałem poglądowym mającym ułatwić podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu w zakresie polityki społecznej w kolejnym okresie, ale przede wszystkim ważnym dokumentem umożliwiającym uzyskanie wiedzy na temat zasobów społeczności lokalnych jak i deficytów w zakresie spraw społecznych oraz do planowania i wytyczania kierunków dalszego rozwoju działań aktywizujących oraz usług społecznych. Zebrane dane będą wykorzystywane do procesu monitoringu i aktualizacji Strategii Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Ocena będzie także ważnym źródłem informacji do planowania interwencji w ramach środków Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 przeznaczonych na realizację projektów społecznych w gminach i powiatach regionu.

Dane z Oceny stanowią również ważne źródło informacji dla gmin, powiatów, organizacji pozarządowych dla opracowywania strategii rozwiązywania problemów społecznych jak i przygotowywania programów pomocowych.

Formularze Oceny zasobów przekazały wszystkie gminy i powiaty, za pośrednictwem Ośrodków Pomocy Społecznej i Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie z terenu województwa mazowieckiego. Dziękujemy wszystkim osobom zaangażowanym w proces tworzenia dokumentu i zachęcamy do jego wnikliwej analizy.

II. INFORMACJE OGÓLNE

1. WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE W LICZBACH

Województwo mazowieckie położone jest w środkowo-wschodniej części Polski i graniczy z 6 województwami: na zachodzie z łódzkim i kujawsko-pomorskim, na północy z warmińsko-mazurskim, na wschodzie z podlaskim i lubelskim, na południu ze świętokrzyskim. Mazowsze jest największym regionem w kraju, zarówno pod względem zajmowanego obszaru, jak i liczby mieszkańców. Zajmuje powierzchnię 35 558 km^2 (11,4% powierzchni kraju). Na dzień 31 grudnia 2015 roku na Mazowszu mieszkało 5 349 tys. osób, tj. 13,9% ludności Polski. Średnia gęstość zaludnienia nie zmieniła się od 2014 roku i wyniosła 150 osób/km (przy średniej krajowej 123 osoby/km²).

Mapa 1. Województwo Mazowieckie – mapa administracyjna z nazwami powiatów.

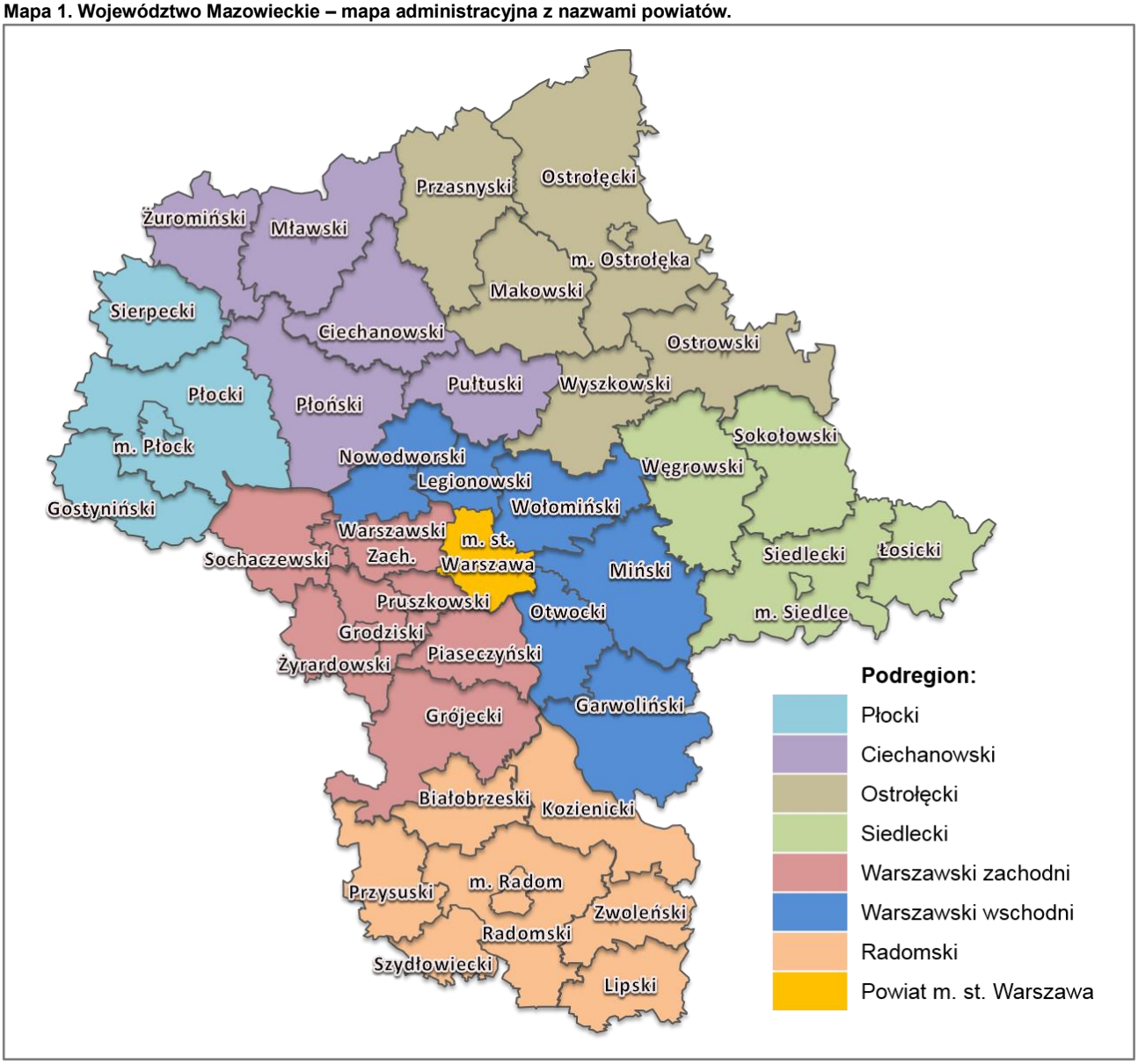

Źródło: opracowanie własne Obserwatorium Integracji Społecznej.

Na Mazowszu, zgodnie z podziałem administracyjnym wyodrębnione jest 314 gmin (w tym: 35 miejskich, 50 miejsko-wiejskich i 229 wiejskich), oraz 5 miast na prawach powiatu: Warszawa, Ostrołęka, Płock, Radom i Siedlce.

W województwie mazowieckim wydzielono administracyjnie 37 powiatów ziemskich wraz z następującą liczbą gmin:

- białobrzeski (6 gmin),
- ciechanowski (9 gmin),
- garwoliński (14 gmin),
- gostyniński (5 gmin),
- grodziski (6 gmin),
- grójecki (10 gmin),
- kozienicki (7 gmin),
- legionowski (5 gmin),
- lipski (6 gmin),
- łosicki (6 gmin),
- makowski (10 gmin),
- miński (13 gmin),
- mławski (10 gmin),
- nowodworski (6 gmin),
- ostrołęcki (11 gmin),
- ostrowski (11 gmin),
- otwocki (8 gmin),
- piaseczyński (6 gmin),
- płocki (15 gmin),
- płoński (12 gmin),
- pruszkowski (6 gmin),
- przasnyski (7 gmin),
- przysuski (8 gmin),
- pułtuski (7 gmin),
- radomski (13 gmin),
- siedlecki (13 gmin),
- sierpecki (7 gmin),
- sochaczewski (8 gmin),
- sokołowski (9 gmin),
- szydłowiecki (5 gmin),
- warszawski zachodni (7 gmin),
- węgrowski (9 gmin),
- wołomiński (12 gmin),
- wyszkowski (6 gmin),
- zwoleński (5 gmin),
- żuromiński (6 gmin),
- żyrardowski (5 gmin).

Zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1888/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 roku w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 2014 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1992), zmieniającym rozporządzenie w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), województwo mazowieckie (jednostka administracyjna) stanowi jedną jednostkę NTS-2, która podzielona jest na 8 podregionów (poziom NTS-3) tj.:

- ciechanowski (obejmujący powiaty: ciechanowski, mławski, płoński, pułtuski, żuromiński),
- ostrołęcki (obejmujący powiaty: makowski, ostrołęcki, ostrowski, przasnyski, wyszkowski i m. Ostrołęka),
- płocki (obejmujący powiaty: gostyniński, płocki, sierpecki i m. Płock),
- radomski (obejmujący powiaty: białobrzeski, kozienicki, lipski, przysuski, radomski, szydłowiecki, zwoleński i m. Radom),
- siedlecki (obejmujący powiaty: łosicki, siedlecki, sokołowski, węgrowski i m. Siedlce),
- m. st. Warszawa,
- warszawski wschodni (obejmujący powiaty: garwoliński, legionowski, miński, nowodworski, otwocki i wołomiński),
- warszawski zachodni (obejmujący powiaty: grodziski, grójecki, piaseczyński, pruszkowski, sochaczewski, warszawski zachodni i żyrardowski).

2. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA WOJEWÓDZTWA[1]

W tej części raportu przedstawiamy zestaw informacji analitycznych charakteryzujących takie aspekty życia społeczno-gospodarczego naszego województwa, jak: zmiany demograficzne

[1] „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2015 r.”, Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2016 r.

na Mazowszu, sytuację na rynku pracy, przeciętne wynagrodzenia, emerytury i renty, ceny, charakterystykę gospodarstw rolnych, budownictwo mieszkaniowe, sytuację finansową przedsiębiorstw, informacje o poziomie produktu krajowego brutto.

Liczba mieszkańców województwa mazowieckiego systematycznie zwiększa się, przy czym rozwój demograficzny województwa jest zróżnicowany przestrzennie. W 2015 r. spośród 42 powiatów 17 zaludniało się, a 25 wyludniało się. Największy przyrost ludności występował w powiatach koncentrujących się wokół Warszawy, a największy ubytek w powiatach usytuowanych na krańcach województwa. Szczegółowe informacje dotyczące sytuacji demograficznej województwa przedstawiamy w punkcie 3.

Po utrzymującym się w województwie mazowieckim na **rynku pracy** w latach 2010-2013 wzroście bezrobocia, od 2014 r. i w kolejnych kwartałach 2015 r. zaobserwowano poprawę w tym zakresie. W całym 2015 r. zarówno stopa bezrobocia (2014 – 9,8%, 2015 – 8,4%), jak i liczba zarejestrowanych bezrobotnych (2014 – 249 777 osób, 2015 – 216 527 osób) kształtowały się poniżej poziomu notowanego przed rokiem. Zmniejszyło się terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia. W końcu 2015 r. różnica pomiędzy najniższą wartością stopy bezrobocia w m.st. Warszawie (3,4%) a najwyższą w powiecie szydłowieckim (31,5%) wyniosła 28,1 p. proc. i w skali roku zmniejszyła się o 2,1 p. proc. Na koniec omawianego roku stopa bezrobocia w województwie ukształtowała się na poziomie 8,4% i nadal należała do najniższych w kraju.

Korzystne zmiany na rynku pracy potwierdzają wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** przeprowadzonego w IV kwartale 2015 r. Wskazują one na poprawę sytuacji na rynku pracy zarówno w odniesieniu do obserwowanej przed rokiem, jak i w latach 2010–2013. W porównaniu z 2014 r. odnotowano spadek liczby bezrobotnych oraz stopy bezrobocia. Zwiększyła się liczba pracujących, odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia i współczynnika aktywności zawodowej, zmniejszyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi. Szczegółowe informacje dotyczące rynku pracy województwa przedstawiamy w punkcie 4.

W 2015 r. **przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto** w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rocznym rosły wolniej niż przed rokiem. W porównaniu z 2014 r. największy wzrost wynagrodzeń odnotowano w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia oraz obsługa rynku nieruchomości. W omawianym roku przeciętne wynagrodzenie w województwie było najwyższe w kraju i wyniosło 4991,77 zł (stanowiło to 121,1% średniego wynagrodzenia w kraju).

Po notowanym w latach 2010–2014 spadku w skali roku **przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów**, w 2015 r. nastąpił jej wzrost (o 1,2%). Emerytów i rencistów pobierających świadczenia z ZUS było więcej(o 0,3%), a świadczeniobiorców KRUS nieco mniej niż w 2014 r. (spadek 0 0,3%). W 2015 r. odnotowano wzrost wartości przeciętnych świadczeń, przy czym (odmiennie niż rok wcześniej) skala wzrostu była większa w przypadku przeciętnej miesięcznej emerytury i renty wypłacanej przez KRUS niż przez ZUS. W 2015 roku pod względem wysokości przeciętnej miesięcznej emerytury i renty z ZUS, która wynosiła 2047,16 zł (103,3% średniej krajowej) województwo zajmowało drugie miejsce w Polsce, a analogiczne świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych (1144,30 zł) było jednym z najniższych i stanowiło 97,0% przeciętnej emerytury i renty rolniczej w kraju.

W 2015 r. po raz pierwszy w badanym okresie sześciu lat **ceny detaliczne towarów i usług konsumpcyjnych** obniżyły się w ujęciu rocznym. Spadek cen w województwie wyniósł 0,9% i był taki sam jak notowany w kraju. W 2014 r. zarówno w województwie, jak i w kraju ceny pozostały na poziomie sprzed roku, natomiast w latach 2010–2013 ceny wzrosły, przy czym w województwie wzrost był nieco wolniejszy niż przeciętnie w kraju. Najgłębszy spadek cen w województwie mazowieckim w 2015 r. dotyczył transportu, a największy wzrost cen towarów i usług w zakresie edukacji. Badany rok był kolejnym, w którym odnotowano spadek cen odzieży i obuwia.

Według danych Banku Danych lokalnych GUS w 2013 r. **liczba gospodarstw rolnych** na

Mazowszu wynosiła 212 154 i stanowiła 14,84% ogólnej liczby gospodarstw w kraju. Spośród 212,1 tys. gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych, 99,87% (211,9 tys.) stanowiły gospodarstwa indywidualne. [2]

W 2015 r. **produkcja sprzedana przemysłu** w województwie mazowieckim stanowiła 19,8% ogólnej produkcji przemysłowej w kraju (tj. najwięcej w Polsce). W województwie w ujęciu rocznym odnotowano wzrost produkcji sprzedanej (w cenach stałych) o 1,7%. Zwiększenie produkcji sprzedanej w omawianym roku wynikało głównie ze wzrostu przetwórstwa przemysłowego, które (w cenach bieżących) stanowiło 79,3% wartości sprzedaży produkcji ogółem. W 2015 r. podobnie jak rok wcześniej, zanotowano spadek produkcji w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę. Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu (w ujęciu rocznym) towarzyszyło jednocześnie zwiększenie wydajności pracy i przeciętnego zatrudnienia.

W 2015 r. w województwie mazowieckim w **budownictwie mieszkaniowym** oddano do użytkowania mniej mieszkań niż rok wcześniej. Liczba ta ukształtowała się na poziomie 2013 roku i wyniosła 5,5 mieszkania na 1000 mieszkańców w stosunku do 5,8 mieszkania w 2014 roku. Zwiększyła się za to liczba mieszkań, na budowę których uzyskano pozwolenia (na 1000 mieszkańców) z 6,7 na 7,8 oraz liczby mieszkań których budowę rozpoczęto i wyniosło 6,5 mieszkania na 1000 mieszkańców (w 2014 roku 6,2 mieszkania). Także tendencja wzrostowa została utrzymana w zakresie przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania oddanego do użytkowania i wyniosła 91,8 m². (w 2014 roku 91,6 m²).

W końcu grudnia 2015 roku **w rejestrze REGON** na Mazowszu zarejestrowanych było 766 030 podmiotów gospodarki narodowej (bez rolników indywidualnych). W porównaniu ze stanem z końca grudnia 2014 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 0,3%.

W 2015 r., po wzroście w 2014 r., **sprzedaż detaliczna** zmniejszyła się w skali roku o 4,4%. Spadek ten spowodowany był przede wszystkim niższą sprzedażą w jednostkach zajmujących się handlem paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi, których udział w ogólnej wartości sprzedaży wyniósł 25,6%.

Sytuacja finansowa przedsiębiorstw niefinansowych[3] badanych w 2015 r. była lepsza niż przed rokiem. Po niewielkim spadku w 2014 r., znacznie wzrósł wynik na działalności gospodarczej oraz wyniki finansowe brutto[4] i netto[5]. Odnotowano zwiększenie zysku netto, przy znacznym ograniczeniu straty netto. Mniejszy spadek przychodów z całokształtu działalności niż kosztów ich uzyskania skutkował poprawą wskaźnika poziomu kosztów (z 96,4% do 95,7%). Bardziej korzystne niż przed rokiem były również wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto, które zwiększyły się odpowiednio o 0,7 i 0,6 p. proc. i wyniosły 4,3% i 3,6%. Obniżyły się natomiast wskaźniki płynności finansowej: I stopnia[6] – o 1,9 p. proc. (do 49,2%) i II stopnia[7] – o 3,9 p. proc. (do 112,8%). Nie zmienił się udział jednostek wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw (79,7%), a udział ich przychodów w przychodach z całokształtu działalności ogółu badanych podmiotów był wyższy niż przed rokiem (84,8% wobec 75,4%).

[2] Od 2014 roku, w związku ze zmianami w organizacji i metodologii badań rolniczych w GUS, dane dla województw będą prezentowane dla lat, w których prowadzone będą badania struktury gospodarstw rolnych i spisy rolne (tj. co 3-4 lata). Stąd dane w tym zakresie dostępne są za rok 2013.

[3] przedsiębiorstwa niefinansowe – rozumiane jako jednostki, których główną działalnością jest produkcja dóbr i obrót dobrami lub świadczenie usług niefinansowych, w szczególności przedsiębiorstwa państwowe, spółki, spółdzielnie, oddziały przedsiębiorców zagranicznych, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek zatrudniające powyżej 9 osób, grupy producenckie, niepubliczne szkoły wyższe, spółki prowadzące działalność leczniczą, agencje (z wyjątkiem agencji wykonawczych), Dz. U. z 2013 r. poz. 1344.

[4] Różnica pomiędzy przychodami a kosztami ich uzyskania obliczona dla określonego przedsiębiorstwa.

[5] Wynik finansowy brutto pomniejszony o podatek dochodowy i inne obowiązkowe obciążenia.

[6] Wskaźnik płynności finansowej I stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.

[7] wskaźnik płynności finansowej II stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.

Produkt krajowy brutto[8] wytworzony w województwie mazowieckim w 2014 r. był realnie wyższy o 4,1% w porównaniu z rokiem poprzednim. W latach 2010–2013 średnie roczne tempo wzrostu PKB kształtowało się na poziomie 3,1%, przy średnim krajowym 2,6%. W porównaniu z innymi województwami był to jeden z najszybszych wzrostów z roku na rok wolumenu PKB (druga lokata po województwie wielkopolskim ze średniorocznym tempem wzrostu na poziomie 3,3%). Tempo rozwoju gospodarki województwa mazowieckiego obrazuje również produkt krajowy brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Województwo mazowieckie osiąga najwyższy w Polsce poziom tego miernika – w 2014 r. przewyższył on średnią krajową o 60,4%; w 2010 r. był większy o 59,1% (w cenach bieżących).

Województwo mazowieckie wyróżnia się w skali kraju najwyższym poziomem rozwoju gospodarczego, jednakże widoczne są znaczne dysproporcje przestrzenne w rozwoju województwa. Zasadniczy potencjał gospodarczy, kapitałowy i intelektualny skupiony jest w Warszawie i aglomeracji warszawskiej. Pozostałe podregiony województwa odznaczają się zdecydowanie słabszym potencjałem gospodarczym i niższą dynamiką rozwojową. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego województwo zawdzięcza dobrze rozwiniętemu sektorowi usług, szczególnie w handlu, w którym w ostatnich latach najszybciej rosła liczba miejsc pracy.

3. DEMOGRAFIA W GMINACH I POWIATACH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO[9]

Według stanu w dniu 31 grudnia 2015 r. w **województwie mazowieckim zamieszkiwało ok. 5349 tys. osób**[10], co stanowiło 13,9% ogółu ludności Polski; mieszkańcy miast stanowili 14,8% ludności miejskiej kraju, a mieszkańcy wsi – 12,5% ogółu ludności wiejskiej. W porównaniu z 2014 rokiem liczba ludności województwa zwiększyła się o 0,27%, a w porównaniu z 2010 r. – o 1,56%.

Największe miasto regionu - **Warszawa** - na koniec roku 2015 **liczyła ok. 1744 tys**. ludności, stanowiąc 32,6% ogółu ludności województwa. W latach 2010-2015 roczne tempo przyrostu ludności stolicy zawierało się w przedziale od 0,41% w 2012 r. do 0,64% w 2014 r.

Województwo mazowieckie **zurbanizowane** jest w stopniu wyższym od przeciętnego w kraju – udział mieszkańców miast w ogólnej liczbie ludności województwa stanowi ponad 64%, natomiast w kraju – nieco ponad 60%. W końcu 2015 r. wskaźnik zaludnienia wyniósł 150 osób na 1 km2 i był bardzo zróżnicowany przestrzennie. Z analizy rozkładu tego wskaźnika na poziomie powiatów wynika, że najmniejsza gęstość zaludnienia występuje w powiecie łosickim (41 osób/km2), a największa – w m.st. Warszawie (3372 osoby/km2).

Struktura ludności według płci w województwie mazowieckim charakteryzuje się liczebną przewagą kobiet – podobnie jak w latach wcześniejszych na koniec 2015 r. stanowiły one 52,2% populacji (w kraju 51,6%); wskaźnik feminizacji, tj. liczba kobiet w przeliczeniu na 100 mężczyzn, wyniósł 109 (w kraju 107). Bardziej sfeminizowana jest ludność miast niż wsi – w omawianym roku udział kobiet wyniósł odpowiednio 53,3% wobec 50,1%, a wskaźnik feminizacji 114 wobec 100.

Dodatni **przyrost naturalny** w województwie mazowieckim obserwowany jest od 2006 r., przy czym najwyższe jego natężenie wystąpiło w 2010 r. – wówczas, w wyniku **bilansu urodzeń i zgonów,** na każde 10 tys. ludności przybyło przeciętnie 14 osób. W 2015 r. przyrost naturalny był znacznie niższy – w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców przybyły tylko 4 osoby (w 2014 roku 7 osób). W województwie mazowieckim w 2015 r. zarejestrowano 57456 urodzeń żywych.

[8] „Wstępne szacunki produkt krajowy brutto według województw w 2014 r.”, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Katowicach, styczeń 2016 r.

[9] „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2015 r.”, Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2016 r.

[10] Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych (wyjątek stanowi 2015 r., w przypadku którego dla migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.) oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie.

W stosunku do poprzedniego roku było to o 317 więcej, a w porównaniu z 2010 r. – o 3300 mniej. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł 10,76‰ wobec 10,73‰ przed rokiem i 11,56‰ przed pięcioma laty. W 2015 r. zmarło 55030 osób, tj. o 1536 więcej niż w 2014 r. Współczynnik natężenia zgonów ukształtował się na poziomie 10,30‰ wobec 10,05‰. W miastach województwa dodatni przyrost naturalny utrzymuje się od 2005 r., natomiast na wsi wystąpił w latach 2008–2010, 2012 i 2014. W ostatnim roku analizy współczynnik przyrostu naturalnego w miastach wyniósł 0,83‰, a na wsi minus 0,21‰ (przed rokiem odpowiednio 1,01‰ i minus 0,09‰).

W Warszawie dodatni przyrost naturalny utrzymuje się od 2008 r. (z wyjątkiem 2013 r.), przy czym najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w 2010 r. (1,19‰). W 2015 r. współczynnik przyrostu naturalnego w stolicy wyniósł 0,75‰

Na koniec 2015 r. **dodatni przyrost naturalny** wystąpił w 18 powiatach, przy czym w ujęciu względnym w 13 z nich był wyższy niż przeciętnie w województwie; najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie piaseczyńskim (4,83‰). **Ujemny przyrost naturalny** wystąpił w 24 powiatach, w tym w dwóch miastach na prawach powiatu – Płocku i Radomiu; najniższe natężenie omawianego współczynnika odnotowano w powiecie lipskim (minus 6,58‰). Z analizy przestrzennego rozkładu omawianego zjawiska wynika, że powiaty z dodatnim przyrostem naturalnym koncentrują się głównie w centralnej części województwa oraz w bezpośrednim otoczeniu trzech miast na prawach powiatu – Ostrołęki, Radomia i Siedlec.

Rok 2015 był drugim z kolei, w którym – po spadkach w latach 2009-2013 – odnotowano wzrost liczby **nowo zawartych małżeństw**. W województwie mazowieckim związek małżeński zawarło 25808 par, tj. o 884 więcej niż rok temu, jednak o 8167 mniej niż siedem lat temu. Współczynnik małżeństw wyniósł 4,83‰, wobec 4,68‰ w 2014 r. i 6,55‰ w 2008 r. Odnosząc dane wojewódzkie do danych ogólnopolskich można powiedzieć, że we wszystkich omawianych latach częstość zawierania małżeństw była niższa niż średnio w kraju.

W województwie mazowieckim **saldo migracji wewnętrznych** ludności na pobyt stały od kilkunastu lat jest dodatnie, co oznacza, że liczba osób, które zameldowały się na pobyt stały w danym okresie przewyższa liczbę osób, które wymeldowały się. W ciągu 2015 r. różnica między napływem migracyjnym a odpływem wyniosła 12385 osób; na każde 10 tys. ludności przybyły przeciętnie 23 osoby (przed rokiem blisko 25 osób).

Mapa 2. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w powiatach woj. Mazowieckiego w 2015 r.

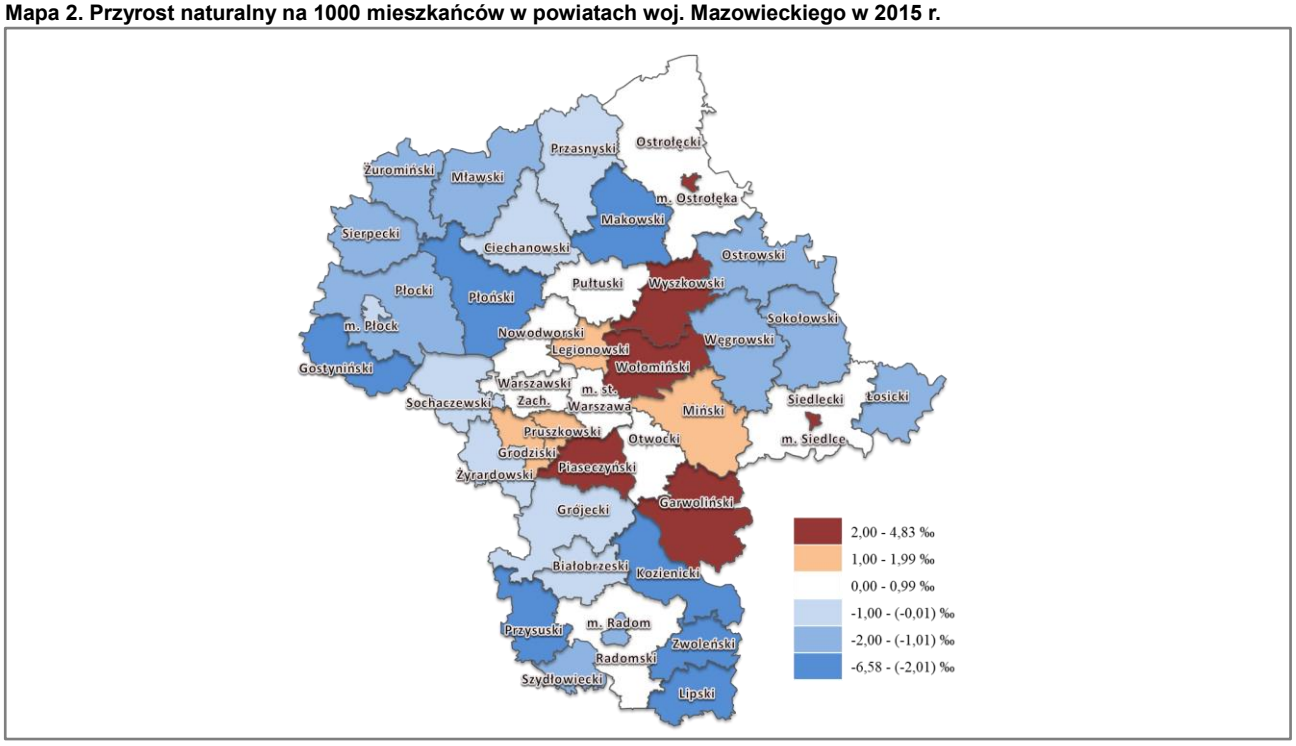

Źródło: „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2015 r.", Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2016 r.

W 2015 r. w 16 powiatach województwa saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały było dodatnie, w tym w 10 było relatywnie wyższe niż średnio w województwie; najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie piaseczyńskim (12,26‰). Ujemna wartość współczynnika salda migracji wewnętrznych wystąpiła w 26 powiatach, przy czym najniższa wartość w mieście Ostrołęce (minus 6,53‰). Rozpatrując przestrzenny rozkład omawianego zjawiska należy stwierdzić, że powiaty zaludniające się w wyniku dodatniego salda migracji wewnętrznych na pobyt stały koncentrują się w centralnej części województwa, co jest zapewne związane z napływem ludności do Warszawy i okolicznych powiatów, głównie w poszukiwaniu pracy. Dodatnie saldo migracji wewnętrznych odnotowano również w powiatach okalających dwa duże miasta – Płock i Radom. We wszystkich – poza stolicą – miastach na prawach powiatu współczynnik salda migracji wewnętrznych na pobyt stały był ujemny.

4. RYNEK PRACY NA MAZOWSZU[11]

4.1. PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE

W 2015 r. odnotowano wzrost (nieco większy niż rok wcześniej) **przeciętnego zatrudnienia**[12] w sektorze przedsiębiorstw w skali roku . Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie mazowieckim w 2015 r. ukształtowało się na poziomie 1353,9 tys. osób, tj. o 1,4% wyższym niż w 2014 r. (wobec wzrostu o 0,6% przed rokiem). W kraju przeciętne zatrudnienie było o 1,3% większe od notowanego w roku poprzednim (wobec wzrostu o 0,6% w 2014 r.). Na Mazowszu w 2015 r., podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej osób zatrudnionych było w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (przeciętnie 302,9 tys. osób), przetwórstwie przemysłowym (290,6 tys.) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (243,9 tys.). Ich łączny udział stanowił 61,9% ogólnej liczby zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw. W porównaniu z rokiem poprzednim przeciętne zatrudnienie zwiększyło się m.in. w administrowaniu i działalności wspierającej (o 12,5%), informacji i komunikacji (o 6,2%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 5,1%), w przetwórstwie przemysłowym (o 1,4%), handlu, naprawie pojazdów samochodowych (o 1,0%). Spadek zatrudnienia odnotowano w zakwaterowaniu i gastronomii (o 5,9%), budownictwie (o 5,4%), w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 4,6%), obsłudze rynku nieruchomości (o 1,1%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 1,0%).

Wykres 1. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie mazowieckim w latach 2010-2015 (w tys.).

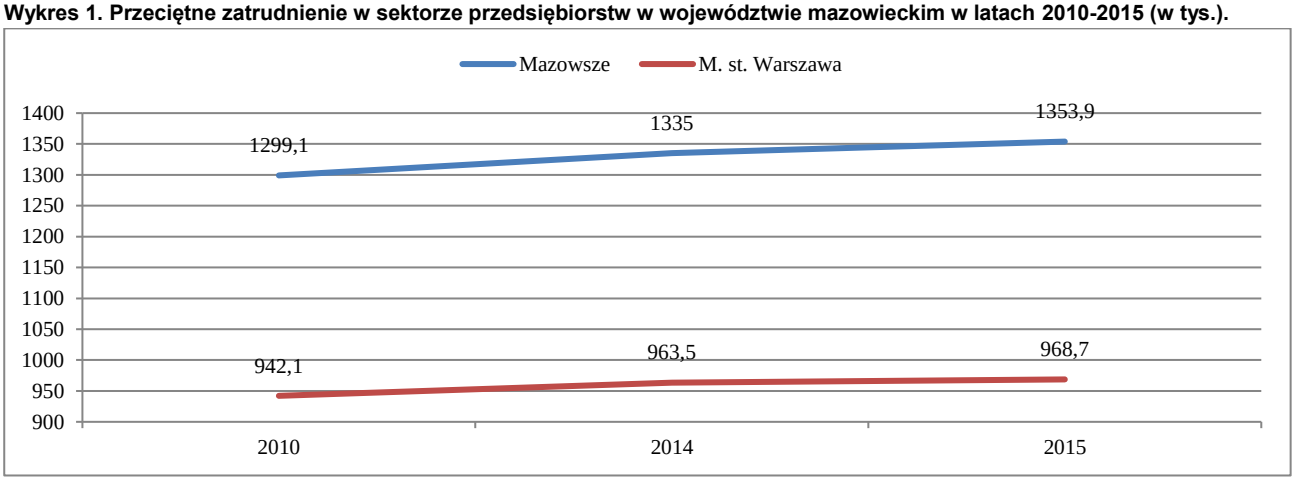

Źródło: „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2015 r.", Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2016 r.

[11] „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2015 r.", Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2016 r.
[12] Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz niepełnym, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

4.2. BEZROBOCIE REJESTROWANE

W województwie mazowieckim w 2015 r. zaobserwowano poprawę sytuacji na rynku pracy. W poszczególnych miesiącach badanego roku zarówno stopa bezrobocia, jak i liczba bezrobotnych ukształtowały się poniżej poziomu notowanego rok wcześniej.

W końcu grudnia 2015 r. **liczba bezrobotnych zarejestrowanych** w powiatowych urzędach pracy województwa mazowieckiego wyniosła 216,5 tys. osób i była o 33,3 tys., tj. o 13,3% mniejsza niż przed rokiem (wobec spadku o 11,8% w grudniu 2014 r.). W kraju liczba bezrobotnych w 2015 r. zmniejszyła się w skali roku o 14,3% (wobec spadku o 15,4% w 2014 r.

W porównaniu z grudniem 2014 r. liczba bezrobotnych obniżyła się we wszystkich powiatach. Największy spadek zanotowano w powiatach: grójeckim (o 26,4%), wyszkowskim (o 21,5%) oraz w warszawskim zachodnim (o 21,3%), a najmniejszy – w powiatach: przysuskim (o 3,4%), ciechanowskim (o 3,9%) i mławskim (o 4,7%).

Tabela 1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia w latach 2000-2015 w województwie mazowieckim.

Rok	Liczba bezrobotnych	Wzrost / spadek liczby bezrobotnych w odniesieniu do roku poprzedniego	Stopa bezrobocia w%
2000	289 872	+ 40 656	10,8
2001	346 118	+ 56 246	14,4
2002	368 856	+ 22 738	15,2
2003	363 554	- 5 302	15,4
2004	352 946	- 10 608	14,7
2005	332 525	- 20 421	13,8
2006	285 612	- 46 913	11,8
2007	219 924	- 65 688	9,0
2008	178 028	- 41 896	7,3
2009	224 480	+ 46 452	9,0
2010	238 341	+ 13 861	9,7
2011	246 739	+ 6 723	9,8
2012	271 927	+ 25 188	10,8
2013	283 196	+ 11 269	11,0
2014	249 777	-33 419	9,8
2015	216 527	-33 250	8,4

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim – opracowanie Zespół ds. Statystyk Wydział Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy" Wojewódzki Urząd Pracy. Warszawa, grudzień 2015 r.

4.3. STOPA BEZROBOCIA

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie w 2015 r. wykazywała tendencję spadkową. O ile w styczniu i lutym wynosiła 10,0%, to w trzech ostatnich miesiącach roku ukształtowała się na poziomie 8,4%. Również w skali roku stopa bezrobocia w poszczególnych miesiącach zmniejszyła się; od stycznia do listopada spadek wyniósł 1,4–1,5 p. proc., a w grudniu – 1,2 p. proc. W kraju stopa bezrobocia w końcu 2015 r. wyniosła 9,8% i była niższa od notowanej rok wcześniej o 1,6 p. proc. W porównaniu z 2010 r. stopa bezrobocia w województwie była niższa o 1,3 p. proc. (w kraju niższa o 2,6 p. proc.).

W porównaniu z grudniem 2014 r. stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich powiatach. Najgłębszy spadek zanotowano w powiecie gostynińskim i szydłowieckim (po 2,9 p. proc.), kozienickim (o 2,6 p. proc.) oraz węgrowskim (o 2,3 p. proc.), a najmniejszy w powiatach: ciechanowskim, mławskim i piaseczyńskim (po 0,6 p. proc.) oraz grodziskim, pruszkowskim i przysuskim (po 0,7 p. proc.). W województwie utrzymało się przestrzenne zróżnicowanie stopy bezrobocia. Rozpiętość pomiędzy najniższą a najwyższą stopą bezrobocia wyniosła 28,1 p. proc. (w 2014 r. – 30,2 p. proc.). Do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały: szydłowiecki (31,5%), radomski (25,3%) i przysuski (23,7%). Średniej dla województwa nie przekroczyły natomiast: m.st. Warszawa (3,4%), warszawski zachodni (4,4%), grójecki (4,5%), grodziski (5,7%), pruszkowski (6,4%), piaseczyński (6,6%), otwocki (6,9%) oraz m. Siedlce (7,7%).

Mapa 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego na Mazowszu w ujęciu powiatowym w 2015 r.

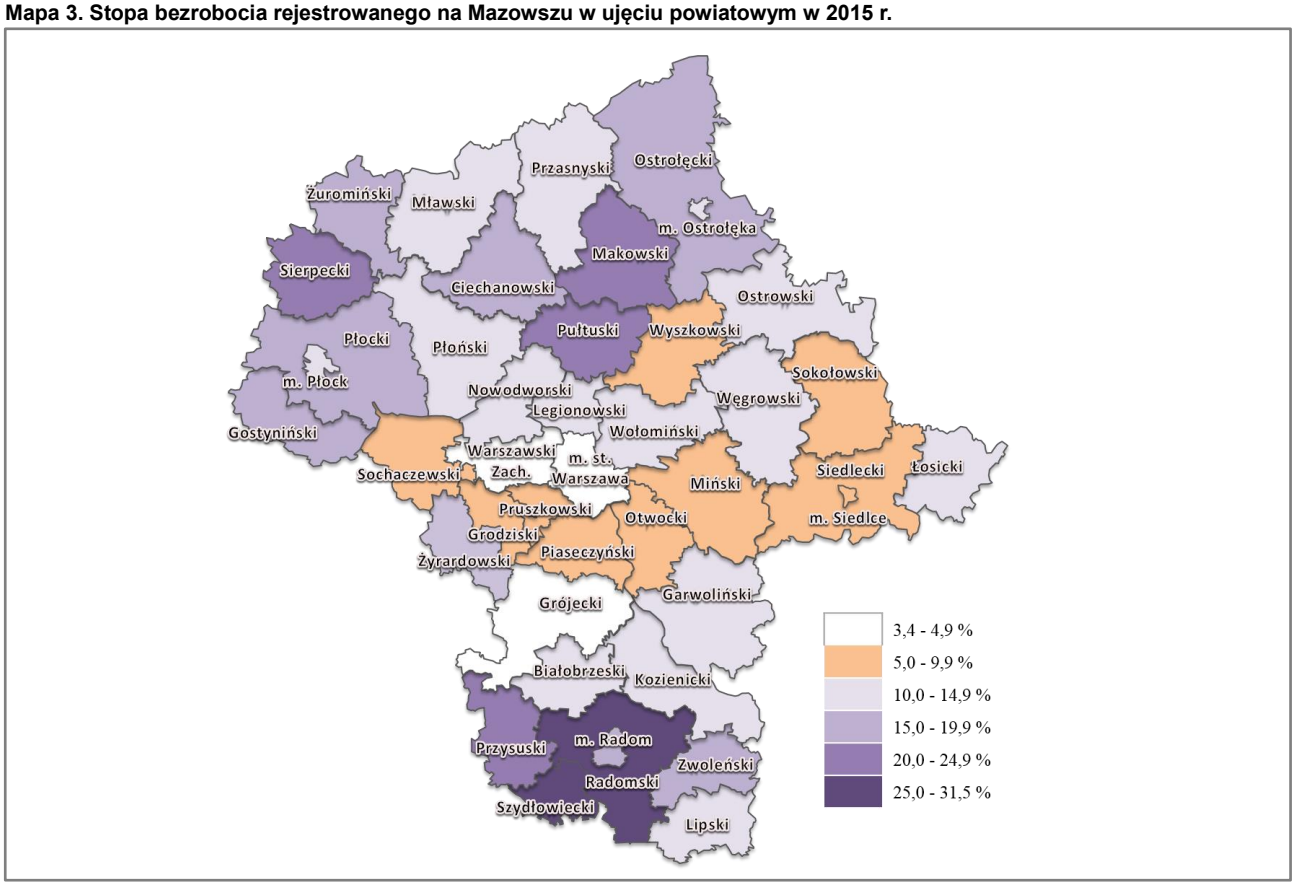

Źródło: „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2015 r.", Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2016 r.

4.4. WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH

W końcu grudnia 2015 r. w województwie mazowieckim większość bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy stanowili mężczyźni; ich odsetek wyniósł 51,7% (podczas gdy w kraju – 47,8%). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się o 14,1%. Nieco mniejszy spadek (o 12,4%) odnotowano w populacji bezrobotnych kobiet.

Według stanu w końcu 2015 r. 86,4% ogółu bezrobotnych w województwie nie posiadało prawa do zasiłku (w 2014 r. – 86,9%), 82,1% stanowiły osoby poprzednio pracujące (przed rokiem – 80,8%), 44,1% mieszkało na wsi (43,2% przed rokiem).

W końcu omawianego roku największą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25–34 lata. Ich odsetek wyniósł 26,3% i zmniejszył się w skali roku o 0,8 p. proc. Największe zmiany w strukturze bezrobotnych w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano w grupie osób w wieku 24 lata i mniej (spadek o 1,1 p. proc.) oraz w wieku 55 lat i więcej (wzrost o 1,4 p. proc.).

Tabela 2. Wybrane kategorie bezrobotnych w województwie mazowieckim latach 2012-2015

Wyszczególnienie	Grudzień 2012	Udział procentowy	Grudzień 2013	Udział procentowy	Grudzień 2014	Udział procentowy	Grudzień 2015	Udział procentowy
Bezrobotni ogółem	271 927	100	283 196	100	249 777	100	216 527	100
Kobiety	130 023	47,8	133 800	47,3	119 509	47,8	104 684	48,3
Mężczyźni	141 904	52,2	149 396	52,7	130 268	52,2	111 843	51,7
Poprzednio pracujący	215 974	79,4	225 915	79,8	201 784	80,8	177 853	82,1
Dotychczas niepracujący	55 953	20,6	57 281	20,2	47 993	19,2	38 674	17,9
Zamieszkali na wsi	118 669	43,6	122 458	43,2	107 807	43,2	95 480	44,1
Z prawem do zasiłku	45 145	16,6	38 959	13,8	32 831	13,1	29 518	13,6
Osoby w 12 miesiącu od dnia ukończenia nauki	14 235	5,2	13 817	4,9	10 034	4,0	8 466	3,9
Cudzoziemcy	957	0,4	1 140	0,4	1 138	0,5	1 098	0,5

Źródło: Bezrobocie w województwie mazowieckim – opracowanie Zespół ds. Statystyk Wydział Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy" Wojewódzki Urząd Pracy. Warszawa, grudzień 2015 r.

4.5. BADANIE AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI

Wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** (BAEL)[13], przeprowadzonego w IV kwartale 2015 r. w województwie mazowieckim pokazują, że w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego:

- odnotowano spadek zarówno liczby bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia w ujęciu rocznym,
- zwiększyła się liczba pracujących,
- odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia i współczynnika aktywności zawodowej,
- zwiększyła się liczba biernych zawodowo,
- zmniejszyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi.

Tabela 3. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale w województwie mazowieckim w latach 2010-2015.

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	2015
Aktywni zawodowo w tys.	2488	2594	2843	2960
Aktywni zawodowo pracujący w tys.	2306	2382	2653	2773
Aktywni zawodowo bezrobotni w tys.	182	212	191	187
Bierni zawodowo w tys.	1799	1780	1760	1810
Współczynnik aktywności zawodowej w%	58,0	59,3	61,8	62,1
Wskaźnik zatrudnienia w%	53,8	54,5	57,6	58,1
Stopa bezrobocia w%	7,3	8,2	6,7	6,3

Źródło: „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2015 r.", Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2016 r.

W 2015 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie mazowieckim liczyła 2 960 tys. osób, a biernych zawodowo 1 810 tys. osób.

[13] Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Kwartalna informacja o aktywności ekonomicznej ludności - IV kwartał 2015 r., GUS, Warszawa 2016 r.

III. ZASOBY POMOCY SPOŁECZNEJ I INSTYTUCJI AKTYWNEJ INTEGRACJI

1. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA W GMINACH

Zgodnie z zapisami Konstytucji RP (art. 164) podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Zakres działania i zadania gminy określa ustawa o samorządzie gminnym[14]. Do zakresu działania gminy należą wszystkie niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym. Zadaniem własnym gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w drodze świadczenia powszechnie dostępnych usług. Wypełnianie zadań gminy odbywa się na podstawie przepisów prawa i uchwał rady gminy oraz innych przepisów wewnętrznych jednostki samorządu terytorialnego.

W ramach realizacji tej ustawowej zasady do kompetencji gminy należy m. in. zarządzanie infrastrukturą (drogi, wodociągi, kanalizacja, transport itp.), w tym infrastrukturą społeczną (ochrona zdrowia, pomoc społeczna, oświata, kultura i rekreacja). Infrastruktura społeczna jest zatem definiowana, jako zespół instytucji i usług zaspakajających w zorganizowany sposób ludzkie potrzeby w dziedzinie prawa, bezpieczeństwa, kształcenia, oświaty, kultury, pomocy społecznej, służby zdrowia i budownictwa mieszkaniowego.

Wzorem lat ubiegłych również w ocenie zasobów pomocy społecznej za 2015 rok zostały przedstawione wybrane instytucje i zagadnienia związane z funkcjonowaniem infrastruktury społecznej na terenie gmin województwa mazowieckiego. Dane zebrane z formularzy zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 4. Infrastruktura społeczna w województwie mazowieckim w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	127 594	125 373	125 908
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	18 289	17 875	16 388
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	11 874	12 808	13 997
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	6 807	7 831	7 989
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	1 920	2 177	2 101
Liczba żłobków	169	228	269
Liczba opiekunów dziennych do dzieci	28	128	223
Liczba miejsc w żłobkach	8 390	10 829	11 613
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku	621	844	10 984
Liczba przedszkoli	2 568	2 950	2 997
Liczba miejsc w przedszkolach	159 903	177 155	177 674
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg. złożonych wniosków	10 055	9 160	5 606
Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży	558	568	616
Przyszkolne	109	108	141
Pozaszkolne	449	460	475
Liczba świetlic i klubów dla seniorów	326	392	450
Liczba hospicjów	28	28	26
Liczba ośrodków dla cudzoziemców, ubiegających się o status uchodźcy	2	2	2

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

[14] Tekst jednolity Dz.U. 2016 poz. 446

Z analizy danych za lata 2014-2015 wynika, że zahamowany został spadek liczby gminnych lokali komunalnych (ich liczba w 2015 r. w stosunku do roku 2014 zwiększyła się o 535 lokali). Wzrosła także w stosunku do 2014 roku liczba lokali socjalnych o 2 123. Zmniejszyła się liczba wniosków składanych na mieszkania komunalne, zaś wzrosła na mieszkania socjalne. Niepokojące zjawisko to zwiększanie się liczby eksmisji bez wskazania lokali socjalnych.

W zakresie infrastruktury zapewniającej instytucjonalną opiekę dla dzieci do lat 6 gminy wykazały funkcjonowanie w 2015 roku w województwie mazowieckim 269 żłobków (z oddziałami żłobkowymi w przedszkolach) z 11 613 miejscami oraz 2 997 przedszkoli (z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach) ze 177 674 miejscami. Pomimo rosnącej liczby żłobków i przedszkoli nadal dla sporej liczby dzieci nie ma miejsc w tych placówkach. Świadczy o tym liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobkach (10 984 dzieci) i przedszkolach (5 606 dzieci).

Wzrosła w stosunku do 2014 roku liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży z 558 (w 2014 roku) do 616 (w 2015 roku).

2. DANE O OSOBACH I RODZINACH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINACH I POWIATACH

2.1. LICZBA OSÓB I RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc i wsparcie w ośrodkach pomocy społecznej, miejskich ośrodkach pomocy społecznej lub powiatowych centrach pomocy rodzinie w 2015 roku w gminach i powiatach województwa mazowieckiego **uzyskało 339 538 osób, co stanowiło 6,36% wszystkich mieszkańców województwa**. W tej grupie ujmuje się osoby, które w danym okresie sprawozdawczym uzyskały:

- pomoc na podstawie ustawy o pomocy społecznej bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania – uwzględniając zarówno pomoc, która udzielona jest w formie decyzji administracyjnej, bez decyzji oraz pomoc, która jest udzielana bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego, także osoby objęte wyłącznie pracą socjalną, poradnictwem, osoby skierowane do domu pomocy społecznej (bez względu na to, czy gmina ponosi odpłatność za pobyt tej osoby w domu pomocy społecznej), osoby umieszczone w domu pomocy społecznej, w przypadku gdy gmina jest organem wydającym decyzję,
- wsparcie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w postaci skierowań do zajęć w centrach i klubach integracji społecznej, skierowań do prac społecznie użytecznych itp.,
- pomoc udzielaną na podstawie innych ustaw, np. pomoc w formie dodatku mieszkaniowego lub dodatku energetycznego, ale wyłącznie w tym przypadku, gdy pomocy tej udziela się bezpośrednio w ośrodku pomocy społecznej lub miejskim ośrodku pomocy społecznej,
- pomoc w ramach środków EFS.

Świadczenia z pomocy społecznej zostało przyznane 206 444 osobom (z czego 119 063 kobietom i 90 176 mężczyznom) i 136 787 rodzinom (w których zamieszkiwało 345 423 osób).

W roku oceny, w stosunku do 2014 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 8 167 osób (w 2014 r. w stosunku do 2013 r. odnotowano spadek o 3 946 osób). Natomiast **liczba rodzin, którym przyznano świadczenie** z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 4 994 (w 2014 r. w stosunku do 2013 r. odnotowano spadek o 6 216 rodziny). W przypadku **długotrwale korzystających z pomocy społecznej** ich liczba osiągnęła poziom 114 632 osób (w tym 65 150 kobiet i 49 330 mężczyzn), co oznaczało spadek w stosunku do roku ubiegłego o 596 osób (rok wcześniej tendencja ta była podobna, zanotowano spadek o 1 015 osób).

Mapa 4. Stosunek liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia do liczby mieszkańców w gminach województwa mazowieckiego w 2015 roku.

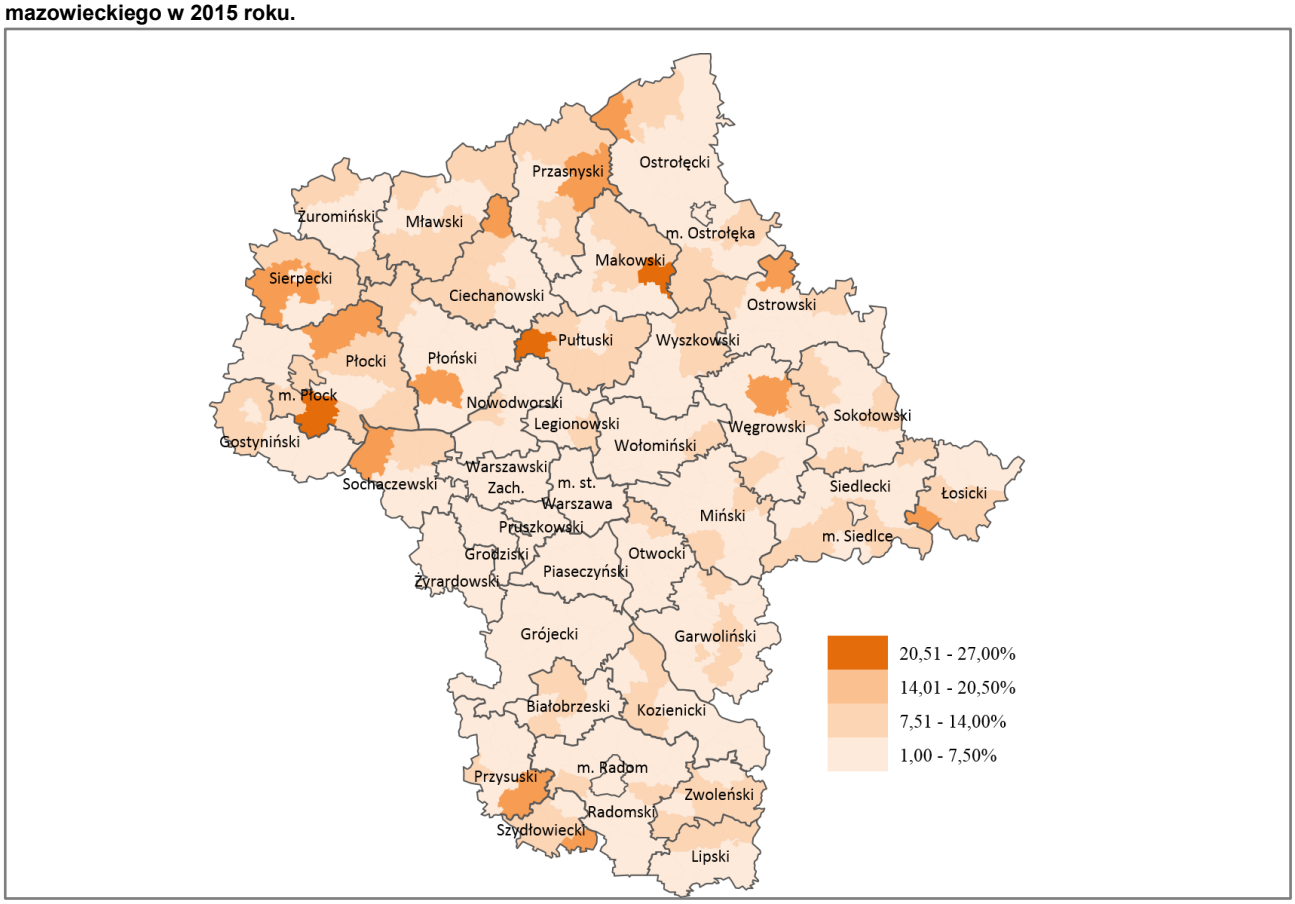

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Mapa 5. Stosunek liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia do liczby mieszkańców w gminach województwa mazowieckiego w 2015 roku w ujęciu powiatowym.

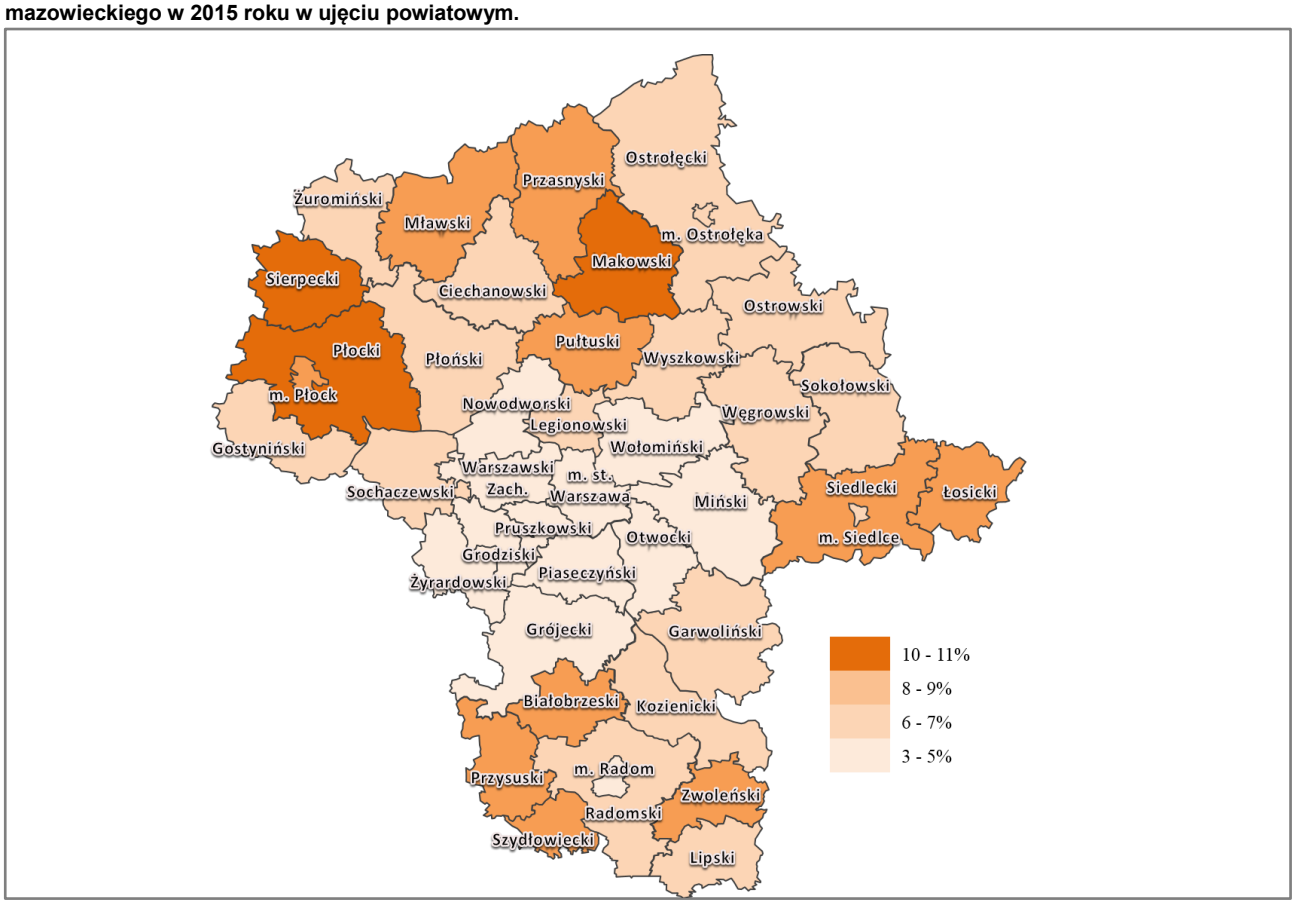

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Wykres 2. Osoby, które uzyskały pomoc i wsparcie bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania w gminach województwa mazowieckiego w latach 2013-2015.

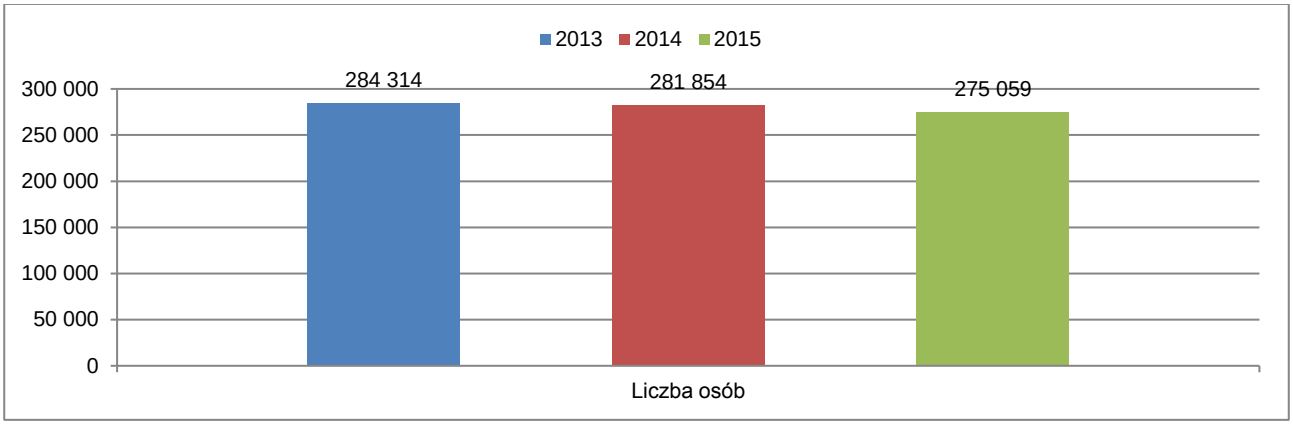

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Wykres 3. Osoby, które uzyskały pomoc i wsparcie bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania w powiatach województwa mazowieckiego w latach 2013-2015.

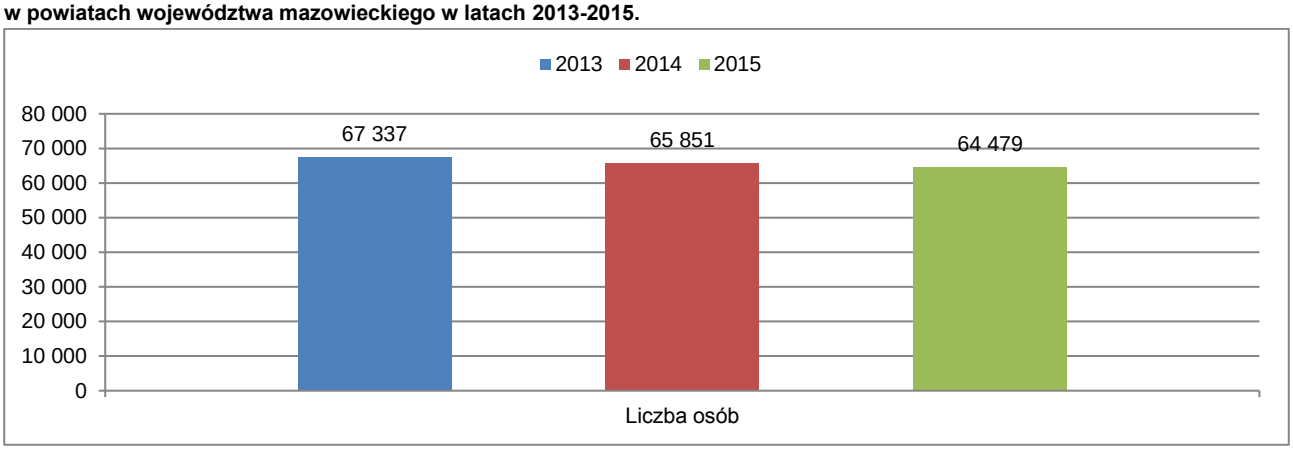

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Świadczenia pieniężne przyznano 110 197 osobom i 102 101 rodzinom, w których wspólnie gospodarowało 233 755 osób. **Świadczenia niepieniężne** zostały udzielone 111 273 osobom, 69 413 rodzinom i 222 854 osobom w tych rodzinach. **Pracą socjalną** w postaci wywiadu środowiskowego objęto 191 332 osoby 155 133 rodzin, w których przebywało 381 905 osób.

2.2. POWODY UBIEGANIA SIĘ O POMOC SPOŁECZNĄ W GMINACH

W województwie mazowieckim najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2015 roku było kolejno: **ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność**. Pozostałe powody udzielania pomocy społecznej wykazane w ankietach to: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm, narkomania, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezdomność, trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, zdarzenia losowe, klęski żywiołowe i ekologiczne, sieroctwo, przemoc w rodzinie, oraz ofiary handlu ludźmi.

W województwie mazowieckim, nadal najdotkliwszym problemem pozostaje **ubóstwo**. Z tego powodu pomocą społeczną objęto w 2015 roku 69 795 rodziny. W stosunku do 2014 roku odnotowano spadek o 3,65%, tj. o 2 643 rodzin, natomiast w stosunku do 2013 roku redukcję o 5,38%, tj. o 3 970 rodzin. Liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa wyniosła w 2015 roku 184 068 (spadek w stosunku do 2014 roku o 5,86%, tj. o 11 460 osób a w stosunku do 2013 roku o 8,55%, tj. o 17 207 osób). W wielu przypadkach przyczyną niekorzystnych zjawisk dla rodzin są nadal niskie dochody.

Bezrobocie to kolejna ważna przyczyna ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej. W 2015 roku było to 49 010 rodzin i 142 532 osób w tych rodzinach, (spadek rok do roku o 8,34%, tj. o 4 460 rodziny i o 9,30%, tj. o 14 619 osób w tych rodzinach). W stosunku do 2013 roku nastąpiła redukcja o 12,98%, tj. o 7 312 rodzin i odpowiednio o 14,87%, tj. o 24 897 osób w tych rodzinach.

Kolejnym najczęściej wykazywanym w ankietach oceny zasobów powodem udzielania pomocy i wsparcia w gminach województwa mazowieckiego była **długotrwała lub ciężka choroba**. W 2015 roku wsparcie w tym zakresie utrzymywało się na podobnym poziomie co w 2014 roku, a wsparcia udzielono 48 586 rodzinom i 96 754 osobom w tych rodzinach (niewielki spadek w stosunku do 2014 roku o 0,93%, tj. o 457 rodzin i odpowiednio o 2,59%, tj. o 2 572 osób w tych rodzinach).

W 2015 r. w stosunku do roku 2014 odnotowano wzrost liczby rodzin i osób w tych rodzinach objętych wsparciem z powodu: narkomani, potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności, zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych i ekologicznych oraz sieroctwa. Spadła liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu: bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu, bezdomności, trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego oraz przemocy w rodzinie. Szacunkową liczbę rodzin i osób, objętych w latach 2013-2015 pomocą społeczną wg. powodów w gminach województwa mazowieckiego (ogółem pomocą z różnych przyczyn objęto 275 059 osób) obrazuje wykres nr 4.

Wykres 4. Szacunkowa liczba rodzin (*osób), objętych pomocą społeczną wg. powodów w gminach województwa mazowieckiego w latach 2013-2015.

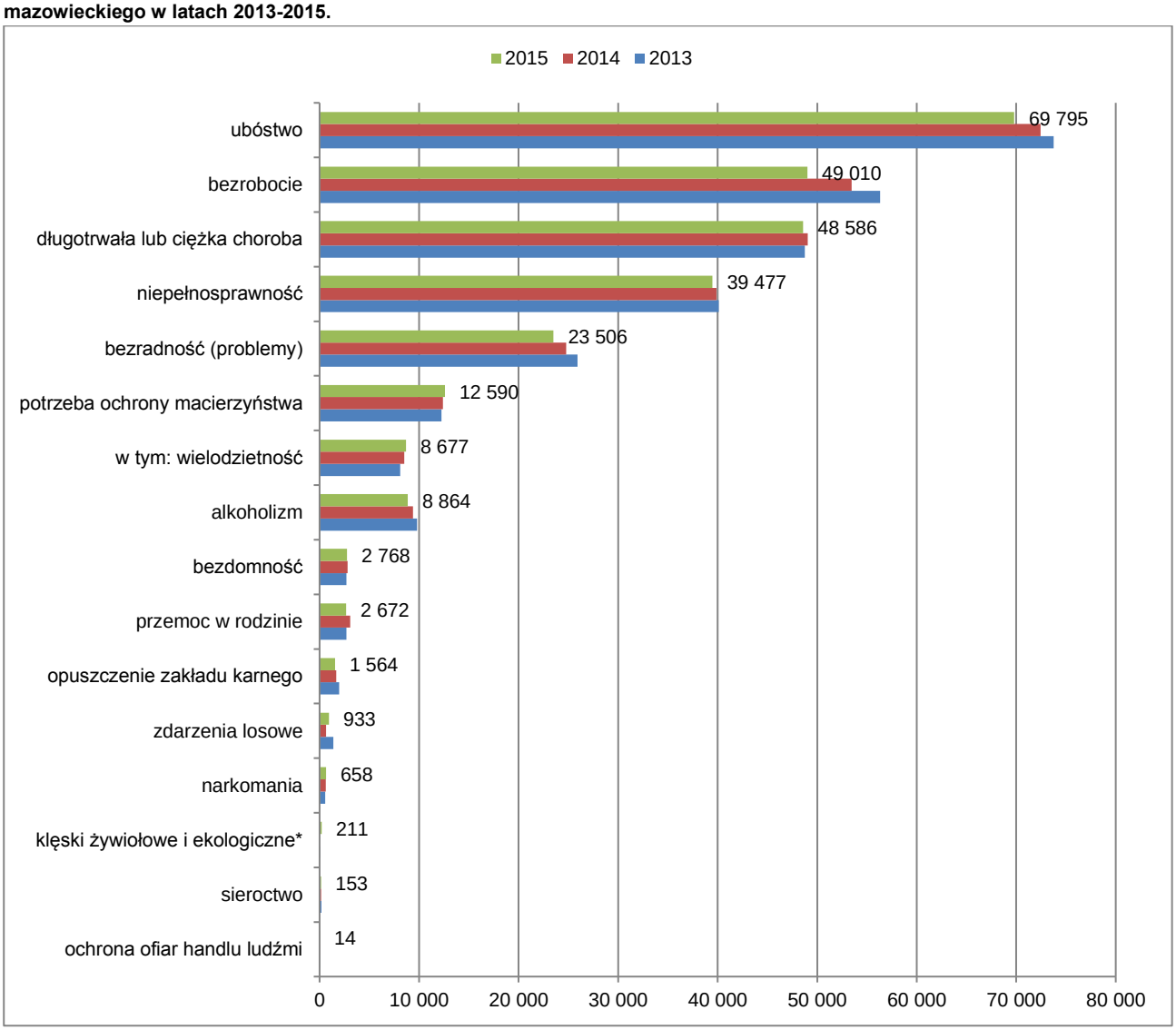

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

2.3. POWODY UBIEGANIA SIĘ O POMOC SPOŁECZNĄ W MIASTACH NA PRAWACH POWIATU.

Zespól przygotowujący Ocenę zasobów za 2015 rok postanowił utrzymać wyróżnienie danych, dotyczących powodów ubiegania się o pomoc społeczną w miastach na prawach powiatu województwa mazowieckiego (z pominięciem m. st. Warszawa). Powodem takiego wyróżnienia jest to, że powiaty grodzkie realizują zarówno zadania pomocy społecznej gminy, jak i powiatu, zapisane w ustawie o pomocy społecznej i innych aktach prawnych. Zasadnym zatem stało się przedstawienie danych w tym zakresie w oddzieleniu od informacji z gmin.

Podobnie jak w przypadku danych gminnych, najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w miastach na prawach powiatu było*:* **ubóstwo i bezrobocie**. Trzecim co do wielkości powodem udzielanego wsparcia była **długotrwała lub ciężka choroba**.

W 2015 r. w stosunku do roku 2014 odnotowano wzrost liczby rodzin i osób w tych rodzinach objętych wsparciem z powodu: długotrwałej lub ciężkiej choroby, narkomani, potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności, bezdomności, zdarzeń losowych oraz sieroctwa. Spadła liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu: ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu, trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, przemocy w rodzinie. **Nie przyznano pomocy w 2015 roku z powodu klęsk żywiołowych i ekologicznych oraz ochrony ofiar handlu ludźmi.**

Szacunkową liczbę rodzin i osób, objętych w latach 2013-2015 pomocą społeczną wg. powodów w miastach na prawach powiatu województwa mazowieckiego obrazuje wykres nr 5.

Wykres 5. Szacunkowa liczba rodzin (*osób), objętych pomocą społeczną wg. powodów w miastach na prawach powiatu w województwie mazowieckim w latach 2013-2015.

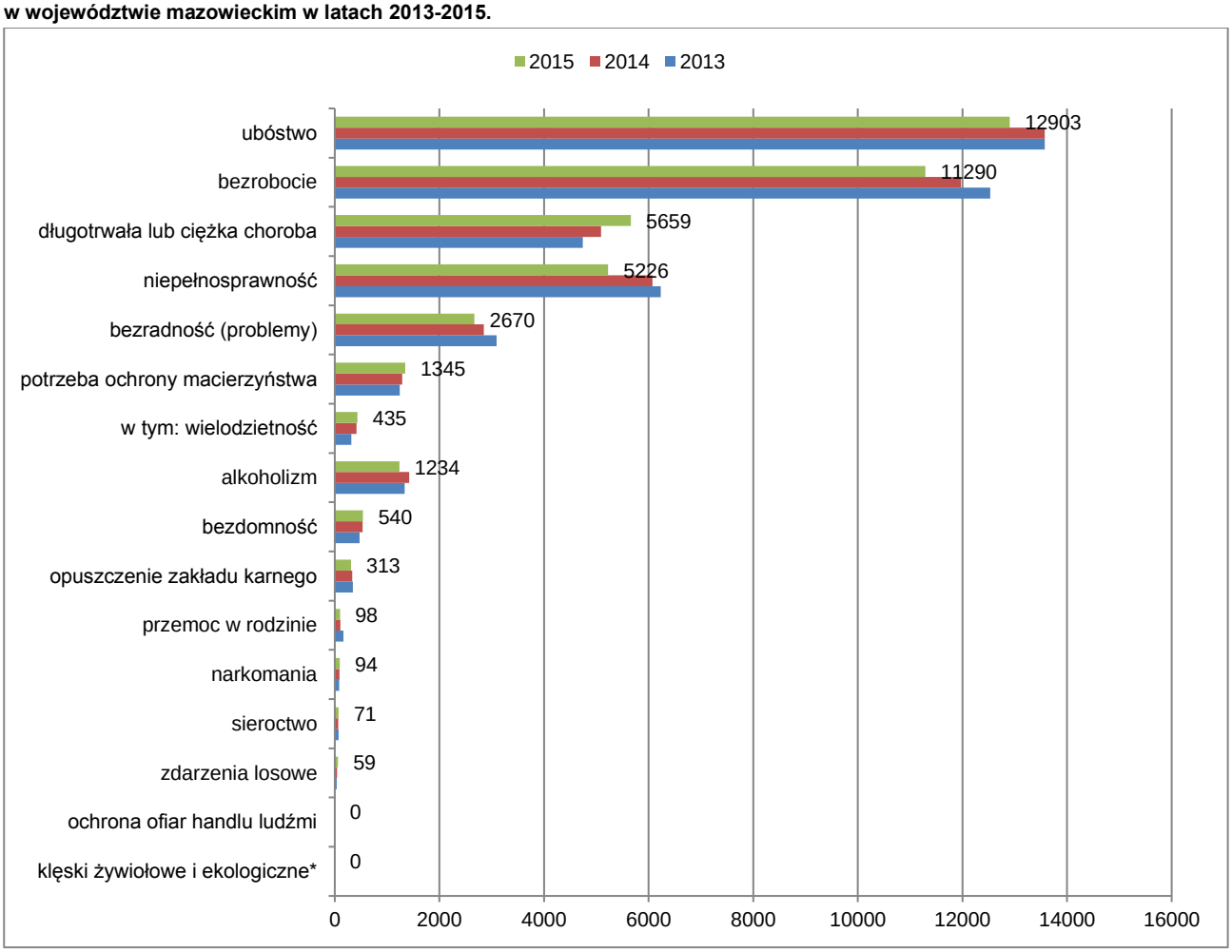

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

3. ZASIŁKI I ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ

3.1. WYDATKOWANIE ŚRODKÓW NA REALIZACJĘ ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH.

Wydatkowanie środków na realizację świadczeń pieniężnych według wydanych decyzji w 2015 roku przedstawiało się następująco:

1. Zasiłki stałe przyznano 27 783 osobom (liczba świadczeń – 279 234), na łączną kwotę świadczeń 126 677 336 zł, w tym:

- zasiłki stałe dla osób samotnie gospodarujących przyznano 23 114 osobom (liczba świadczeń – 235 847) na łączną kwotę 113 641 241 zł,
- zasiłki stałe dla osoby w rodzinie przyznano 5 147 osobom (liczba świadczeń – 43 387) na łączną kwotę 13 036 095 zł.

2. Zasiłki okresowe przyznano 32 105 osobom (liczba świadczeń – 159 629) na łączną kwotę świadczeń 54 650 546 zł w tym:

- zasiłki okresowe z tytułu bezrobocia dla 23 772 osób (liczba świadczeń – 118 668) na łączna kwotę 41 680 413 zł,
- zasiłki okresowe z tytułu długotrwałej choroby dla 4 044 osób (liczba świadczeń – 12 873) na łączną kwotę 4 080 045 zł,
- zasiłki okresowe z tytułu niepełnosprawności dla 3 531 osób (liczba świadczeń – 15 016) na łączną kwotę 3 756 828 zł,
- zasiłki okresowe z tytułu możliwości otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego dla 76 osób (liczba świadczeń – 174) na łączną kwotę 64 528 zł.
- Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b dla 3 osób (liczba świadczeń – 3), na łączną kwotę 667 zł.

3. Zasiłki celowe otrzymały 92 659 osób na łączną kwotę 86 240 494 zł, w tym:

- zasiłki celowe przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania" dla 39 530 osób (liczba świadczeń – 135 863) na łączną kwotę 23 218 140 zł,
- zasiłki celowe przyznane niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2 otrzymało 170 osób na łączną kwotę 61 880 zł.

W przypadku zasiłków stałych w 2015 roku w stosunku do roku poprzedniego nieznacznie wzrosła zarówno liczba osób, którym przyznano to świadczenie o 1,15%, tj. o 316 osób (liczba świadczeń – spadła o 346 – 0,12%), jak również kwota świadczeń o 4,33% tj. o 5 262 024 zł.

Spadła natomiast w stosunku do 2014 roku liczba osób, którym przyznano zasiłki okresowe o 4,69%, tj. o 1 581, co niewątpliwie wpłynęło na spadek liczby świadczeń o 3,55%, tj. o 5 883. Pomimo wspomnianych obniżek, wielkość świadczeń pieniężnych pobieranych z tego tytułu wzrosła o 0,70%, tj. o kwotę 381 443 zł, osiągając kwotę 54 650 546 zł.

W stosunku do 2014 roku zmalała również liczba osób, którym przyznano zasiłki celowe (o 5,82%). Wysokość zasiłków celowych zmalała o 0,83%, tj. o kwotę 721 925 zł i która w 2015 roku ukształtowała się na poziomie 86 240 494 zł.

Łącznie w 2015 roku w województwie mazowiecki przyznano 438 863 świadczeń pieniężnych dla 152 547 osób na kwotę 267 568 376 zł.

Wykres 6. Wartość przyznanych zasiłków i świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w województwie mazowieckim w latach 2013-2015.

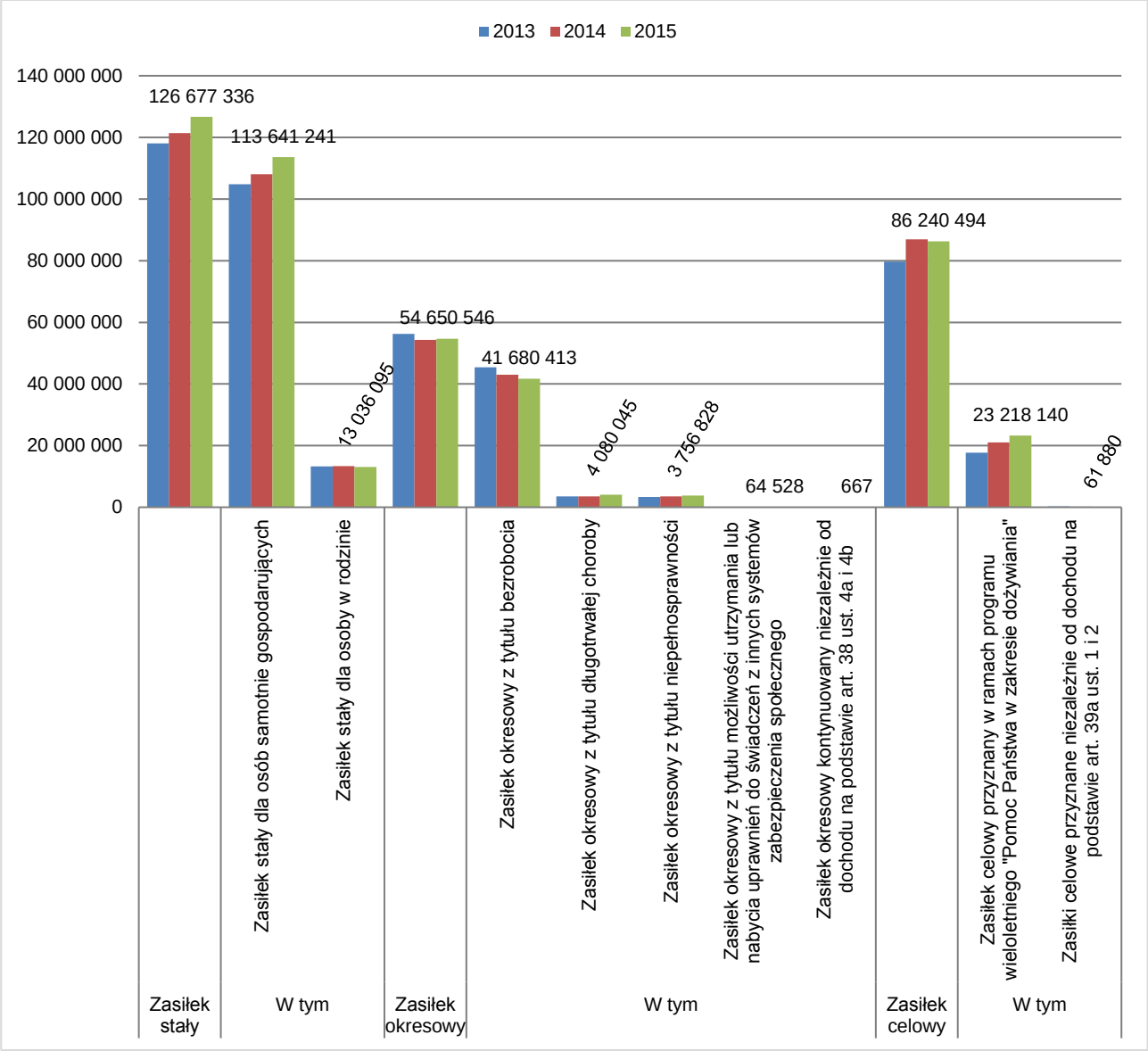

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

3.2. ZASIŁKI I ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Wydatkowanie środków na realizację świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej w 2015 roku przedstawiało się następująco:

- posiłkiem zostało objętych 93 926 osób (liczba świadczeń – 12 789 001), w tym 83 811 dzieci (liczba świadczeń – 10 870 983). Łączna kwota, którą przeznaczono na posiłki wyniosła 55 893 526 zł , w tym 41 573 999 zł dla dzieci. Ważnym elementem składowym powyższych danych jest znaczny udział środków pozyskanych w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”, którym w 2015 roku objęto 89 375 osób (liczba świadczeń – 11 764 984) na kwotę 49 040 334 zł,
- schronieniem zostało objętych 943 osoby (liczba świadczeń – 155 656), na łączną kwotę 3 061 392 zł,
- ubranie przyznano 1 064 osobom (liczba świadczeń – 1 703), na łączną kwotę 243 047 zł,
- sprawowanie pogrzebu objęło 1 005 osób na łączną kwotę 2 718 230 zł,
- gminy opłaciły pobyt w Domach Pomocy Społecznej za 3 219 osoby na łączną kwotę 75 368 418 zł.

W 2015 roku, w stosunku do 2014, wystąpiły wahania (wzrost bądź zmniejszenia wielkości danych) udzielanych form pomocy niepieniężnej zarówno w odniesieniu do ilości osób, świadczeń, jak i kwot świadczeń (znaczący wzrost wydatków nastąpił w szczególności w odniesieniu do usług świadczonych na rzecz osób umieszczanych w domach pomocy społecznej), co ilustruje poniższy wykres.

Łącznie w 2015 roku w województwie mazowiecki przyznano 12 980 727 świadczeń niepieniężnych dla 100 157 osób na kwotę 137 284 613 zł.

Wykres 7. Wartość przyznanych zasiłków i świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej w województwie mazowieckim w latach 2013-2015.

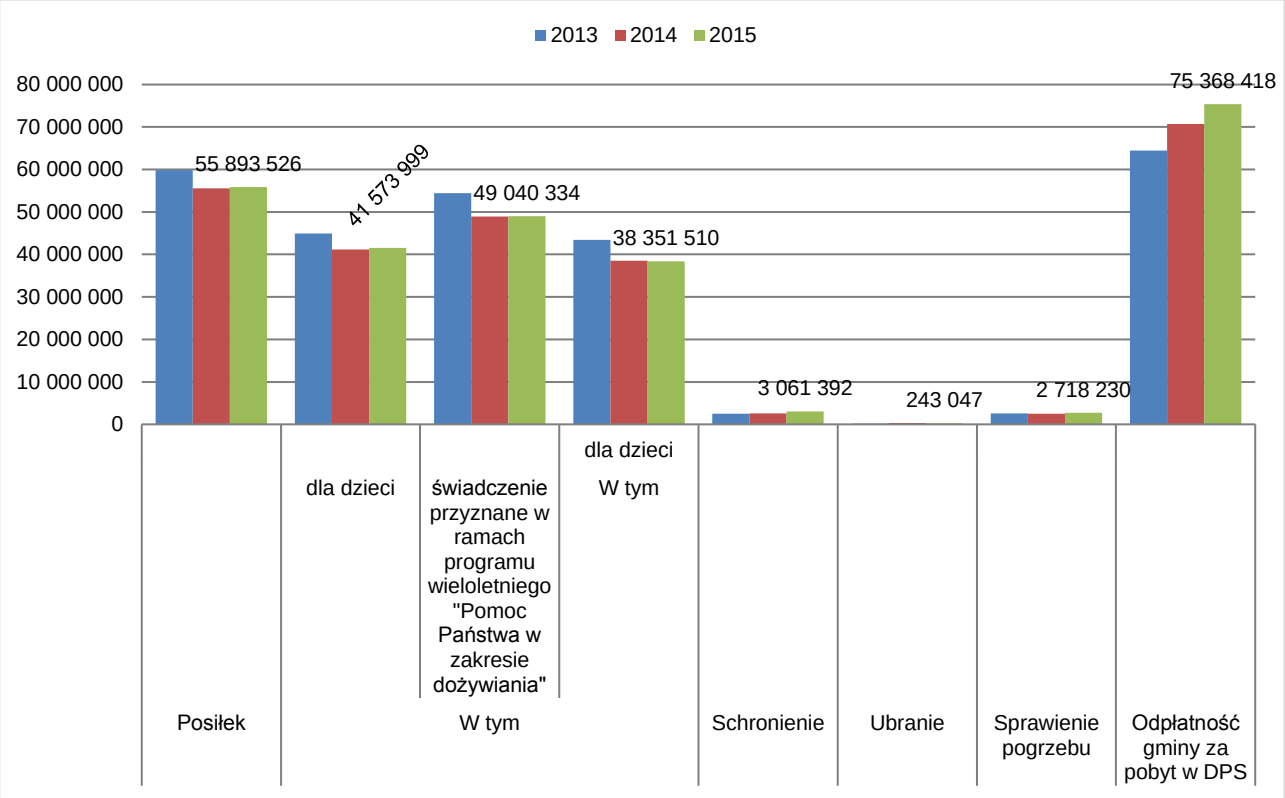

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

4. INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ UDZIELANE PRZEZ GMINY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU

Jednostki pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, w zależności od potrzeb danej osoby lub rodziny i posiadanych zasobów materialnych i finansowych w 2015 roku realizowały różne rodzaje pomocy i świadczeń, w tym między innymi:

1. Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych udzielone dla 140 368 rodzin na łączną kwotę 450 750 144 zł.
2. Świadczenia pielęgnacyjne (166 635 świadczeń), na kwotę 198 310 209 zł.
3. Zasiłki pielęgnacyjne (1 118 968 świadczeń), na kwotę 179 738 020 zł, w tym:

- dla niepełnosprawnego dziecka udzielono 306 544 świadczeń na łączną kwotę 46 950 192 zł,
- dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności udzielono 429 842 świadczenia na łączną kwotę 74 165 572 zł,
- dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia udzielono 328 818 świadczeń na łączną kwotę 50 396 364 zł,

- dla osoby, które ukończyła 75 lat udzielono 53 764 świadczenia na łączną kwotę 8 225 892 zł.

4. Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka (ujmowany w pozycji "zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych") udzielony w postaci 13 835 świadczeń na łączną kwotę 13 789 693 zł.
5. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka udzielony w postaci 34 587 świadczeń na łączną kwotę 34 585 000 zł.
6. Świadczenie z funduszu alimentacyjnego udzielone dla 22 620 rodzin na łączną kwotę 168 512 483 zł.
7. Dodatki mieszkaniowe udzielone dla 61 653 rodzin , którym przyznano świadczenia na łączną kwotę 95 552 477 zł.
8. Opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego przyznane 33 502 osobom na łączną kwotę 17 027 419 zł.
9. Opłacenie składki ubezpieczenia społecznego przyznane 28 741 osobom, którym przyznano świadczenia na łączną kwotę 46 700 882 zł.
10. Świadczenie integracyjne (w Centrum Integracji Społecznej) udzielone 179 osobom, którym przyznano świadczenia na łączną kwotę 1 194 324 zł.
11. Świadczenia pieniężne z prac społecznie użytecznych udzielone 3 349 osobom, którym przyznano świadczenia na łączną kwotę 5 665 462 zł.
12. Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne udzielone 87 007 osobom, którym przyznano świadczenia na łączną kwotę 46 949 310 zł.

Łącznie w 2015 roku w województwie mazowiecki przyznano 1 809 416 innych rodzajów pomocy i świadczeń na kwotę 1 302 281 362 zł.

5. WYBRANE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ

5.1. WYBRANE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINACH WRAZ Z MIASTAMI NA PRAWACH POWIATU

Usługi pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w województwie mazowieckim, według formularzy oceny, w 2015 roku były świadczone w postaci:

- poradnictwa specjalistycznego dla 21 102 rodzin, liczba osób w tych rodzinach wyniosła 50 773,
- pracy socjalnej dla 122 431 rodzin, liczba osób w tych rodzinach wyniosła 288 285,
- interwencji kryzysowej dla 3 143 rodzin, liczba osób w rodzinach wyniosła 6 690.

Zawarto 5 299 kontraktów socjalnych, którymi objęto 6 955 osób, w tym 275 osób zostało objętych kontraktem zawartym w Klubie Integracji Społecznej.

Indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności objęto 275 osób, natomiast indywidualny program zatrudnienia socjalnego w ramach Centrów Integracji Społecznej zastosowano w stosunku do 222 osób.

Usługi opiekuńcze były świadczone dla 12 836 osób (liczba świadczeń – 4 237 696) na łączną kwotę 48 295 952 zł – w tym:

- usługi specjalistyczne były świadczone dla 1 023 osób (liczba świadczeń – 165 856), na łączną kwotę 1 990 779 zł,
- specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi były świadczone dla 1 766 osób (liczba świadczeń – 344 851), na kwotę 7 704 241 zł.

Wykres 8. Liczba osób/rodzin* korzystających z usług pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu województwa mazowieckiego w latach 2013-2015

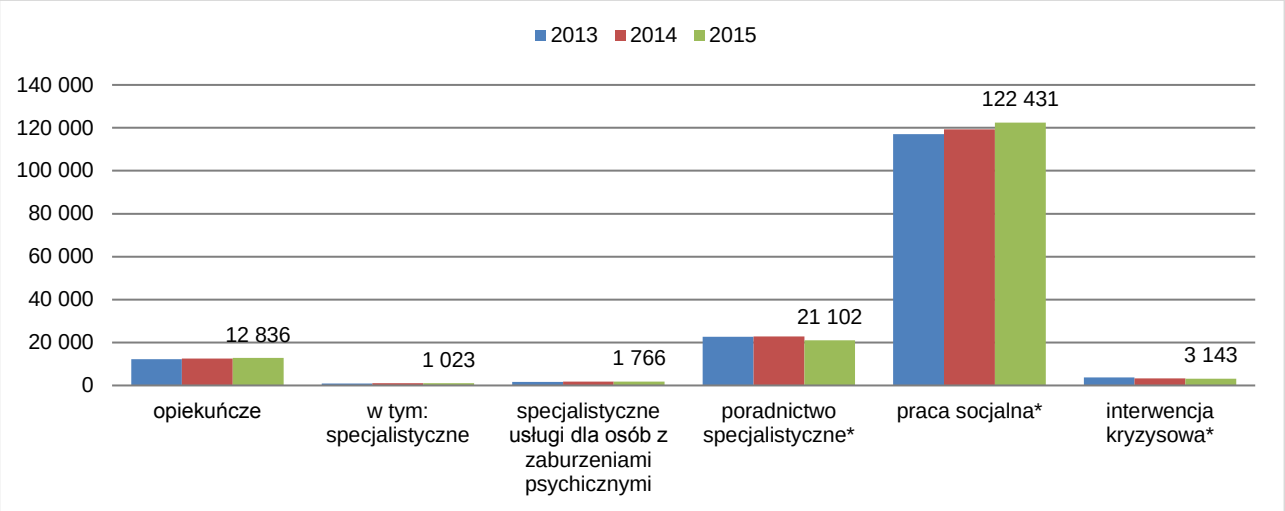

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

5.2. WYBRANE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ REALIZOWANE PRZEZ POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

W zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych powiatowe centra pomocy rodzinie oraz miejskie ośrodki pomocy rodzinie realizowały następujące formy pomocy:

- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki świadczono dla 8 877 osób na łączną kwotę 830 244 zł,
- pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się świadczono dla 1 851 osób na łączną kwotę 7 092 931 zł,
- turnusy rehabilitacyjne świadczono dla 6 063 osób na łączną kwotę 6 046 070 zł,
- zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny świadczono dla 13 708 osób na łączną kwotę 14 692 226 zł.

Ogólna kwota dofinansowania rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (PFRON, środki własne powiatu) – 67 238 762 zł.

Na uwagę zasługują działania podejmowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie i miejskie ośrodki pomocy społecznej na rzecz rehabilitacji społecznej i zawodowej w ramach programu „Aktywny samorząd”. W 2015 roku udzielono 3 250 świadczeń o łącznej wartości 11 159 709 zł.

Łączna kwota dofinansowania udzielona przez powiaty województwa mazowieckiego na wybrane usługi pomocy społecznej wyniosła 107 064 112 zł.

6. PIECZA ZASTĘPCZA

W ramach systemu wpierania rodziny i pieczy zastępczej powiaty województwa mazowieckiego wykazały funkcjonowanie 4 548 rodzin zastępczych, w których przebywało 6 576 dzieci; rodzinom tym udzielono świadczenia na kwotę 62 034 178 zł.

Według ocen zasobów pomocy społecznej przygotowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie w województwie mazowieckim funkcjonowało: 2 986 rodzin spokrewnionych z dzieckiem, w których przebywało 3 886 dzieci, 1 351 rodziny zastępcze niezawodowe, w których przebywało 1 754 dzieci, 174 rodzin zastępczych zawodowych, w których przebywało 661 dzieci, w tym:

- 17 rodzin zastępczych specjalistycznych, w których przebywało 43 dzieci,
- 44 rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których przebywało 242 dzieci.

W 37 rodzinnych domach dziecka przebywało 275 dzieci.

Ważnym elementem skutecznej pomocy dla rodzin przeżywających trudności w wychowaniu dzieci jest współpraca wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących na rzecz dziecka i rodziny. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych jest realizowane przez zespół działań mających na celu przywrócenie rodzinom zdolności do wypełniania tych funkcji. W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych uruchamiane zostają działania zmierzające do ustanowienia pieczy zastępczej, która jest realizowana w ramach rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana między innymi w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych, w których praca z dzieckiem jest prowadzona zgodnie z planem pomocy dziecku, sporządzanym i realizowanym przez wychowawcę we współpracy z asystentem rodziny[15]. Według informacji uzyskanych z powiatowych centrów pomocy rodzinie w 2015 roku sporządzono 4 695 planów pomocy dziecku, tj. o 121 (2,65%) więcej w stosunku do 2014 roku (4 574 planów). W 2013 roku odnotowano sporządzenie 3 581 planów pomocy dziecku.

Poszczególne elementy instytucjonalnej pomocy dziecku i rodzinie są systematycznie oceniane. Dokonuje się oceny zarówno sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, jak też samych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

Ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy[16]. W 2015 roku odnotowano sporządzenie 9 200 ocen sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej i było to o 40 (0,44%) więcej niż w 2014 roku (9 160 ocen). W 2013 roku takich ocen sporządzono 9 244 dla 5 891 dzieci.

Dokonywano również oceny sytuacji dziecka w rodzinnych domach dziecka. W 2015 roku zrealizowano 435 takich ocen, tj. o 129 (42,16%) więcej niż w 2014 roku (306 ocen). W 2013 roku zrealizowano 238 takich ocen dla 160 dzieci.

Oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje w konsultacji w szczególności z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka[17].

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje pierwszej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następne nie rzadziej niż co 3 lata[18]. W 2015 roku odnotowano realizację 1 512 ocen rodzin zastępczych i jest to o 1 254 (45,34%) mniej niż w 2014 roku. Dla porównania w 2013 takich ocen wykonano 3 163. Spadła również ocena rodzinnych domów dziecka, w 2015 – 15, w 2014 – 23 i w 2013 roku 19.

Na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, posiadającego świadectwo ukończenia stosownego szkolenia, organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata wydaje zaświadczenie kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia tego szkolenia, spełniania odpowiednich warunków oraz posiadania predyspozycji i motywacji do sprawowania pieczy zastępczej[19]. Według informacji uzyskanych z powiatowych centrów pomocy rodzinie w województwie mazowieckim do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka w 2015 roku przygotowanych było

[15] art. 100 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz.135).
[16] art. 13, ibid.
[17] art. 133 ibid.
[18] art. 134 ibid.
[19] art. 45 ibid.

288 kandydatów, tj. o 178 (38,20%) mniej niż w 2014 roku. W 2013 roku Ocenę w zakresie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka posiadały 459 osoby.

W ramach procesu usamodzielniania indywidualne programy realizowało 2 250 osób, a w obszarach prowadzonych działań pełnoletnim osobom opuszczającym pieczę zastępczą przyznano:

- Osoby pełnoletnie opuszczające rodziny zastępcze – świadczenia dla 1 594 osób na łączną kwotę 8 245 259 zł, w tym:
  - pomoc pieniężną na usamodzielnienie dla 216 osób, którym przyznano świadczenia na kwotę 909 592 zł,
  - pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 1 421 osób, którym przyznano świadczenia na kwotę 6 671 024 zł,
  - pomoc pieniężną na zagospodarowanie dla 217 osób, którym przyznano świadczenia na kwotę 659 702 zł.
- Osoby pełnoletnie opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze – świadczenia dla 791 osób, na kwotę 3 946 103 zł, w tym:
  - pomoc pieniężną na usamodzielnienie dla 112 osób, którym przyznano świadczenia na kwotę 582 486 zł,
  - pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 693 osób, którym przyznano świadczenia na kwotę 2 825 045 zł,
  - pomoc pieniężną na zagospodarowanie dla 132 osób, którym przyznano świadczenia na kwotę 419 547 zł.
- Osoby pełnoletnie opuszczające instytucje o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej – świadczenia dla 234 osób, na kwotę 1 013 720 zł, w tym:
  - pomoc pieniężną na usamodzielnienie dla 43 osób, którym przyznano świadczenia, na kwotę 153 815 zł,
  - pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 195 dzieci, którym przyznano świadczenia, na kwotę 697 032 zł,
  - pomoc pieniężną na zagospodarowanie dla 45 dzieci, którym przyznano świadczenia, na kwotę 162 873 zł.

7. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Obowiązek jej kreowania, standaryzacji i realizacji zadań spoczywa na organach administracji rządowej oraz jednostkach samorządu terytorialnego. Kreatorem polityki społecznej na szczeblu krajowym jest Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Za standard usług oraz realizację zadań z zakresu administracji rządowej odpowiedzialny jest Wojewoda (wydziały polityki społecznej). Realizatorem na szczeblu regionalnym, za pomocą regionalnego ośrodka polityki społecznej, jest Marszałek Województwa (realizacja zadań samorządu województwa). Za organizację instytucji pomocy społecznej na szczeblu powiatowym odpowiedzialne są powiatowe centra pomocy rodzinie, zaś za organizację podstawowych usług społecznych na szczeblu gminnym – ośrodki pomocy społecznej.

W województwie mazowieckim zadania pomocy społecznej realizują:

- na szczeblu administracji rządowej – Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego,
- na szczeblu administracji samorządowej – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, posiadające status regionalnego ośrodka polityki społecznej, które jest wojewódzką samorządową jednostką organizacyjną, powołaną do realizacji zadań samorządu województwa mazowieckiego z zakresu polityki społecznej,

- w powiecie – 37 powiatowych centrów pomocy rodzinie, 2 miejskie ośrodki pomocy rodzinie w Siedlcach i Ostrołęce, 2 miejskie ośrodki pomocy społecznej w Płocku i Radomiu oraz Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie,
- w gminie – 327 ośrodków pomocy społecznej (w tym 18 OPS w dzielnicach m. st. Warszawy).

Realizację powyższych zadań wspierają organizacje pozarządowe (więcej danych na ten temat w rozdziale IV pkt. 1).

Pomoc społeczna to nie tylko wsparcie finansowe osób i rodzin potrzebujących pomocy, ale także pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej. W województwie mazowieckim prowadzą działalność instytucje pomocy społecznej o zasięgu lokalnym, finansowane z budżetu gmin oraz instytucje pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym, finansowane z budżetów powiatów na pomoc społeczną. Do takich instytucji zaliczamy:

- Domy Pomocy Społecznej,
- Środowiskowe Domy Samopomocy,
- Dzienne Domy Pomocy,
- Noclegownie, schroniska dla bezdomnych,
- Kluby samopomocy,
- Mieszkania chronione,
- Ośrodki Interwencji Kryzysowej,
- Jednostki specjalistycznego poradnictwa,
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- Dzienne placówki wsparcia,
- Placówki typu rodzinnego,
- Centra Integracji Społecznej,
- Kluby Integracji Społecznej,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Zakłady Aktywności Zawodowej.

Dane dotyczące ilości tych placówek w województwie mazowieckim w latach 2013-2015 obrazuje poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej w województwie mazowieckim w latach 2013-2015.

Typ jednostki	2013	2014	2015
Domy Pomocy Społecznej	105	105	107
Środowiskowe Domy Samopomocy	62	62	65
Dzienne Domy Pomocy	28	29	37
Noclegownie, schroniska dla bezdomnych	78	80	80
Kluby samopomocy	13	10	12
Mieszkania chronione	48	67	44
Ośrodki Interwencji Kryzysowej	13	13	16
Jednostki specjalistycznego poradnictwa	79	81	71
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	85	86	90
Dzienne placówki wsparcia dla dzieci	257	258	358
Placówki dla dzieci typu rodzinnego	39	35	35
Centra Integracji Społecznej	8	11	12
Kluby Integracji Społecznej	15	17	20
Warsztaty Terapii Zajęciowej	83	87	89
Zakłady Aktywności Zawodowej	6	6	8
RAZEM	**919**	**950**	**1044**

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok, Rejestry i Wykazy Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.

8. KADRA JEDNOSTEK POMOCY SPOŁECZNEJ

8.1. KADRA OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ WRAZ Z MIASTAMI NA PRAWACH POWIATU

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku, **kadra ośrodków pomocy społecznej** liczyła 6 682 osób w tym:

- kadra kierownicza – 382 osoby,
- pracownicy socjalni – 2 405 osób,
- pozostali pracownicy – 3 895 osób.

Od 2013 roku w województwie mazowieckim obserwujemy zwiększenie zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej. W 2015 roku wzrost ten wyniósł 2,02% w stosunku do roku 2014 oraz 4,05% w stosunku do roku 2013. Wśród kadry kierowniczej zatrudnienie w 2015 roku w stosunku do 2014 spadło o 0,78%, natomiast w stosunku do 2013 roku wzrost wyniósł 0,53%. Z analizy materiału badawczego wynika, że w 2015 roku zatrudnienie kadry kierowniczej w ośrodkach pomocy społecznej zmniejszyło się w stosunku do roku 2014 o 3 osoby a do 2013 roku wzrosło o 2 osoby.

W mazowieckich ośrodkach pomocy społecznej pracuje coraz więcej **pracowników socjalnych**. Na koniec grudnia 2015 roku zatrudnionych było 2 405 osób, co stanowi wzrost o 1,86% w stosunku do roku 2014, i 2,12% w stosunku do roku 2013.

Od 2013 roku występuje również tendencja wzrostowa w kategorii zatrudnienia **„pozostali pracownicy”**, do których zaliczamy między innymi: asystentów rodziny, prawników, psychologów, obsługę administracyjną, informatyczną i księgową ośrodków pomocy społecznej. W 2015 roku zatrudnienie na tych stanowiskach wzrosło o 2,39% tj. o 91 osób w porównaniu do roku 2014.

Wykres 9. Kadra ośrodków pomocy społecznej województwa mazowieckiego w latach 2013-2015.

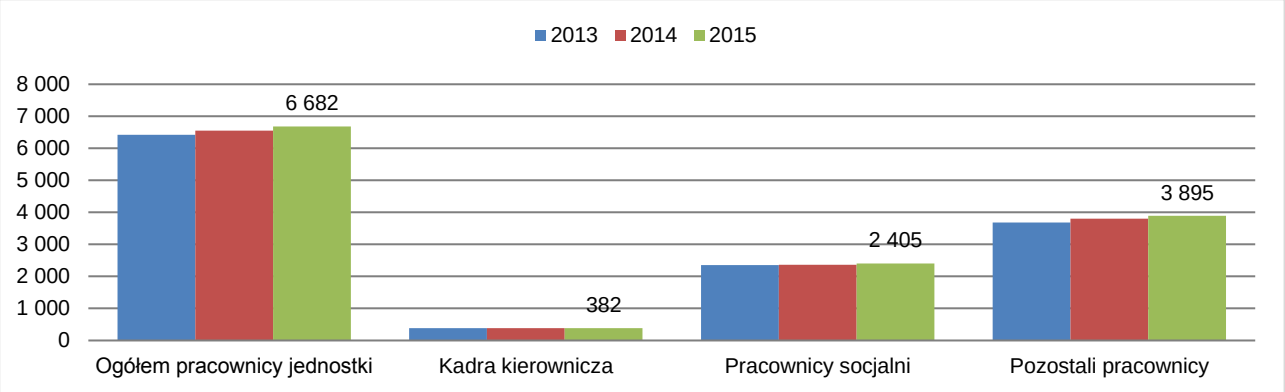

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Spośród zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej **pracowników socjalnych** 1 696 posiada wykształcenie wyższe, blisko o połowę mniej (689 osób) – wykształcenie średnie. Specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 27,03% pracowników socjalnych (650 osób). Specjalizację II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 120 osób (5%). Wśród pracowników socjalnych 9,6%, tj. 231 osób posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Na 382 osoby zatrudnione **na stanowiskach kierowniczych**, 304 (79,58%) legitymuje się wykształceniem wyższym. Prawie 94,76%, tj. 362 osób spośród tej kategorii zatrudnienia posiada ukończoną specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

W grupie **pozostałych pracowników** zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej 2 360 osób posiada wykształcenie wyższe, zaś 990 osoby wykształcenie średnie. Pozostali pracownicy (545 osoby), posiadają inny poziom wykształcenia.

Z analizy materiału wynika, że coraz więcej osób zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej posiada wykształcenie wyższe, co bardzo dobrze prognozuje dla jakości świadczonych przez nich usług na rzecz klientów pomocy społecznej.

Mapa 5. Spełnienie ustawowego obowiązku dot. liczby zatrudnionych pracowników socjalnych w gminach województwa mazowieckiego w 2015 r.[20]

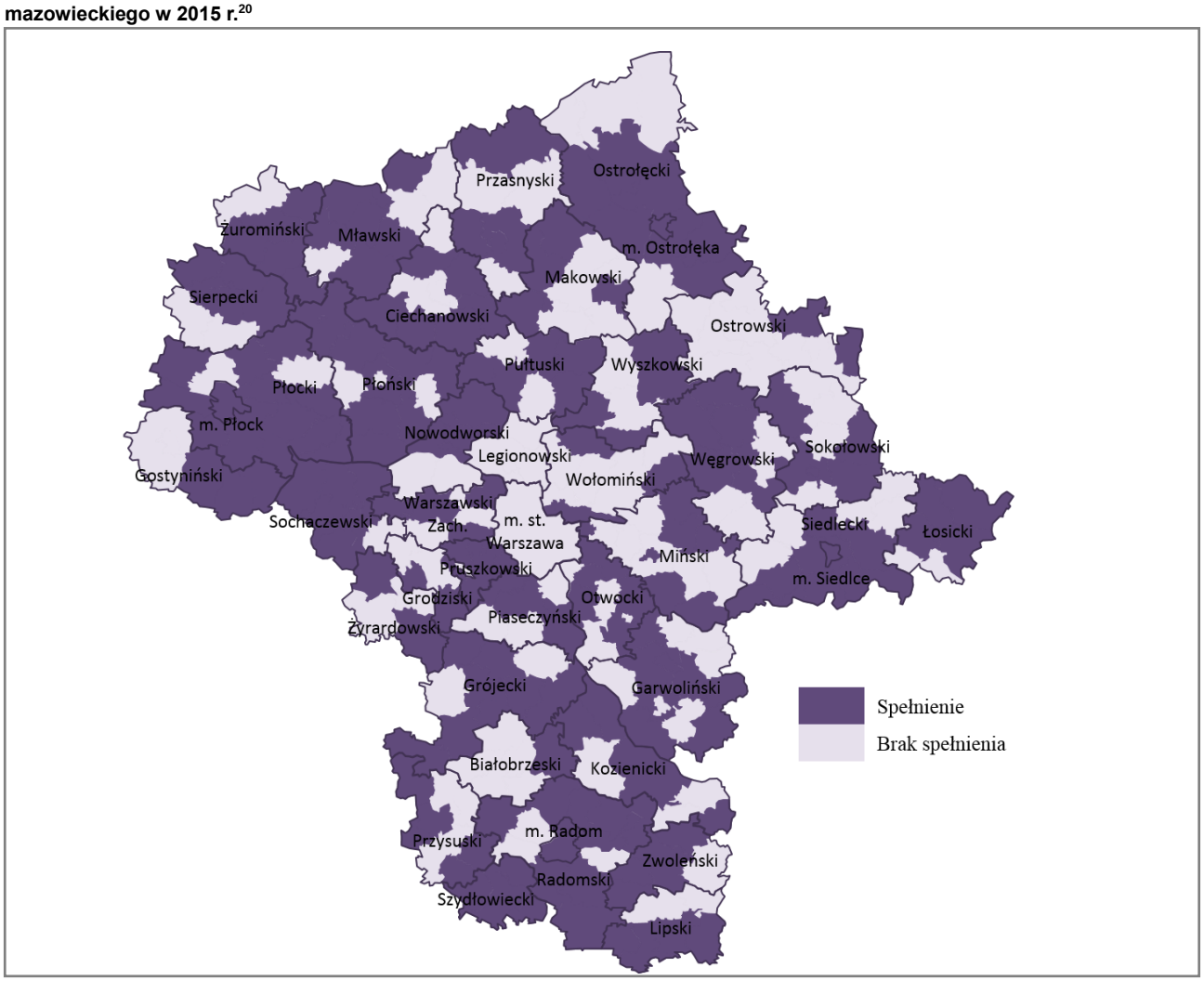

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

8.2. KADRA POWIATOWYCH CENTRÓW POMOCY RODZINIE WRAZ Z M. ST. WARSZAWA

Według stanu na koniec grudnia 2015 roku, w **powiatowych centrach pomocy rodzinie** w województwie mazowieckim zatrudnionych było 759 osób. W 2015 roku w porównaniu do 2014 roku stan zatrudnienia zmniejszył się o 0,65%.

Powiatowe centra pomocy rodzinie wykazały zatrudnienie w następującym podziale:

- kadra kierownicza – 47 osób,
- pracownicy socjalni – 123 osoby,
- pozostali pracownicy – 589 osób.

Wszystkie 47 osób spośród **kadry kierowniczej** miało wykształcenie wyższe. Posiadanie

[20] Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących, art. 110 p.11 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163)

specjalizacji z organizacji pomocy społecznej zadeklarowało 46 osób.

Wykres 10. Kadra powiatowych centrów pomocy rodzinie województwa mazowieckiego w latach 2013-2015.

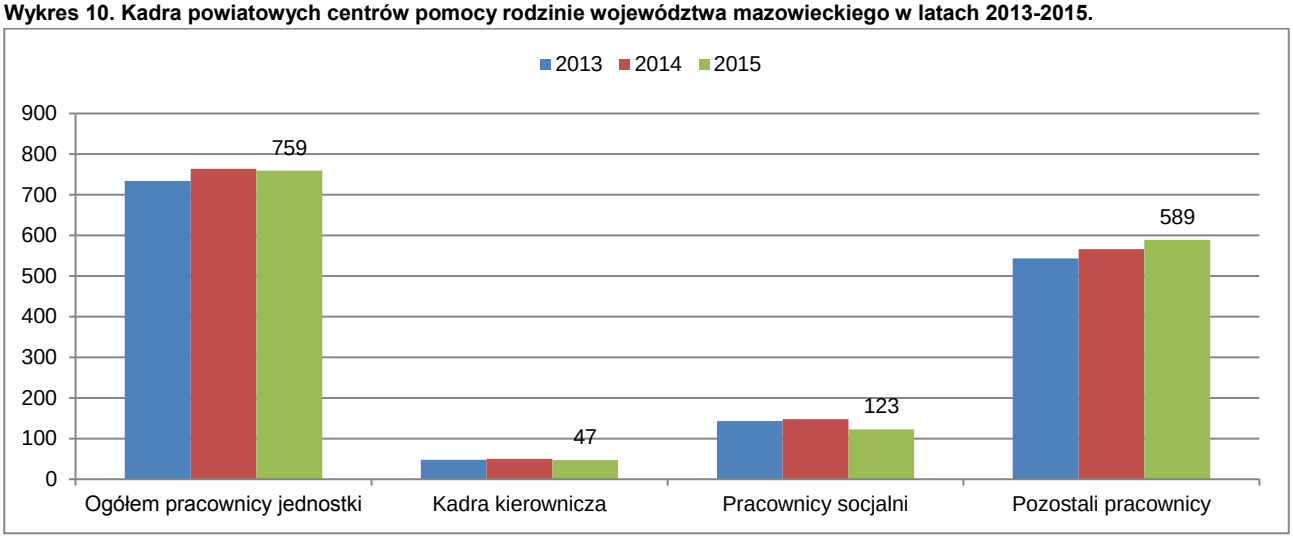

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Powiatowe centra pomocy rodzinie w 2015 roku w formularzach oceny wykazały zatrudnienie 123 **pracowników socjalnych**. W 2015 roku nastąpił znaczny spadek w stosunku do 2014 roku o 16,89% (25 osób). W grupie pracowników socjalnych w 2015 roku 109 osób legitymuje się wykształceniem wyższym, 14 osób wykształceniem średnim, specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego ukończyło 11 osób, zaś 6 osób specjalizację II stopnia. Specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej posiadało 32 pracowników socjalnych.

W kategorii **„pozostali pracownicy”**, do których zaliczamy między innymi: prawników, psychologów, obsługę administracyjną, informatyczną i księgową powiatowych centrów pomocy rodzinie wykazano zatrudnienie w 2015 roku 589 osoby.

8.3. ZATRUDNIENIE POMOCNICZE W OŚRODKACH POMOCY SPOŁECZNEJ

Jak wynika z analizy formularzy Oceny, coraz częściej współpracę z ośrodkami pomocy społecznej podejmują **wolontariusze**. W 2015 roku tą formę współpracy z ośrodkami pomocy społecznej podjęło 2 372 osoby. Ich liczba od dwóch lat sukcesywnie wzrasta. W 2013 roku ze służbami pomocy społecznej w gminach województwa mazowieckiego współpracowało 2 074 wolontariuszy, a już w 2014 roku – 2 312 osoby.

Dodatkową formą wsparcia kadr ośrodków pomocy społecznej jest **zatrudnienie subsydiowane**. Jego główną ideą i zaletą jest możliwość posiadania pracownika, którego koszty utrzymania nie są ponoszone przez pracodawcę. Z tej formy zatrudnienia mogą korzystać zarówno osoby bezrobotne, jak i absolwenci, którzy w ten sposób zdobywają pierwsze doświadczanie zawodowe. W ten sposób w ośrodkach pomocy społecznej Mazowsza zatrudniono w 2013 roku 570 osób, w 2014 roku – 572 osoby, zaś w 2015 roku 673 osoby.

Innym rodzajem zatrudnienia pomocniczego jest **staż**, który odbywa się na podstawie umowy zawartej między pracodawcą a powiatowym urzędem pracy. Staż polega na nabywaniu przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy. Staż w ośrodkach pomocy społecznej odbyło w 2013 roku – 194 osoby, w kolejnym, 2014 roku – 257 osób i w roku 2015 – 239 osób.

8.4. ZATRUDNIENIE POMOCNICZE W POWIATOWYCH CENTRACH POMOCY RODZINIE

Powiatowe centra pomocy rodzinie również korzystają z zatrudnienia pomocniczego, choć w znacznie mniejszym zakresie niż ośrodki pomocy społecznej. W ramach wolontariatu w 2015

roku współpracowało w powiatach 16 osób, z zatrudnienia subsydiowanego skorzystały 27 osób, natomiast staż odbyło 70 osób.

Wykres 11. Zatrudnienie pomocnicze w ośrodkach pomocy społecznej i powiatowych centrach pomocy rodzinie województwa mazowieckiego w latach 2013-2015.

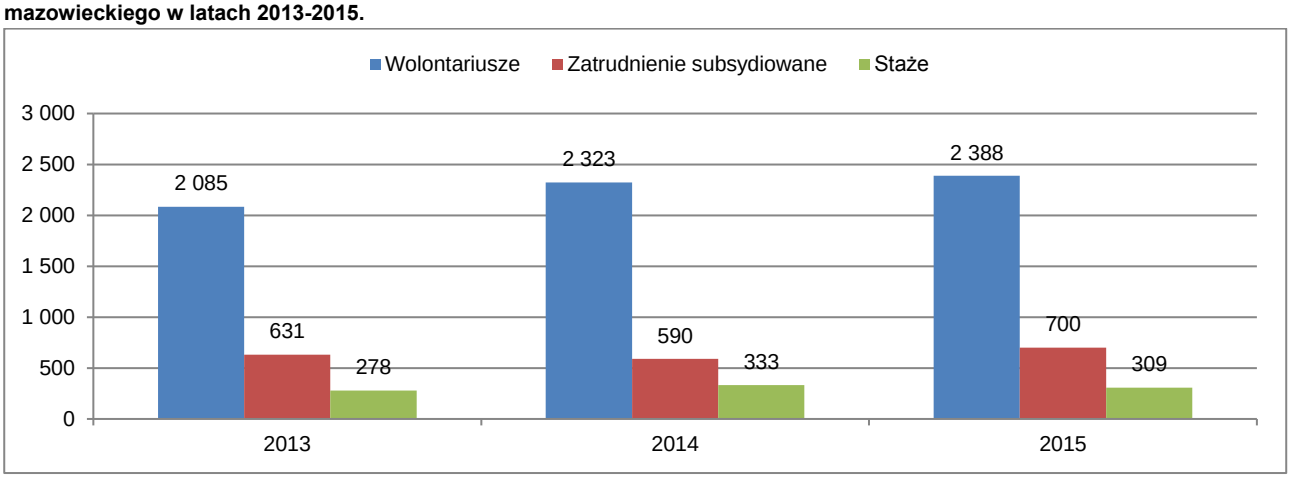

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

8.5. ZESPOŁY PRACY SOCJALNEJ I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Od początku maja 2011 roku, zgodnie z art. 110 a ustawy o pomocy społecznej, w ramach struktury organizacyjnej ośrodków pomocy społecznej istnieje możliwość wyodrębnienia zespołu realizującego zadania ośrodka w zakresie pracy socjalnej i integracji społecznej. W skład zespołu powinno wchodzić co najmniej trzech pracowników socjalnych. Dodatkowo, jego członkami mogą być inni specjaliści realizujący zadania z zakresu integracji społecznej. Zmiana ta pozwala na zatrudnianie specjalistów takich, jak terapeuci, psycholodzy czy pedagodzy, którzy mogą w ten sposób wspomagać pracowników socjalnych w ich pracy na rzecz poprawy sytuacji rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Z analizy danych zawartych w Ocenie zasobów wynika, że w woj. mazowieckim w latach 2013-2015 funkcjonowała następująca liczba zespołów pracy socjalnej i integracji społecznej:

- w 2013 roku - 80 zespołów w 39 gminach (z czego w Warszawie 24 zespoły w 7 dzielnicach),
- w 2014 roku - 83 zespoły z 39 gmin (z czego w Warszawie 27 zespołów w 7 dzielnicach),
- w 2015 roku - 80 zespołów w 38 gminach (z czego w Warszawie 28 zespołów w 7 dzielnicach.).

Liczba osób pracujących w tych zespołach w 2013 roku to 566 osoby, w 2014 roku to 563 osoby, a w roku oceny to 600 osób.

9. ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W GMINACH I POWIATACH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

9.1. BUDŻETY GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU NA ZADANIA POMOCY SPOŁECZNEJ I INNE ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej, wydatkowane przez gminy i miasta na prawach powiatu **wyniosły ogółem w województwie mazowieckim w 2015 r. 2 848 976 370 zł**. Z analizy wielkości tych wydatków

w latach 2013-2015 wynika, że gminy i miasta na prawach powiatu przeznaczają na politykę społeczną coraz więcej środków finansowych. W porównaniu do 2013 roku wielkość tych nakładów wzrosła o kwotę 420 105 869 zł. Nadal największe kwoty są wydatkowane na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego. W 2015 roku na ten cel przeznaczono 1 143 050 446 zł (40,12% ogółu środków). Do innych dużych pozycji budżetowych w wydatkach na pomoc społeczną w gminach należą:

- środki przeznaczone na utrzymanie żłobków to kwota 533 757 853 zł, co stanowi 18,74% ogółu środków,
- środki przeznaczone na prowadzenie i utrzymanie ośrodków pomocy społecznej[21] to kwota 336 186 725 zł, co stanowi 11,80% ogółu środków,
- środki na zasiłki i pomoc w naturze w kwocie 153 439 366 zł, co stanowi 5,39% ogółu środków,
- środki na zasiłki stałe w kwocie 126 457 920 zł, co stanowi 4,44% ogółu środków.

Powyższe kategorie wydatków budżetowych na pomoc społeczną wraz ze świadczeniami rodzinnymi obejmują prawie 76,18% (2 170 355 815 zł) całego budżetu na politykę społeczną w gminach.

Wykres 12. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu województwa mazowieckiego w latach 2013-2015.

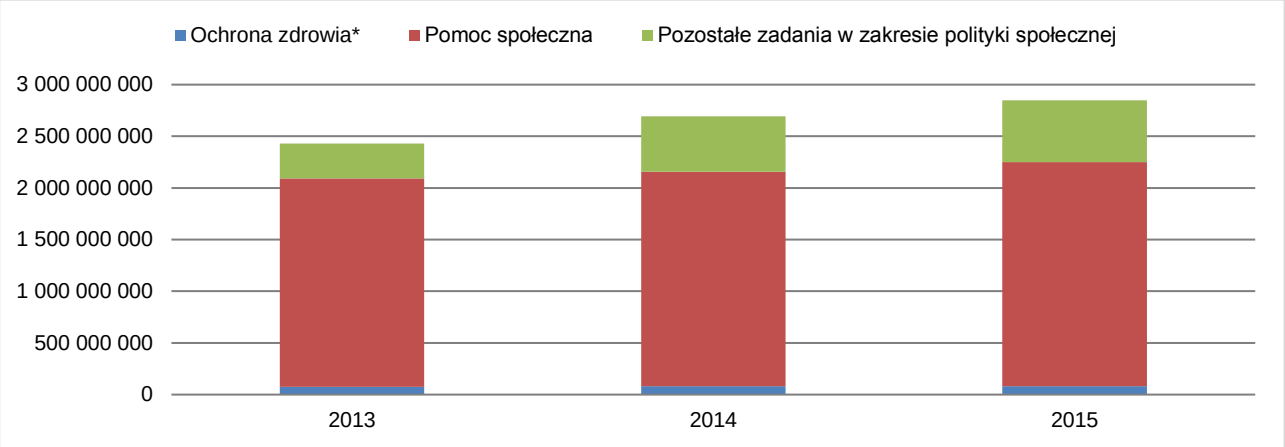

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok. * zadania gminne poza wydatkami NFZ.

W 2015 roku najmniej środków gminy przeznaczyły na następujące pozycje budżetowe:

- wydatki na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych w kwocie 989 271 zł, co stanowi 0,03% ogółu środków,
- wydatki na Pomoc dla cudzoziemców w kwocie 421 316 zł, co stanowi 0,01% ogółu środków,
- wydatki na Kluby Dziecięce w kwocie 439 786 zł, co stanowi 0,02% ogółu środków,
- wydatki na Centra Integracji Społecznej w kwocie 99 056 zł, co stanowi 0,003% ogółu środków.

9.2. ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I W INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W POWIATACH

Środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej, wydatkowane przez powiaty wyniosły ogółem w województwie mazowieckim w 2015 r. 657 792 292 zł. Z analizy wielkości tych wydatków w latach 2013-2015 wynika, że

[21] W tym koszty zatrudnienia pracowników socjalnych i innych specjalistów.

powiaty podobnie jak gminy województwa przeznaczają na politykę społeczną coraz więcej środków finansowych. W porównaniu do 2013 roku wielkość tych nakładów wzrosła o kwotę 75 206 877 zł.

Najwięcej środków finansowych powiaty przeznaczają na:

- Wydatki na prowadzenie i utrzymanie Domów Pomocy Społecznej[22] w kwocie 339 794 753 zł, co stanowi 51,66% ogółu środków,
- Wydatki na prowadzenie i utrzymanie placówek opiekuńczo-wychowawczych w kwocie 108 630 185 zł, co stanowi 16,51% ogółu środków,
- Wydatki na rodziny zastępcze w kwocie 83 352 125 zł, co stanowi 12,67% ogółu środków,
- Wydatki ze środków PFRON w kwocie 25 723 278 zł, co stanowi 3,91% ogółu środków.

Najmniej środków finansowych powiaty przeznaczają na:

- Pomoc materialna dla uczniów 184 165 zł, co stanowi 0,03% ogółu środków,
- Wydatki na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w kwocie 956 889 zł, co stanowi 0,15% ogółu środków,
- Wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem w kwocie 1 656 359 zł, co stanowi 0,25% ogółu środków.

Wykres 13. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w powiatach województwa mazowieckiego w latach 2011-2015.

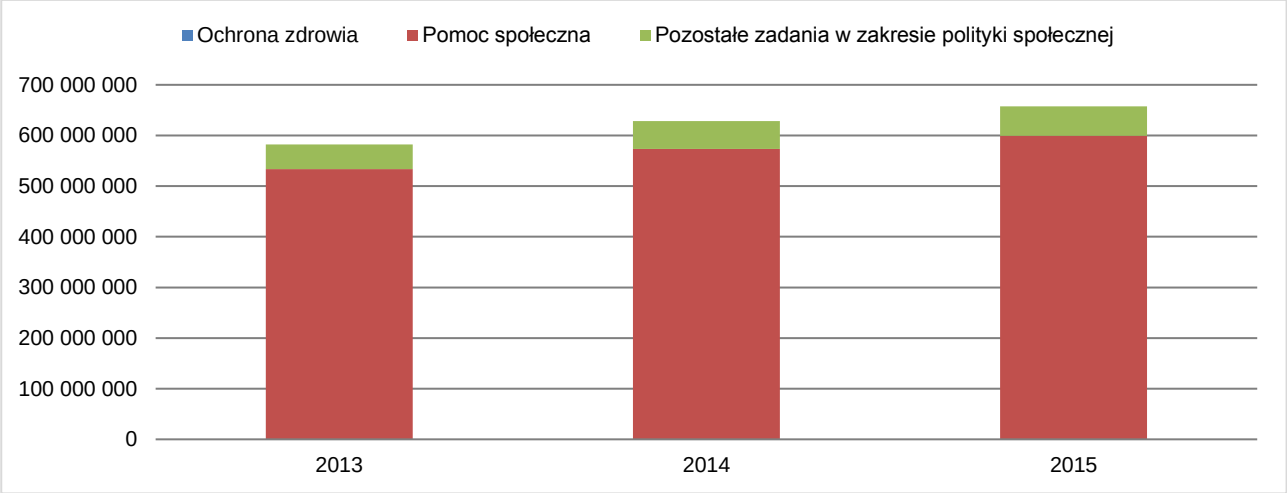

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok. * zadania powiatowe poza wydatkami NFZ.

Wydatki na utrzymanie i prowadzenie powiatowych centrów pomocy rodzinie wyniosły w 2015 r. 34 490 810 zł, tj. 6,55% (2 120 106 zł) więcej niż w 2014 roku, w którym utrzymanie wyniosło 32 370 704 zł.

10. AKTYWNOŚĆ PROJEKTOWO-KONKURSOWA GMIN I POWIATÓW

Z analizy formularzy oceny za 2015 rok wynika, że zrealizowano 51 projektów współfinansowanych z EFS w 43 gminach, a ogólna liczba osób objęta tymi projektami wyniosła 1 560 osób. Do realizacji projektów przystąpiły gminy w powiatach: białobrzeskim (2), grodziskim (2), legionowskim (2), lipskim (1), łosickim (1), nowodworskim (1), ostrowskim (2), piaseczyńskim (1), płockim (1), płońskim (1), pruszkowskim (2), przasnyskim (1), przysuskim (1), pułtuskim (3), radomskim (1), sierpeckim (5), sochaczewskim (2), szydłowieckim (2), m. st. Warszawa (6), wołomińskim (1), wyszkowskim (3), żuromińskim (2).

W konkursach ogłaszanych przez MRPiPS wzięło udział 230 gmin, które podjęły się realizacji 254 projektów. W żadnym powiecie nie wystąpiła sytuacja w której jakakolwiek gmina nie

[22] Wydatki na odpłatność gmin za pobyt osób kierowanych do DPS wyniosły 75 368 418 zł

zadeklarowała by uczestnictwa. Najwięcej gmin wykazało udział w konkursie „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015” w zakresie zatrudnienia asystentów rodziny.

W przypadku powiatów, analiza formularzy oceny wskazuje, że zrealizowano 22 projekty współfinansowane z EFS na terenie 19 jednostek samorządu terytorialnego, a ogólna liczba osób objęta tymi projektami wyniosła 2 532 osoby.

Udział w konkursach ogłaszanych przez MRPiPS zadeklarowało 27 powiatów, które łącznie zrealizowały 33 konkursy. Wzięło w nich udział 621 osób. Najwięcej powiatów wykazało udział w konkursie „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015” w zakresie zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Udział w programach osłonowych wykazały 3 powiaty, które zrealizowały 5 programów. Wzięło w nich udział 5 067 osób.

11. ZLECANIE ZADAŃ PRZEZ GMINY I POWIATY ORGANIZACJOM POZARZĄDOWYM

Z danych przekazanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej wynika, że realizację zadań z zakresu pomocy społecznej przez organizacje pozarządowe lub inne podmioty określone w ustawie o działalności pożytku publicznego na podstawie umowy o współpracy i zleceniu zadań, zadeklarowało 18 powiatów i 71 gmin województwa mazowieckiego. Kwoty zadań zleconych (w trybie „działalności pożytku publicznego” i w trybie „zamówień publicznych”) wyniosły: 40 824 027 zł w gminach i 11 153 921 zł w powiatach.

W powiatach białobrzeskim, gostynińskim, makowskim, mławskim, płockim, sochaczewskim, sokołowskim, szydłowieckim, węgrowskim, zwoleńskim i żuromińskim żadna z gmin nie wykazała zlecania zadań organizacjom pozarządowym. Najwięcej organizacji pozarządowych realizuje zadania w gminach z powiatów: m. st. Warszawy (15 dzielnic), radomskiego (4 gminy), garwolińskiego (3 gminy), legionowskiego (3 gminy), mińskiego (3 gminy), nowodworskiego (3 gminy), ostrowskiego (3 gminy), płońskiego (3 gminy), sierpeckiego (3 gminy), wyszkowskiego (3 gminy).

Zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia odbywały się poprzez:

- zlecenia w trybie „działalności pożytku publicznego”, które uzyskało 545 organizacji pozarządowych, z którymi zawarto 779 umów na łączną wartość 33 881 414 zł,
- zlecenia w trybie „zamówień publicznych” uzyskało 43 organizacje pożytku publicznego na łączną kwotę 6 942 613 zł.

Gminy zlecały zadania w zakresie:

- usług opiekuńczych - 27 organizacjom na kwotę 9 645 174 zł,
- specjalistycznych usług opiekuńczych - 10 organizacjom na kwotę 1 373 702 zł,
- prowadzenia placówki pomocy społecznej - 18 organizacjom na kwotę 2 365 455 zł.

W przypadku powiatowych centrów pomocy rodzinie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie zlecania im zadań z zakresu pomocy społecznej nie deklarowały powiaty: ciechanowski, gostyniński, grójecki, kozienicki, lipski, łosicki, m. Ostrołęka, ostrowski, piaseczyński, m. Płock, płocki, płoński, pruszkowski, przasnyski, pułtuski, m. Radom, m. Siedlce, sierpecki, sokołowski, szydłowiecki, m. st. Warszawa, węgrowski, zwoleński, żuromiński.

Powiatowe centra pomocy rodzinie skoncentrowały się głównie na współpracy z 64 organizacjami pozarządowymi w zakresie zleceń w trybie „działalności pożytku publicznego”, i wykazały zawartych 79 umów, na łączną kwotę 10 513 921 zł i prowadzenia placówek pomocy społecznej w liczbie 39 organizacji, którym zlecono zadania na łączną kwotę 19 995 430 zł.

IV. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE NA MAZOWSZU

Podstawowym dokumentem strategicznym opisującym misje, cele oraz sposób ich realizacji na szczeblu samorządu województwa, w zakresie polityki społecznej (zgodnie z art. 21 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej) jest „Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020" będąca integralną częścią „Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku - Innowacyjne Mazowsze". Misją wyznaczoną w tym dokumencie dla Samorządu Województwa Mazowieckiego w zakresie polityki społecznej na lata 2014-2020 jest **włączenie społeczne i przeciwdziałanie ubóstwu dla poprawy jakości życia mieszkańców Mazowsza**.

W ramach realizacji ww. misji, Strategia wyznacza najważniejsze kierunki dla realizacji programów społecznych i nowych polityk publicznych w naszym regionie. Strategia jest dokumentem regionalnym uszczegóławiającym zadania Samorządu Województwa Mazowieckiego w obszarze polityki społecznej.

W Strategii wyodrębniono trzy obszary realizacji regionalnych polityk publicznych:

1. Regionalne polityki publiczne z wyodrębnionymi programami wojewódzkimi dla zidentyfikowanych problemów społecznych.
2. Regionalne polityki publiczne bez wyodrębnionych programów wojewódzkich dla zidentyfikowanych problemów społecznych.
3. Nowe regionalne polityki publiczne dla rozwoju województwa.

Pośród nowych polityk publicznych, za podstawowe wymagające pilnych rozwiązań w postaci działań samorządu województwa wskazano: politykę senioralną, politykę rodzinną, politykę deinstytucjonalizacji i rozwoju usług (z naciskiem na usługi dla osób zależnych i ich rodzin) oraz ekonomię społeczną.

W związku z tym, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, zwróciło się z prośbą do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (OPS, PCPR) o dokonanie analizy dostępności do usług środowiskowych na terenie gmin i powiatów województwa mazowieckiego. Analiza ta była uzupełnieniem danych zbieranych w ramach Oceny zasobów pomocy społecznej za 2015 rok w województwie mazowieckim. Dane dotyczące oceny dostępności do usług środowiskowych na terenie gmin i powiatów województwa mazowieckiego zostały zebrane przy pomocy formularza sprawozdania jednorazowego za pośrednictwem systemu CAS MP i PS w okresie od 23 marca do 30 kwietnia 2016 roku.

Ocena dostępności do usług środowiskowych dla osób wykluczonych w 2015 roku była określana przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej w następujących obszarach:

- funkcjonowania aktywnych organizacji pozarządowych działających w obszarze szeroko pojętej pomocy społecznej,
- oceny dostępności do instytucji świadczących usługi medyczne w obszarze zdrowia psychicznego dla klientów pomocy społecznej,
- oceny dostępności do specjalistów ochrony zdrowia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich otoczenia,
- oceny dostępności do instytucji i usług pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich otoczenia,
- ocena dostępności do specjalistów pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich otoczenia.

Wyniki analizy danych w ww. zakresie przedstawiamy poniżej. Prezentacja danych została uzupełniona o informacje dotyczące sytuacji osób starszych na Mazowszu.

1. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ WSPARCIA OSÓB UBOGICH I WYKLUCZONYCH

W pierwszej części ankiety Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej zwróciło się do ośrodków pomocy społecznej, miejskich ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy społecznej o wskazanie aktywnych organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej na terenie gminy i powiatu. Stąd też prezentowane dane wynikają z subiektywnej oceny pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej o działaniu tego typu organizacji na ich terenie.

Według danych zawartych w ankietach gminy i powiaty województwa mazowieckiego wykazały, że w 2015 roku na terenie Mazowsza funkcjonowało 951 takich organizacji pozarządowych. Na 356 gmin i powiatów były one zlokalizowane w 130 jednostkach samorządu terytorialnego. Spośród nich prawie 36% (341 organizacji) jest zlokalizowana w miastach powiatowych a 41% ma swoje siedziby w miastach na prawach powiatu (389 organizacji) tj. w Ostrołęce, Płocku, Radomiu, Siedlcach i w Warszawie. Najwięcej organizacji pozarządowych wykazano w m. st. Warszawa (272 organizacje) zaś najmniej w powiecie: łosickim (1 organizacja), sochaczewskimi (1organizacja) i żuromińskim (2 organizacje).

Tabela 6. Ilość wskazanych NGO działających na rzecz osób wykluczonych w gminach i powiatach woj. mazowieckiego.

Rodzaj jednostki samorządu terytorialnego	Liczba jednostek	Udział procentowy	Ilość wskazanych NGO	Udział procentowy
gmina	314	88,2	221	23,2
miasto na prawach powiatu	5	1,4	389	41
powiat	37	10,4	341	35,8
Razem	**356**	**100**	**951**	**100**

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Z danych przesłanych przez OPS-y, MOPR-y i PCPR-y województwa mazowieckiego wynika, że spośród wykazanych 951 organizacji pozarządowych aktywnie działało na Mazowszu 680 stowarzyszeń, 164 fundacji, 54 organizacje kościelne, 61 innych organizacji. Pośród organizacji pozarządowych 169 jednostek to przedstawicielstwa terenowe, rejonowe lub okręgowe ogólnopolskich organizacji społecznych lub prozdrowotnych m.in.: Polski Czerwony Krzyż, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Związek Niewidomych i inne).

Tabela 7. Ilość wskazanych NGO działających na rzecz osób wykluczonych według formy działalności.

Wyszczególnienie	stowarzyszenia	fundacje	organizacje kościelne	inna forma działalności
województwo mazowieckie	680	164	54	61

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

W zakresie obszarów działania organizacji pozarządowych jednostki samorządu terytorialnego wykazały funkcjonowanie[23]:

- 347 NGO dla osób starszych,
- 462 NGO dla osób niepełnosprawnych,
- 120 NGO działających w zakresie ochrony zdrowia psychicznego,
- 416 NGO działających w zakresie wsparcia dziecka i rodziny,
- 352 NGO działających w zakresie ubóstwa i wykluczenia społecznego,

[23] Dane szacunkowe. Liczby te nie sumują się – wskazane organizacje działają równolegle w kilku obszarach.

- 58 NGO działających w zakresie ekonomii społecznej,
- 75 NGO w innych obszarach.

W województwie mazowieckim 383 organizacje pozarządowe działają w więcej niż jednym obszarze, zaś 289 organizacji było finansowanych w ramach konkursów ogłaszanych przez samorządy w 2015 roku.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że organizacje pozarządowe stanowią duży potencjał społeczny w naszym regionie. Choć nadal przeważająca ich część powstaje i działa w Warszawie i miastach powiatowych, to także lokalne społeczności przekonują się do tej formy aktywności w ramach działań np. Ekonomii Społecznej.

Ponieważ do roku 2020 podmioty ekonomii społecznej mają się stać ważnym elementem aktywizacji osób w trudnej sytuacji na rynku pracy oraz dostarczycielem usług użyteczności publicznej działającym we wspólnotach samorządowych, tak ważnym staje wzmożenie aktywności jednostek samorządu terytorialnego(gmin i powiatów), jednostek organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS) oraz instytucji rynku pracy, do podjęcia działań umożliwiających powstawanie organizacji pozarządowych i innych podmiotów ekonomii społecznej w małych lokalnych społecznościach. Wykorzystanie lokalnych zasobów przyczynia się do wzmacniania konkurencyjności miejscowej gospodarki, a także do zwiększenia dostępności usług użyteczności publicznej, zaspakajających ważne potrzeby, których mieszkańcy społeczności lokalnych nie są w stanie zaspokoić samodzielnie.

2. OCENA DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG ŚRODOWISKOWYCH W OBSZARZE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Jednym z ważnych elementów realizacji nowej Strategii Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego jest ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Zapewnienie dostępu do usług społecznych zgodnie z diagnozowanymi potrzebami stanowi podstawę do przeciwdziałania występowaniu i zwiększaniu się skali problemów społecznych występujących w regionach naszego kraju.

Rozwój usług środowiskowych, rozumiany jako proces deinstytucjonalizacji, jest jedną z ważnych dla Mazowsza polityk publicznych. Takie podejście jest spójne z wymogami Unii Europejskiej określonymi w dokumentach strategicznych oraz zapisach przyjętego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

W roku ubiegłym dokonaliśmy analizy potrzeb w zakresie utworzenia lub rozwoju już istniejących usług i zasobów instytucjonalnych na terenie gmin i powiatów województwa mazowieckiego. W roku bieżącym poprosiliśmy jednostki organizacyjne pomocy społecznej o ocenę dostępności do instytucji i specjalistów świadczących usługi medyczne w obszarze zdrowia psychicznego dla klientów pomocy społecznej a także do instytucji i usług pomocy społecznej z obszaru zdrowia psychicznego.

2.1. OCENA DOSTĘPNOŚCI DO INSTYTUCJI ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI MEDYCZNE W OBSZARZE ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA OSÓB CHORYCH PSYCHICZNIE I NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE W GMINACH I POWIATACH

Pierwszym obszarem poddanym analizie w ankietach przez jednostki organizacyjne pomocy i aktywnej integracji była Ocena jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nt. dostępności dla osób wspieranych do placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego w gminach i powiatach województwa mazowieckiego. W tym przypadku

analizie poddano dostępność dla osób w kryzysie psychicznym i osób z ograniczoną sprawnością intelektualną do: poradni zdrowia psychicznego (PZP) dla dorosłych i dzieci do 19 r. ż., oddziałów psychiatrycznych przy szpitalach ogólnych, szpitali psychiatrycznych, hosteli, oddziałów leczenia środowiskowego[24], Zakładów Opiekuńczo-Leczniczych oraz Zakładów Pielęgnacyjno-Opiekuńczych. Ocenie podlegał dostęp do ww. placówek w trzech zakresach: pełnym, utrudnionym, lub braku dostępu. Porównaniu podlegała także liczba osób wspieranych przez pomoc społeczną korzystających z tych placówek do szacunkowej liczby osób wykluczonych jaka powinna z nich korzystać.

Z analizy informacji przesłanych przez ośrodki pomocy społecznej i miejskie ośrodki pomocy społecznej wynika, że w opinii tych jednostek beneficjenci pomocy społecznej z terenu Mazowsza **posiadają utrudniony dostęp (lub go nie mają) do wszystkich rodzajów placówek zapewniających pomoc osobom chorym psychicznie i niepełnosprawnym intelektualnie**.

Tabela 8. Ocena jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nt. dostępności ich beneficjentów do placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego dla osób chorych psychicznie w gminach woj. Mazowieckiego.

Wyszczególnienie	Pełna	Utrudniona	Brak dostępu
Poradnie zdrowia psychicznego (PZP) dla dorosłych i dzieci do 19 r.ż.	23%	51%	26%
Oddziały psychiatryczne przy szpitalach ogólnych	18%	30%	53%
Szpitale psychiatryczne	25%	37%	37%
Hostele	2%	14%	84%
Oddziały leczenia środowiskowego	5%	23%	73%
Zakłady opiekuńczo-lecznicze (ZOL)	9%	53%	38%
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze (ZPO)	4%	34%	62%

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Tabela 9. Ocena jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nt. dostępności ich beneficjentów do placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego dla osób z ograniczoną sprawnością intelektualną w gminach woj. mazowieckiego

Wyszczególnienie	Pełna	Utrudniona	Brak dostępu
Poradnie zdrowia psychicznego (PZP) dla dorosłych i dzieci do 19 r.ż.	22%	51%	27%
Oddziały psychiatryczne przy szpitalach ogólnych	17%	31%	53%
Szpitale psychiatryczne	24%	38%	37%
Hostele	2%	14%	84%
Oddziały leczenia środowiskowego	4%	24%	72%
Zakłady opiekuńczo-lecznicze (ZOL)	8%	50%	42%
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze (ZPO)	4%	34%	62%

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Dane zawarte w powyższej tabeli pokazują, że **pełna dostępność do instytucji ochrony zdrowia psychicznego jest ograniczona w szczególności do**: szpitali psychiatrycznych (25% wskazań), poradni zdrowia psychicznego (23% wskazań), oddziałów psychiatrycznych funkcjonujących przy szpitalach ogólnych (18% wskazań). Tylko 9% OPS-ów i MOPR-ów wskazało pełny dostęp dla korzystających z pomocy społecznej chorych psychicznie do Zakładów Opiekuńczo-Leczniczych, 5% do oddziałów leczenia środowiskowego, 4% do Zakładów Pielęgnacyjno-Opiekuńczych a 2% do hosteli.

[24] Samodzielne komórki organizacyjne wchodzące w skład ZOZ ogólnych lub szpitali psychiatrycznych

Utrudniony dostęp jednostki w kolejności wskazały do: Zakładów Opiekuńczo-Leczniczych (53% wskazań), poradni zdrowia psychicznego (51% wskazań), do szpitali psychiatrycznych (37% wskazań), Zakładów Pielęgnacyjno-Opiekuńczych (34% wskazań), oddziałów psychiatrycznych funkcjonujących przy szpitalach ogólnych (30% wskazań), do oddziałów leczenia środowiskowego (23% wskazań), hosteli (14% wskazań).

Całkowity **brak dostępu** do placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego, wykluczone osoby chore psychicznie w województwie mazowieckim mają do: hosteli (84% wskazań), oddziałów leczenia środowiskowego (73% wskazań), Zakładów Pielęgnacyjno-Opiekuńczych (62% wskazań), oddziałów psychiatrycznych funkcjonujących przy szpitalach ogólnych (53% wskazań). Mniej niż połowa placówek zgłosiła brak dostępu do Zakładów Opiekuńczo-Leczniczych (38% wskazań), szpitali psychiatrycznych (37% wskazań). Jedynie 26% placówek zgłosiło brak dostępu do poradni zdrowia psychicznego.

Podobny rozkład procentowy został zgłoszony przez jednostki w zakresie dostępności do placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego dla osób z ograniczoną sprawnością intelektualną.

Fakt, że w opinii jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na Mazowszu osoby chore psychicznie i niepełnosprawne intelektualnie wspierane przez pomoc społeczną nie mają lub mają ograniczony dostęp do palcówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego potwierdzają dane dotyczące stosunku liczby osób korzystających z tych placówek do liczby osób, które powinny z nich korzystać.

Tabela 10. Szacunkowa liczba osób chorych psychicznie korzystających z placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego w gminach woj. mazowieckiego

Wyszczególnienie	Liczba osób korzystających	Liczba osób, jaka powinna korzystać (dane szacunkowe)
Poradnie zdrowia psychicznego (PZP) dla dorosłych i dzieci do 19 r.ż.	5 566	7 389
Oddziały psychiatryczne przy szpitalach ogólnych	537	900
Szpitale psychiatryczne	1 037	1 436
Hostele	24	57
Oddziały leczenia środowiskowego	284	627
Zakłady opiekuńczo-lecznicze (ZOL)	224	453
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze (ZPO)	12	161

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Tabela 11. Szacunkowa liczba osób z ograniczoną sprawnością intelektualną korzystających z placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego w gminach woj. mazowieckiego

Wyszczególnienie	Liczba osób korzystających	Liczba osób, jaka powinna korzystać (dane szacunkowe)
Poradnie zdrowia psychicznego (PZP) dla dorosłych i dzieci do 19 r.ż.	2 164	3 262
Oddziały psychiatryczne przy szpitalach ogólnych	162	428
Szpitale psychiatryczne	176	352
Hostele	5	27
Oddziały leczenia środowiskowego	68	305
Zakłady opiekuńczo-lecznicze (ZOL)	65	237
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze (ZPO)	9	151

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

We wszystkich rodzajach placówek różnica ta wyniosła od kilkudziesięciu do kilkuset procent. Największa różnica w tym zakresie wystąpiła w takich placówkach jak: Zakłady Pielęgnacyjno-Opiekuńcze, oddziały psychiatryczne przy szpitalach ogólnych, hostele, oddziały leczenia środowiskowego.

Dane uzyskane z powiatowych centrów pomocy rodzinie potwierdziły przekazaną przez gminy informację o ograniczonym dostępie osób wykluczonych – mieszkańców Mazowsza do placówek zapewniających pomoc osobom chorym psychicznie i niepełnosprawny intelektualnie, jednakże w przypadku dwóch kategorii placówek dostęp ten na poziomie powiatu został określony jako zdecydowanie lepszy.

Tabela 12. Ocena jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nt. dostępności ich beneficjentów do placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego dla osób chorych psychicznie w powiatach woj. mazowieckiego

Wyszczególnienie	Pełna	Utrudniona	Brak dostępu
Poradnie zdrowia psychicznego (PZP) dla dorosłych i dzieci do 19 r.ż.	53%	45%	3%
Oddziały psychiatryczne przy szpitalach ogólnych	18%	29%	53%
Szpitale psychiatryczne	13%	34%	53%
Hostele	3%	18%	76%
Oddziały leczenia środowiskowego	8%	21%	71%
Zakłady opiekuńczo-lecznicze (ZOL)	34%	34%	32%
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze (ZPO)	11%	32%	58%

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Tabela 13. Ocena jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nt. dostępności ich beneficjentów do placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego dla osób z ograniczoną sprawnością intelektualną w powiatach woj. mazowieckiego

Wyszczególnienie	Pełna	Utrudniona	Brak dostępu
Poradnie zdrowia psychicznego (PZP) dla dorosłych i dzieci do 19 r.ż.	55%	45%	0%
Oddziały psychiatryczne przy szpitalach ogólnych	18%	26%	55%
Szpitale psychiatryczne	16%	32%	53%
Hostele	5%	18%	76%
Oddziały leczenia środowiskowego	11%	21%	68%
Zakłady opiekuńczo-lecznicze (ZOL)	34%	34%	32%
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze (ZPO)	11%	34%	55%

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Trudna sytuacja ma miejsce w przypadku dostępu do: poradni zdrowia psychicznego oraz Zakładów Opiekuńczo-Leczniczych. Opinia o dostępie do pozostałych placówek pozostaje na zbliżonym poziomie jak w przypadku danych przekazanych z gmin województwa mazowieckiego.

2.2. OCENA DOSTĘPNOŚCI DO LEKARZY SPECJALISTÓW DLA OSÓB CHORYCH PSYCHICZNIE I NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE W GMINACH I POWIATACH

Kolejnym obszarem zbierania danych w sprawozdaniu jednorazowym przez jednostki organizacyjne pomocy i aktywnej integracji była ocena dostępności do lekarzy specjalistów działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego w gminach i powiatach województwa mazowieckiego. W tym przypadku zebrano informacje o dostępności dla osób w kryzysie psychicznym i osób z ograniczoną sprawnością intelektualną a wspieranych przez system pomocy społecznej do: lekarza psychiatry dziecięcego, lekarza psychiatry, pielęgniarki psychiatrycznej oraz psychologa. Podobnie jak w wypadku oceny dostępności do placówek medycznych ocenie podlegał dostęp do ww. placówek w trzech zakresach: pełnym, utrudnionym, lub braku dostępu. Porównaniu podlegała ponownie liczba osób korzystających z tych placówek do szacunkowej liczby osób jak powinna z nich korzystać

Z danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej i miejskie ośrodki pomocy społecznej wynika, że beneficjenci pomocy społecznej z terenu województwa mazowieckiego **posiadają równie utrudniony dostęp do lekarzy** zapewniających pomoc osobom chorym psychicznie i niepełnosprawny intelektualnie, jak jest to w przypadku dostępu do placówek zapewniających pomoc tym osobom.

Najtrudniejszy dostęp w gminach i miastach na prawach powiatu wspierani chorzy psychicznie i niepełnosprawni intelektualnie mają do lekarza psychiatry dziecięcego i pielęgniarki psychiatrycznej (łącznie ponad 90% wskazań o utrudnionym dostępie lub o jego braku). Podobnie sytuacja przedstawia się w zakresie możliwości uzyskania pomocy u lekarza psychiatry i psychologa (łącznie nico ponad 70% wskazań o utrudnionym dostępie lub o jego braku).

Tabela 14. Ocena jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nt. dostępności ich beneficjentów do lekarzy specjalistów dla osób chorych psychicznie w gminach woj. mazowieckiego.

Wyszczególnienie	Pełna	Utrudniona	Brak dostępu
Lekarz psychiatra dziecięcy	8%	44%	47%
Lekarz psychiatra	29%	46%	25%
Pielęgniarka psychiatryczna	10%	31%	59%
Psycholog	29%	45%	27%

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Tabela 15. Ocena jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nt. dostępności ich beneficjentów do lekarzy specjalistów dla osób z ograniczoną sprawnością intelektualną w gminach woj. mazowieckiego.

Wyszczególnienie	Pełna	Utrudniona	Brak dostępu
Lekarz psychiatra dziecięcy	8%	45%	47%
Lekarz psychiatra	28%	46%	26%
Pielęgniarka psychiatryczna	11%	31%	58%
Psycholog	30%	44%	27%

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Nieznacznie lepiej przedstawia się informacja o dostępności do lekarzy specjalistów na poziomie powiatów województwa mazowieckiego. Do lekarza psychiatry dziecięcego i pielęgniarki psychiatrycznej brak dostępu zgłosiło odpowiedni 42% i 55% powiatowych centrów pomocy rodzinie w przypadku chorych psychicznie oraz 45% i 53% PCPR-ów w przypadku osób niepełnosprawnych intelektualnie. Brak jest odpowiedniego dostępu do lekarza psychiatry i psychologa, zarówno w przypadku osób w kryzysie psychicznym, jak i osób z ograniczoną sprawnością intelektualną.

Tabela 16. Ocena jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nt. dostępności ich beneficjentów do lekarzy specjalistów dla osób chorych psychicznie w powiatach woj. mazowieckiego

Wyszczególnienie	Pełna	Utrudniona	Brak dostępu
Lekarz psychiatra dziecięcy	16%	42%	42%
Lekarz psychiatra	61%	37%	3%
Pielęgniarka psychiatryczna	18%	26%	55%
Psycholog	63%	34%	3%

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Tabela 17. Ocena jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nt. dostępności ich beneficjentów do lekarzy specjalistów dla osób z ograniczoną sprawnością intelektualną w powiatach woj. mazowieckiego

Wyszczególnienie	Pełna	Utrudniona	Brak dostępu
Lekarz psychiatra dziecięcy	16%	39%	45%
Lekarz psychiatra	55%	37%	8%
Pielęgniarka psychiatryczna	21%	26%	53%
Psycholog	63%	37%	0%

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

2.3. OCENA DOSTĘPNOŚCI DO INSTYTUCJI I USŁUG POMOCY SPOŁECZNEJ DLA OSÓB CHORYCH PSYCHICZNIE I NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE W GMINACH I POWIATACH

Trzecim obszarem, jaki został poddany analizie przez jednostki organizacyjne pomocy i aktywnej integracji była ocena dostępności do instytucji i usług pomocy społecznej dla osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie na poziomie gmin i powiatów województwa mazowieckiego. W tym przypadku analizie poddano dostępność dla osób w kryzysie psychicznym i osób z ograniczoną sprawnością intelektualną (wspieranych przez system pomocy społecznej) do: domów pomocy społecznej, środowiskowych domów samopomocy, klubów integracji społecznej, centrów integracji społecznej usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zburzeniami psychicznymi poprzez porównanie liczby osób z nich korzystających **(oznaczonych dalej K)** do szacunkowej liczby osób jak powinna z nich korzystać **(oznaczonych dalej P).**

Z analizy ankiet przesłanych przez gminy i miasta na prawach powiatu wynika, że we wszystkich kategoriach instytucji i usług pomocy społecznej, które zostały poddane analizie liczba osób korzystających z pomocy jest mniejsza w stosunku do szacunkowej liczby osób, jaka powinna z niej korzystać. W przypadku **domów pomocy społecznej** stosunek K do P przedstawia się następująco: 1005:1218 dla osób chorych psychicznie, 525:671 dla osób niepełnosprawnych intelektualnie. Dla **środowiskowych domów samopomocy** stosunek ten wynosi 1100:1400 dla obu kategorii chorych. W obu badanych przypadkach występuje znaczny brak miejsc w placówkach w odniesieniu do deklarowanych potrzeb.

Jeszcze gorzej przedstawia się dostępność obu grup chorych do **klubów integracji społecznej i centrów integracji społecznej**. W tym przypadku stosunek obu liczb (K:P) **jest bardzo niekorzystny** i wynosi:

- dla klubów integracji społecznej 8:102 w zakresie osób chorych psychicznie oraz 1:120 w zakresie osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- dla centrów integracji społecznej 0: 92 w zakresie osób chorych psychicznie oraz 0:54 w zakresie osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Z przedstawionych danych wynika, że w województwie mazowieckim funkcjonuje obecnie zbyt mała liczba KIS i CIS, a funkcjonujące placówki nie są przygotowane do udzielania wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi.

Nieco lepsza jest sytuacja dotycząca usług środowiskowych świadczonych na rzecz osób w kryzysie psychicznym i osób z ograniczoną sprawnością intelektualną, wspieranych przez system pomocy społecznej na Mazowszu. W tym przypadku stosunek liczby osób korzystających do szacowanej liczby osób, które powinny korzystać ukształtował się na poziomie:

- dla usług opiekuńczych 785:913 w przypadku osób chorych psychicznie oraz 335:510 w przypadku osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- dla specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zburzeniami psychicznymi 1136:1327 w przypadku osób chorych psychicznie oraz 458:612 w przypadku osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Analiza danych, skłania do wniosku, że pomimo stale rosnącej liczby osób korzystających z usług środowiskowych (patrz Tabela 28. Usługi pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015.) ich liczba nadal nie zabezpiecza istniejących w tym zakresie potrzeb zarówno w zakresie usług opiekuńczych, jaki i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zburzeniami psychicznymi.

Wykres 14. Liczba osób chorych psychicznie korzystających z instytucji i usług pomocy społecznej w gminach województwa mazowieckiego w roku 2015.

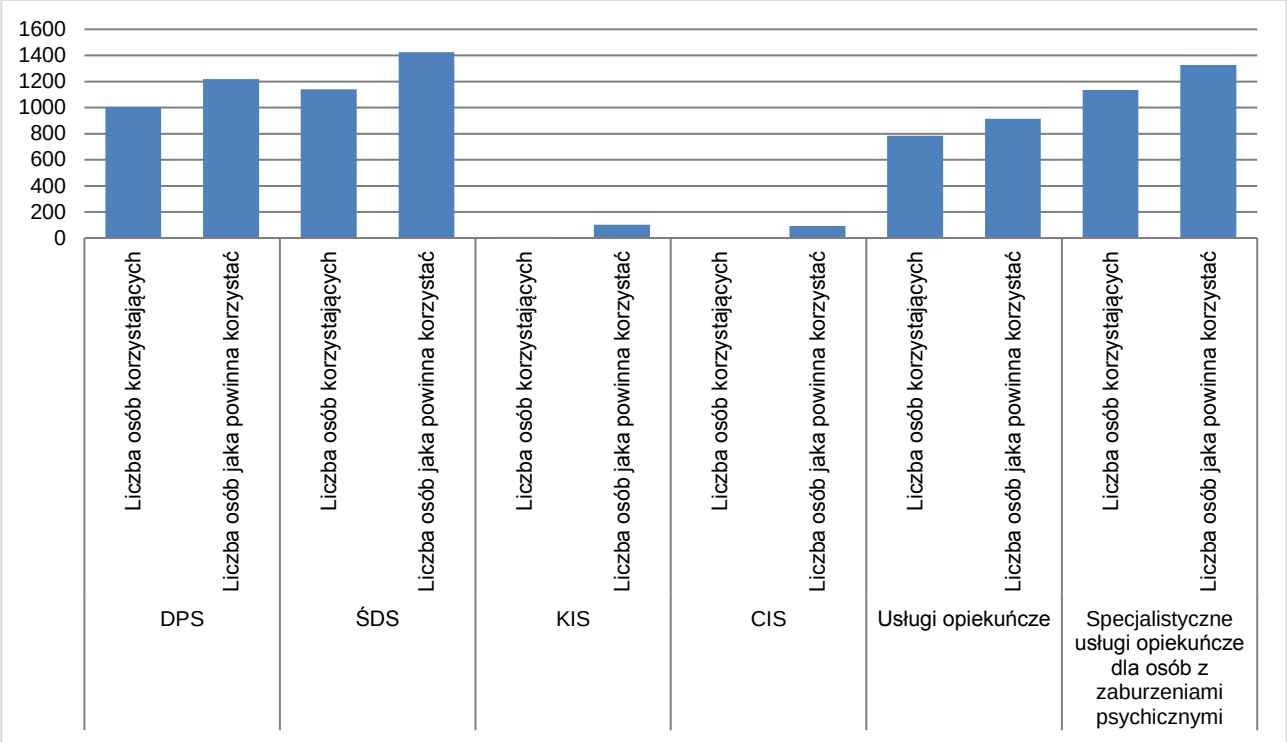

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Wykres 15. Liczba osób z ograniczoną sprawnością intelektualną korzystających z instytucji i usług pomocy społecznej w gminach województwa mazowieckiego w roku 2015.

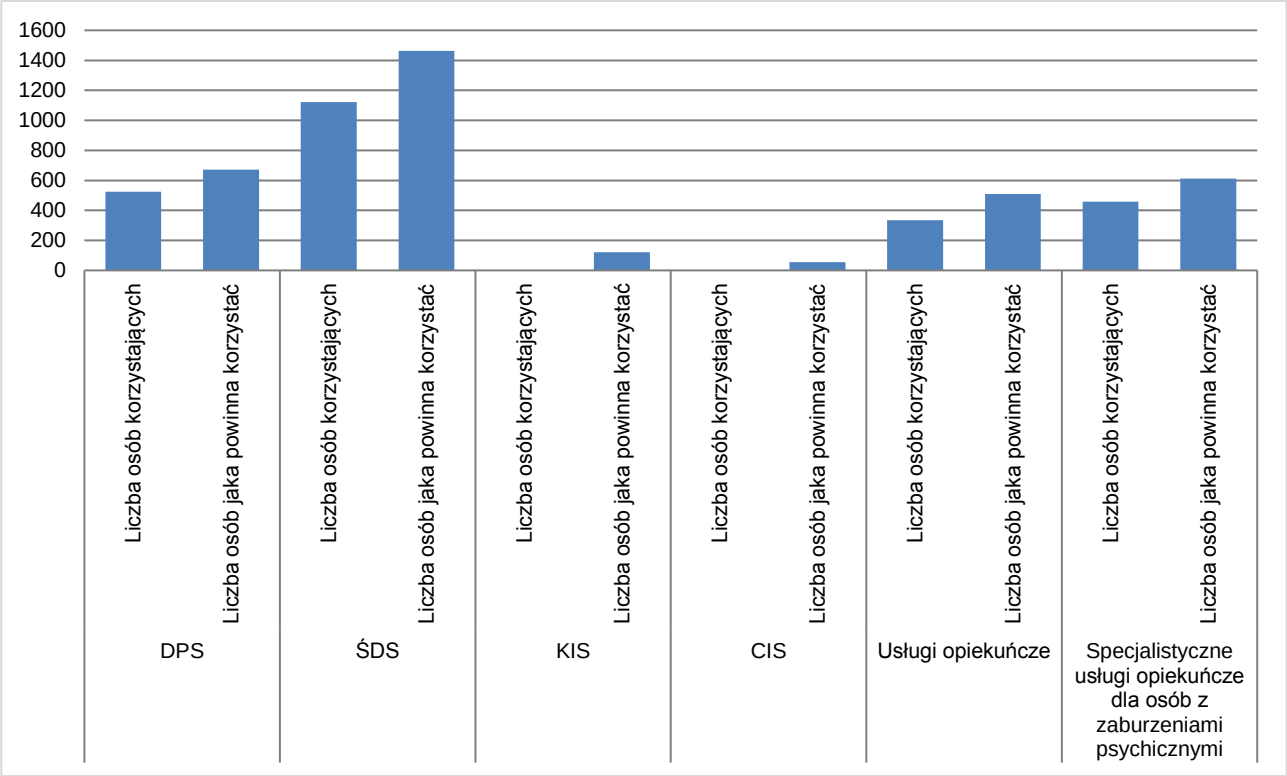

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Dane uzyskane z powiatowych centrów pomocy rodzinie potwierdziły przedstawione powyżej tendencje, choć do analizy porównawczej można odnieść tylko ocenę dostępności do instytucji pomocy społecznej dla osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie, bowiem usługi środowiskowe świadczone są przede wszystkim na poziomie gmin i miast na prawach powiatu.

2.4. OCENA DOSTĘPNOŚCI DO SPECJALISTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ DLA OSÓB CHORYCH PSYCHICZNIE I NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE W GMINACH I POWIATACH

Ostatnim obszarem, w jakim zbierane były dane w sprawozdaniu jednorazowym była ocena dostępności do specjalistów pomocy społecznej dla osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie na poziomie gmin i powiatów. Tutaj oceniano dostęp dla osób w kryzysie psychicznym i osób z ograniczoną sprawnością intelektualną do: asystenta rodziny, asystenta osoby niepełnosprawnej, terapeuty oraz psychologa. Ponownie miarą dostępności był stosunek liczby osób z korzystających z ww. specjalistów **(K)** do szacunkowej liczby osób jak powinna z nich korzystać **(P).**

Wykres 16. Liczba osób chorych psychicznie korzystających ze specjalistów pomocy społecznej w gminach województwa mazowieckiego w roku 2015.

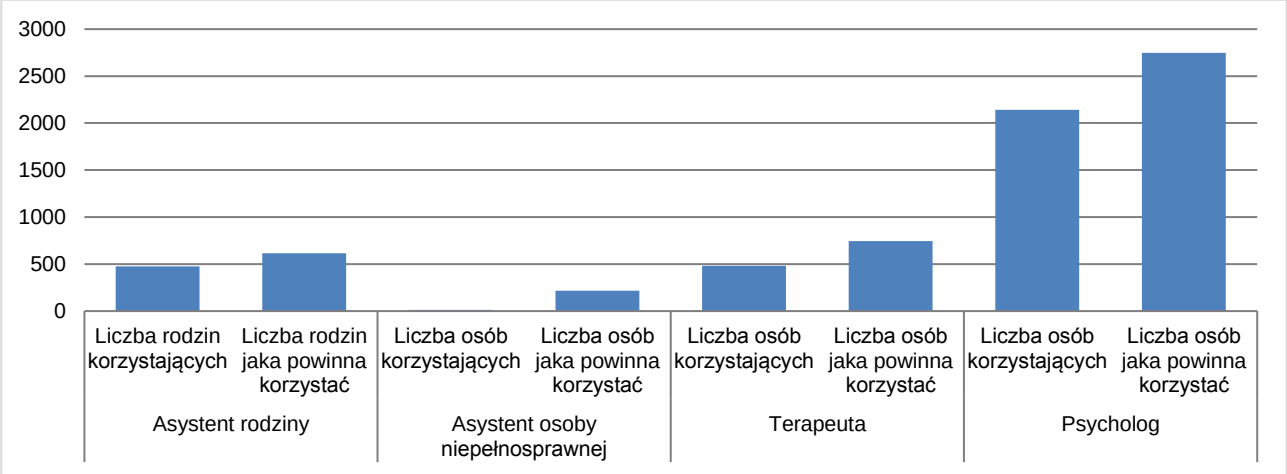

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Wykres 17. Liczba osób z ograniczoną sprawnością intelektualną korzystających ze specjalistów pomocy społecznej w gminach województwa mazowieckiego w roku 2015.

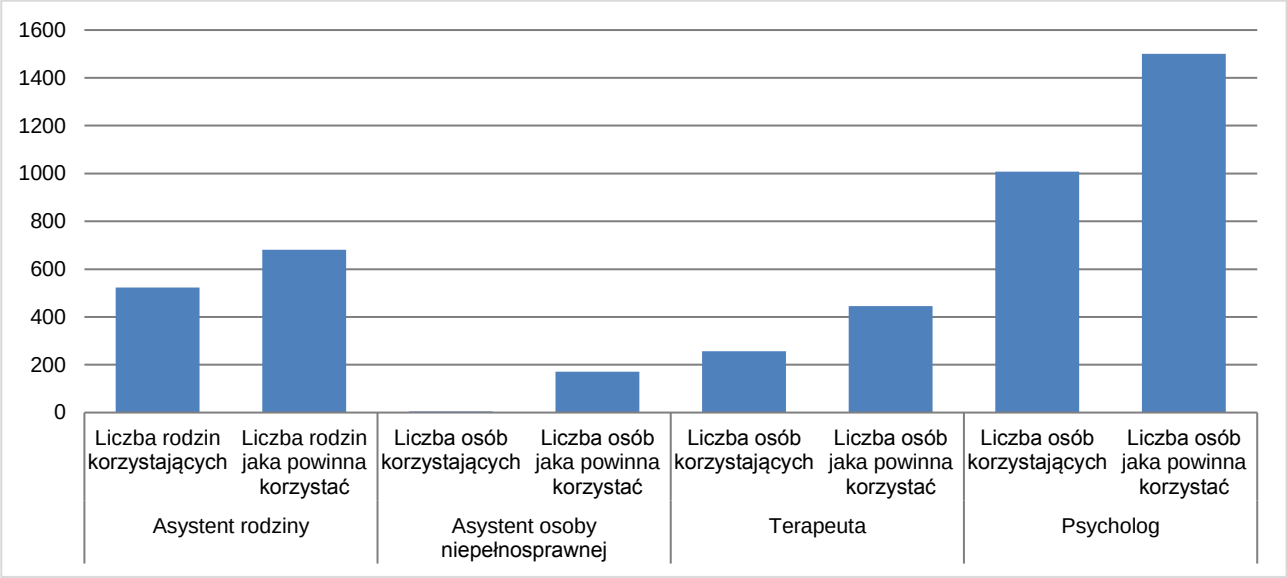

Źródło: opracowanie własne MCPS na podstawie sprawozdania jednorazowego MCPS-SJ-2-2016

Z analizy informacji przesłanych przez ośrodki pomocy społecznej i miejskie ośrodki pomocy społecznej wynika, że we wszystkich kategoriach specjalistów pomocy społecznej, które zostały poddane analizie liczba osób korzystających z ich pomocy jest mniejsza w stosunku do szacunkowej liczby osób, jaka powinna z nich korzystać.

3. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH NA MAZOWSZU

W okresie ostatniego 25 lat obserwujemy w naszym kraju spowolnienie rozwoju demograficznego oraz znaczące zmiany w strukturze wieku jej mieszkańców. Trwający proces starzenia się ludności Polski będący wynikiem korzystnego zjawiska, jakim jest wydłużanie się trwania życia, pogłębiany jest niskim poziomem dzietności. Zmiany te są jednocześnie zintensyfikowane przez zwiększoną emigrację osób młodych. Co prawda, Polska nadal jest postrzegana w Europie, jako kraj demograficznie młody, jednak od początku lat 90. ub. XX wieku przeciętny mieszkaniec Polski postarzał się o ponad 7 lat.

Te negatywne trendy demograficzne dotyczą również Mazowsza. Województwo mazowieckie mimo największego wśród pozostałych województw potencjału demograficznego, również ma do czynienia z problemem starzenia się społeczeństwa i rosnącą populacją osób starszych. Już w chili obecnej prawie co piąty mieszkaniec województwa przekroczył wiek 65 lat Proces starzenia się ludności, według prognoz, nadal będzie się nasilał, a wydłużenie przeciętnego trwania życia spowoduje, że udział osób starszych w ogólnej liczbie ludności będzie wzrastał i przekroczy poziom 40% populacji.

Zachodzące trendy demograficzne, zostały uwzględnione w „Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku - Innowacyjne Mazowsze" i uszczegółowione przez Samorząd Województwa Mazowieckiego w „Strategii Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020", gdzie polityka senioralna została wyróżniona jako jedna z czterech nowych regionalnych polityk publicznych dla rozwoju województwa, dla których powinien być opracowany specjalny program wojewódzki.

W Ocenie zasobów przedstawiona została sytuacja osób starszych w województwie mazowieckim w roku 2015 w celu zdiagnozowanie problemów, z jakimi mogą zetknąć się samorządy województwa w tym zakresie.

3.1. DANE DEMOGRAFICZNE[25]

Według stanu w dniu 31 grudnia 2015 r., ludność województwa mazowieckiego liczyła 5 349,1 tys. osób. Liczba ludności w wieku 65 lat i więcej wynosiła 867,8 tys. Osób, z czego mężczyźni stanowili 333,7 tys. osób zaś kobiety 534,1 tys. osób.

W końcu 2015 r. osoby w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzież w wieku do 17 lat) stanowiły 18,6% ogólnej liczby ludności, tj. o 0,1 p. proc. więcej niż w 2014 r. Udział ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18 – 64 lata, kobiety 18 – 59 lat) zmniejszył się z 62,0% do 61,4%, natomiast udział osób w wieku poprodukcyjnym zwiększył się z 19,5% do 20,0%. Relacje pomiędzy ludnością będącą w wieku produkcyjnym a ludnością w wieku nieprodukcyjnym obrazuje wskaźnik obciążenia ekonomicznego. W 2015 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 63 osoby w wieku nieprodukcyjnym (w 2014 r. – 61osób).

Postępujący proces starzenia się ludności odzwierciedla współczynnik starości, określający udział osób starszych (razem mężczyźni i kobiety w wieku 65 lat i więcej) w ogólnej liczbie ludności, który w 2015 r. wyniósł 16,2% wobec 15,8% przed rokiem. Zgodnie z prognozami GUS, w 2035 r. w województwie mazowieckim będzie zamieszkiwać około 1,7 mln osób w wieku 65 lat i więcej, co będzie stanowić 31% ogółu ludności województwa, natomiast w 2050 r. około 2,2 mln osób, co będzie stanowić 41% ludności regionu.

[25] Stan i ruch naturalny ludności w województwie mazowieckim w 2015 r. Urząd Statystyczny w Warszawie, maj 2016 r.

3.2. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA DLA OSÓB STARSZYCH

W sytuacji konieczności zapewnienia całodobowej opieki dla osób starszych, lub gdy stan zdrowia tych osób nie wymaga ciągłego przebywania w szpitalu lub innej placówce ochrony zdrowia (np. zakładzie opiekuńczo-leczniczym czy pielęgnacyjno-opiekuńczym) są one kierowane do domów pomocy społecznej. Domy pomocy społecznej są formą wsparcia skierowaną w szczególności do osób samotnych i niesamodzielnych. Na Mazowszu na koniec 2015 r. funkcjonowało 107 takich placówek, z czego dla osób w podeszłym wieku 35.

Ważną formą wsparcia dla osób starszych są dzienne domy pomocy. Placówki te działają w gminach, a ich celem jest wsparcie osób, które mają ograniczoną samodzielność ze względu na wiek, stan zdrowia czy niepełnosprawność. Osoby starsze w domu dziennego pobytu spędzają kilka godzin, by przez resztę doby pozostawać w swoich mieszkaniach. Podczas pobytu pracownicy troszczą się nie tylko o organizację czasu, ale zapewniają posiłek i czuwają nad spełnieniem przez osoby starsze sformułowanych przez lekarzy zaleceń poza medycznych np. dotyczących aktywności czy sposobów żywienia. Na Mazowszu na koniec 2015 r. funkcjonowało 37 dziennych domów pomocy z tego 19 w Warszawie.

Osoby starsze mogą kontynuować i rozwijać swoją aktywność edukacyjną, uczestnicząc w organizowanych formach pozainstytucjonalnych, które umożliwiają rozwój intelektualny, społeczny, wzmacniają aktywność fizyczną osób starszych, wspierają poszerzania wiedzy i umiejętności seniorów. Do takich form wsparcia zaliczamy Kluby Seniora i miejsca spotkań dla seniorów oraz Uniwersytety Trzeciego Wieku. W 2015 roku w funkcjonowało 450 świetlic i klubów dla seniorów oraz 72 UTW.

3.3. ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ DLA OSÓB STARSZYCH

Pomoc społeczna jest udzielana osobom i rodzinom, które nie są w stanie funkcjonować samodzielnie w szczególności z powodu: ubóstwa, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, zdarzenia losowego czy sytuacji kryzysowej. Osoby starsze mogą korzystać ze świadczeń pomocy społecznej, które mają charakter rzeczowy, finansowy oraz usługowy i są przyznawane w zależności od sytuacji materialnej, społecznej, zdrowotnej osoby / członków rodziny itp. Przyznawanie świadczeń pieniężnych uzależnione jest od uzyskiwanego dochodu w przeliczeniu na członka rodziny. Pomoc może być udzielana w formie finansowej, rzeczowej lub usług świadczonych w miejscu zamieszkania.

Wsparcie finansowe dla osób starszych w 2015 roku w województwie mazowieckim było udzielane w postaci:

- specjalnego zasiłku opiekuńczego, w ramach którego udzielono 28 348 świadczeń na łączną kwotę 14 468 010 zł,
- dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego dla osoby, która ukończyła 75 lat w ramach którego udzielono 53 764 świadczenia na łączną kwotę 8 225 892 zł,
- dodatku mieszkaniowego, w ramach którego udzielono 61 653 rodzinom na kwotę 95 552 477 zł,
- dodatku energetycznego, w ramach którego udzielono 18 543 rodzinom na kwotę 1 767 574 zł,
- opłaty za pobyt w Domach Pomocy Społecznej dla 3 219 osób na łączną kwotę 75 368 418 zł.

Według art. 50 ustawy o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych (lub specjalistycznych usług opiekuńczych).

Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem i są świadczone przez opiekunki domowe. W roku oceny na Mazowszu udzielono ich dla 12 836 osób (liczba świadczeń – 4 237 696) na łączną kwotę 48 295 952 zł. Usługi specjalistyczne były świadczone dla 1 023 osób (liczba świadczeń – 165 856), na łączną kwotę 1 990 779 zł.

4. BAROMETR UBÓSTWA I WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, w ramach realizacji zadań ustawowych w zakresie oceny występowania problemów społecznych i realizacji założeń Strategii Polityki Społecznej, opracowało w 2014 r. jednolity wskaźnik, którego głównym zadaniem jest umożliwienie dokonywania regularnej i cyklicznej (corocznej) oceny zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym poszczególnych gmin i powiatów województwa mazowieckiego. Mazowiecki Barometr Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego został włączony do „Oceny zasobów pomocy społecznej" jako stały element pomiaru tego zjawiska.

Ze względu na jego uniwersalny charakter pozwala on nie tylko na analizę danych, ale pokazuje tendencje i umożliwia określenie stopnia oddalenia poszczególnych lokalnych wspólnot samorządowych od osiągnięcia zakładanych celów określonych w przyjętej przez samorząd Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej. Mazowiecki Barometr Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego jest także wyznacznikiem dla monitorowania celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, w szczególności określonych dla Celu Tematycznego numer 9.

Ponieważ wskaźnik służący określeniu zjawiska ubóstwa ma umożliwiać regularną i cykliczną analizę obszarów zagrożonych ubóstwem w województwie mazowieckim, dane do jego pomiaru powinny być dostępne bez konieczności przeprowadzania dodatkowych badań dla ich wygenerowania, zaś jednostką terytorialną zbioru danych jest gmina. Dane do monitorowania wskaźnika pochodzą z następujących źródeł:

- Oceny Zasobów Pomocy Społecznej dla województwa mazowieckiego,
- Danych Ministerstwa Pracy i Polityki Socjalnej,
- Danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Ze względu na dostępność danych w Banku Danych Lokalnych GUS Mazowiecki Barometr Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego jest opracowywany w cyklu dwuletnim. Aktualizacja danych zostanie dokonana w Ocenie zasobów pomocy społecznej za 2016 rok.

V. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Zasadniczą częścią Oceny są wnioski i rekomendacje, które opracowano w oparciu o dane sumaryczne dla województwa zebrane przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej z gmin i powiatów za pośrednictwem ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, uzupełnione danymi z Głównego Urzędu Statystycznego i Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego. W Ocenie zasobów za 2015 rok nie umieściliśmy wniosków i rekomendacji dotyczących występowania wszystkich problemów społecznych na Mazowszu, ale staraliśmy się przedstawić kierunki działań zmierzających do poprawy, bądź zmiany najbardziej niekorzystnych tendencji.

Dlatego poniższe wnioski i rekomendacje odnoszą się przede wszystkim do analizy czterech głównych obszarów informacji gromadzonych w ramach Oceny zasobów za 2015 rok tj. danych liczbowych opisujących sytuację społeczną i demograficzną województwa, w zakresie wsparcia dziecka i rodziny, sytuacji osób w wieku senioralnym oraz oceny dostępności do instytucji, specjalistów i usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi i zostały sformułowane w następujący sposób:

1. W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

1.1. W ZAKRESIE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ

Z informacji przekazanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej województwa mazowieckiego wynika, że nadal utrzymuje się, zapoczątkowana w 2013 r. tendencja zmniejszania się liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej (w stosunku do 2014 r. spadek o 2,4% w stosunku do 2013 o 3,3%), w tym także długotrwale korzystających z pomocy społecznej. Spadek odnotowano w zakresie liczby i kwoty przyznanych świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, zasiłków okresowych i celowych. W roku oceny, w stosunku do roku poprzedniego nieznacznie wzrosła liczba osób i kwota świadczeń przyznanych zasiłków stałych przy jednoczesnym spadku liczby tych świadczeń. Nadal najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w województwie mazowieckim, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku było: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Zaprezentowane powyżej dane dowodzą, że z roku na rok zmienia się obraz mazowieckiej pomocy społecznej, która ogranicza działania pasywne, opiekuńcze na rzecz działań aktywizujących i integracji społecznej. Działania te, jak też odpowiednie wykorzystanie środków unijnych z Europejskiego Funduszu Społecznego przynoszą coraz więcej pozytywnych efektów chociażby w zakresie uniezależniania się od pomocy społecznej, a w dalszej perspektywie do przerwania syndromu dziedziczenia bezradności życiowej. Kontynuowanie działań profilaktycznych nakierowanych na osoby będące w kryzysie, przy jednoczesnym utrzymywaniu się pozytywnych tendencji ekonomiczno-gospodarczych (spadająca stopa bezrobocia, wzrost PKB itp.), ograniczyły napływ osób do systemu pomocy społecznej i pozwoliły utrzymać pozycję województwa mazowieckiego, jako regionu zaliczanego w Unii Europejskiej do lepiej rozwiniętych.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA DO PODJĘCIA PRZEZ SAMORZĄDY TO:

1. Kontynuowanie działań profilaktycznych i aktywizujących, kierowanych do osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, szczególnie przez rozwój pracy socjalnej, usług społecznych, kontraktów socjalnych przy jednoczesnym dalszym odchodzeniu od tzw. działań interwencyjnych.

2. Zwiększenie aktywności gmin i powiatów w poszukiwaniu dodatkowych źródeł finansowania pomocy społecznej, szczególnie z nowej perspektywy finansowej środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020 oraz innych funduszy krajowych i zagranicznych.
3. Kontynuacja działań wspierających współpracę instytucji pomocy i integracji społecznej, i instytucji rynku pracy w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób w wieku produkcyjnym dotychczas nieaktywnych, długotrwale korzystających z pomocy społecznej.
4. Stałe monitorowanie skali występowaniu problemów społecznych w regionie w tym skali ubóstwa za pomocą badań, analiz, a także Mazowieckiego Barometru Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego.
5. Umożliwienie wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej i aktywnej integracji w regionie, w tym poprzez wymianę dobrych praktyk.
6. Podnoszenie wiedzy i inicjowanie nowych rozwiązań w obszarze pomocy społecznej, w tym poprzez organizowanie konferencji i seminariów oraz cyklicznych szkoleń, kampanii i badań.
7. Wzmocnienie działań na rzecz prowadzenia deinstytucjonalizacji różnych form pomocy świadczonej w środowisku lokalnym.

1.2. W ZAKRESIE KADRY POMOCY SPOŁECZNEJ

Od kilku lat obserwujemy wzrost zatrudnienia w jednostkach samorządu terytorialnego realizujących zadania pomocy społecznej na Mazowszu. Kadra pomocy społecznej według stanu na koniec 2015 roku w województwie mazowieckim liczyła: 6 682 osoby w ośrodkach pomocy społecznej i 759 osób w powiatowych centrach pomocy rodzinie (przyrost o 2% w stosunku do 2014 r. nastąpił w OPS, w PCPR pozostał na prawie niezmienionym poziomie).

Wzrosła także liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej (o 1,9% w stosunku do 2014 roku), pomimo zakończenia subsydiowania tej kategorii pracowników ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (w 2015 roku w ten sposób zatrudniano już tylko 35 osób). Poprawie ulega także spełnianie ustawowego warunku zatrudnienia odpowiedniej ilości pracowników socjalnych. Pod koniec roku oceny nie spełniało go jednak 125 gmin. W przypadku powiatowych centrów pomocy rodzinie nastąpił spadek liczby zatrudnionych pracowników socjalnych (w stosunku do 2014 roku o 16,9%), natomiast wzrosło zatrudnienie (o 4%) w kategorii pozostali pracownicy, pośród których znajdują się min. koordynatorzy pieczy zastępczej. Zwiększyła się liczba pracowników socjalnych Mazowsza posiadających wyższe wykształcenie i specjalizację II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Jak wynika z analizy formularzy Oceny, coraz częściej współpracę z ośrodkami pomocy społecznej podejmują wolontariusze, których jest już na Mazowszu 2372. Odnotowano również udział wolontariuszy w realizacji zadań przypisanych powiatowym jednostkom organizacyjnym pomocy społecznej.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA DO PODJĘCIA PRZEZ SAMORZĄDY:

1. Zintensyfikowanie działań w gminach województwa mazowieckiego na rzecz wzrostu liczby zatrudnionych pracowników socjalnych zgodnie ze wskaźnikami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.
2. Aktywne uczestnictwo kadry pomocy społecznej z gmin i powiatów w szkoleniach, seminariach i konferencjach organizowanych na poziomie regionu (w tym przez MCPS), w celu wymiany informacji i dalszego podnoszenia kwalifikacji w zakresie nowych metod prowadzenia pracy socjalnej na rzecz włączenia społecznego.

3. Kontynuowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i centrami wolontariatu w powiatach w celu rozwoju idei wolontariatu, streetworkingu, coachingu z wykorzystaniem nowoczesnych technik komunikacji.
4. Organizowanie doradztwa specjalistycznego dla pracowników pomocy społecznej na Mazowszu, w tym doradztwo MCPS bezpośrednio w gminach i powiatach, szczególnie w zakresie nowych polityk publicznych określonych w Strategii Polityki Społecznej.

2. W ZAKRESIE WSPARCIA DZIECKA I RODZINY

2.1. USŁUGI PIECZY ZASTĘPCZEJ

W przypadku wystąpienia w rodzinie trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu system pomocy społecznej oferuje szereg zaplanowanych działań, które mają pomóc przywrócić takim rodzinom zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny zagrożone kryzysem są wspierane przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, asystentów rodziny i inne instytucje, w tym także w razie potrzeby przez policję, kuratorów sądowych. W przypadku, gdy działania te nie przynoszą rezultatów, a rodzice mają nadal problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, dziecko ze względu na jego dobro, jest umieszczane w pieczy zastępczej (sprawowanej w formie rodzinnej lub instytucjonalnej).

W naszym regionie w 2015 roku funkcjonowało w ramach systemu wpierania rodziny i pieczy zastępczej 4 548 rodzin zastępczych, w których przebywało 6 576 dzieci. W roku oceny, w stosunku do 2014 roku zmniejszyła się zarówno liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem, jak i liczba dzieci objętych tą formą pieczy zastępczej. Spadła także liczba rodzin niezawodowych i przebywających w nich dzieci. Od dwóch lat wzrasta natomiast liczba rodzin zawodowych i rodzinnych domów dziecka.

Według ocen zasobów pomocy społecznej przygotowanych przez powiatowe centra pomocy rodzinie w województwie mazowieckim funkcjonowało: 2 986 rodzin spokrewnionych z dzieckiem (w których przebywało 3 886 dzieci), 1 351 rodzin zastępcze niezawodowe (w których przebywało 1 754 dzieci), 174 rodziny zastępcze zawodowe (w których przebywało 661 dzieci), w tym: 17 rodzin zastępczych specjalistycznych (w których przebywało 43 dzieci) i 44 rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego (w których przebywało 242 dzieci). W 37 rodzinnych domach dziecka przebywało 275 dzieci.

W roku 2015 na Mazowszu pod opieką zastępczą przebywało ponad 9,5 tys. dzieci. Spośród nich ponad 61% podlegało rodzinnym formom pieczy. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 2641 dzieci. Rok 2015 był kolejnym, w którym w rodzinnych domach dziecka znalazło się więcej wychowanków niż w roku 2014 (o 17%).

Nadal w 10 powiatach naszego województwa (na 42) nie ma w ogóle placówek opiekuńczo-wychowawczych, wobec czego dzieci kierowane są do placówek w innych powiatach. Sytuacja ta jest szczególnie dotkliwa, gdy na terenie powiatu brakuje także rodzinnych form opieki zastępczej. Innym problemem jest również umieszczanie dzieci w placówkach ponad limit miejsc, co wpływa na jakość sprawowanej nad nimi opieki.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA DO PODJĘCIA PRZEZ SAMORZĄDY:

1. Tworzenie przez samorządy lokalne programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej zgodnych z Programem Wojewódzkim i Strategią Polityki Społecznej, które wskazują na potrzebę prowadzenia przez gminy i powiaty zrównoważonych działań profilaktycznych, interwencyjnych i aktywizujących w dziedzinie wsparcia rodzin, zmierzającej przede wszystkim do zachowania jej trwałości.

2. Rozwijanie idei deinstytucjonalizacji w pieczy zastępczej rozumianej, jako rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej świadczonych lokalnie a wspieranych przez placówki opieki całodobowej.
3. Zwiększenie zakresu wsparcia dla gmin w działaniach służących rozwojowi pracy socjalnej z rodziną, pracy środowiskowej, pracy podwórkowej oraz na rzecz instytucji wspierających rodzinę (placówki wsparcia dziennego, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, kluby młodzieżowe, ogniska wychowawcze).
4. W szerszym zakresie powierzanie przez samorządy lokalne wyspecjalizowanym organizacjom pozarządowym, podmiotom ekonomii społecznej zadań z zakresu wspierania dziecka oraz systemu pieczy zastępczej.
5. Szkolenie kadr pomocy i integracji społecznej, przedstawicieli organizacji pozarządowych w zakresie form terapii rodzinnej, mediacji, interwencji kryzysowej i innych form specjalistycznej pomocy rodzinie. Upowszechnianie „dobrych praktyk" w zakresie rozwoju specjalistycznych form pomocy i interwencji w rodzinie.
6. Kontynuowanie badań, diagnoz i analiz w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej, w tym monitorowanie systemu wsparcia dla rodzin zastępczych, procesu adopcji, procesu usamodzielniania wychowanków z różnych form opieki zastępczej.

2.2. KADRA PIECZY ZASTĘPCZEJ

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła nowe formy pomocy dziecku i rodzinie, które rozszerzyły i uzupełniły istniejący system realizowany na różnych poziomach samorządu terytorialnego. W nowej strukturze opieki nad dzieckiem i rodziną na szczeblu gminy funkcjonują: zespoły interdyscyplinarne, placówki wsparcia dziennego, rodziny wspierające oraz asystenci rodziny. Na poziomie powiatu, realizowana jest piecza zastępcza wraz z jej organizatorem i koordynatorem. W samorządzie województwa regionalne ośrodki polityki społecznej stały się odpowiedzialne za poszukiwanie nowych rodzin dla dzieci, które utraciły możliwość powrotu do swoich rodziców.

Z informacji przekazanych przez gminy w 2015 r. w województwie mazowieckim z pomocy 449 asystentów rodziny korzystało 4 170 rodzin. Wzrosła zatem w stosunku do roku poprzedniego zarówno liczba samych asystentów (o 8,8%), jak i liczba rodzin, która uzyskała wsparcie z ich strony (o 9,9%). Już tylko 24 gminy w regionie nie spełniają ustawowego obowiązku zatrudnienia minimum jednego asystenta rodziny. Wszystkie 42 powiaty w województwie zatrudniają koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (łącznie 178, wzrost w stosunku do 2014 r. o 38,4%). Ich rolą jest m.in. udzielanie specjalistycznego wsparcia opiekunom oraz przygotowanie planu pomocy dla dzieci.

Z roku na rok rośnie liczba asystentów rodziny i koordynatorów pieczy zastępczej, do czego niewątpliwie przyczynił się program POKL, jak i rządowy „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej". Dzięki niemu gminy i powiaty mogą uzyskać środki na dofinansowanie ich zatrudnienia.

Według uzyskanych danych, w latach 2012-2014 systematycznie wzrastała liczba adopcji. Pomimo zatrzymania tego trendu w roku oceny, w województwie mazowieckim 663 dzieci znalazło nowy dom w 525 rodzinach adopcyjnych (w tym adopcji zagranicznych 326 dzieci w 223 rodzinach – przede wszystkim z niepełnosprawnością).

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA DO PODJĘCIA PRZEZ SAMORZĄDY:

1. Upowszechnianie i monitorowanie nowych metod tworzenia planów pomocy rodzinie z uwzględnieniem interdyscyplinarnych działań gminy i powiatu.

2. Wsparcie dalszego rozwoju nowych zawodów: koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej asystenta osoby niepełnosprawnej i asystenta rodziny, przy wykorzystaniu środków własnych, programu rządowego i funduszy Unii Europejskiej w nowym okresie programowania (2014-2020).
3. Podnoszenie kompetencji asystentów rodzin, koordynatorów pieczy zastępczej, i innych pracowników systemu pieczy zastępczej, poprzez szerszy dostęp do różnego rodzaju szkoleń, kursów i warsztatów, które pozwolą pracownikom skutecznie pomagać dzieciom i rodzinom.
4. Zwiększenie wsparcia dla podmiotów, które realizują adopcję oraz położenie większego nacisku na promocję adopcji, jako idei rodzicielstwa, a nie tylko określonej usługi społecznej.

3. W ZAKRESIE SYTUACJI OSÓB STARSZYCH

W strukturze społeczeństw europejskich od kilkudziesięciu lat zachodzą niekorzystne zmiany związane z obserwowanym procesem starzenia się populacji. Te negatywne trendy zostały zauważone również w Polsce i na Mazowszu. Województwo mazowieckie mimo największego wśród pozostałych województw potencjału demograficznego, również ma do czynienia z problemem starzenia się społeczeństwa i rosnącą populacją osób starszych przy jednoczesnym zmniejszaniu się udziału osób młodych w społeczeństwie. Mając to na uwadze władze samorządu województwa uznały za konieczne przygotowanie specjalnego programu regionalnej polityki senioralnej sprzyjającej aktywizacji osób starszych, zapobiegającej ich wykluczeniu i utracie samodzielności, co zostało także uwzględnione w dokumentach strategicznych regionu.

Z danych demograficznych zebranych w tym zakresie wynika, że w 2015 roku województwo mazowieckie zamieszkiwało 867,8 tys. osób w wieku 65 lat i więcej. Współczynnik starości, określający udział osób starszych (razem mężczyźni i kobiety w wieku 65 lat i więcej) w ogólnej liczbie ludności, w 2015 r. wyniósł 16,2%. Prognozy GUS przewidują, że w 2035 r. w województwie mazowieckim będzie zamieszkiwać około 1,7 mln osób w wieku 65 lat i więcej, co określi współczynnik starości na poziomie 31%, natomiast w 2050 r. około 2,2 mln osób, co będzie stanowić 41% ludności regionu.

W przypadku infrastruktury społecznej dla osób starszych dość dobrze rozwinięta jest sieć domów pomocy społecznej. Na terenie Mazowsza funkcjonuje 35 domów pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku rozmieszczonych w 22 powiatach województwa (z czego 7 znajduje się w Warszawie). Nieco inaczej wygląda sytuacja w przypadku dziennych domów pomocy. Na Mazowszu na koniec 2015 r. funkcjonowało ich zaledwie 37 z tego aż 19 w Warszawie. Dość dobrze rozwija się sieć Klubów Seniora i innych miejsc spotkań dla seniorów (450 placówek) oraz Uniwersytetów Trzeciego Wieku (72 zgłoszone przez pomoc społeczną).

Usługi opiekuńcze dla osób niesamodzielnych zostały udzielone 12 836 osobom na łączną kwotę 48 295 952 zł. Świadczenie takie jest przyznawane przez 262 gmin woj. mazowieckiego.

Prognozy statystyczne wskazują, że zwiększenie się zarówno liczby, jak i odsetka ludności w wieku starszym w ogólnej populacji Mazowsza będzie przybierać na sile. Podkreślenia wymaga także fakt, że obecnie w przypadku osób w wieku sędziwym (80 lat i więcej) większość seniorów to osoby owdowiałe. Są to przede wszystkim kobiety, przeważnie mieszkające i żyjące samotnie oraz wymagające wsparcia. Zatem, należy liczyć się z poważnym narastaniem problemu zapewnienia opieki dla tej grupy, szczególnie na terenach wiejskich oddalonych od dużych miast.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA DO PODJĘCIA PRZEZ SAMORZĄDY:

1. Opracowanie i wdrożenie przez samorządy gminne i powiatowe nowych programów profilaktycznych, aktywizujących i wspierających osoby niesamodzielne, w tym starsze oraz członków ich rodzin, uwzgledniające zachodzące zmiany demograficzne.
2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania, dziennych domów opieki, domów pomocy społecznej zapewniających opiekę w przypadku choroby lub braku możliwości sprawowania opieki nad osobą niesamodzielną.
3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów, wspieranie działania organizacji reprezentujących osoby starsze i sprzyjające ich włączaniu w życie lokalnych społeczności takich jak organizacje pozarządowe, rady senioralne, kluby seniora, UTW, wolontariat.
4. Badanie i stałe monitorowanie sytuacji osób starszych w regionie ze szczególnym uwzględnieniem małych gmin wiejskich usytuowanych na terenach peryferyjnych województwa i terenach defaworyzowanych, określonych w Barometrze Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego.
5. Przygotowanie programu Polityki Senioralnej Województwa Mazowieckiego oraz zapewnienie odpowiednich środków na ich realizację, w tym na konkursy dla organizacji pozarządowych i wsparcie samorządów lokalnych
6. Prowadzenie monitoringu sytuacji osób w wieku 60+ oraz inicjowanie nowych działań, programów, wymiany dobrych praktyk.
7. Zwiększenie współpracy międzysektorowej pomiędzy służbami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi w tym zakresie.

4. W ZAKRESIE DOSTĘPU DO INSTYTUCJI, SPECJALISTÓW I USŁUG DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Z analizy informacji przesłanych przez ośrodki pomocy społecznej, miejskie ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie wynika, że w opinii tych jednostek, osoby korzystające z pomocy społecznej na Mazowszu posiadają bardzo utrudniony dostęp lub nie mają go wcale do placówek i specjalistów zapewniających pomoc osobom chorym psychicznie i niepełnosprawny intelektualnie w zakresie usług medycznych.

Najtrudniejszy dostęp chorzy w obszarze ochrony zdrowia psychicznego w województwie mazowiecki mają do: hosteli, oddziałów leczenia środowiskowego, Zakładów Opiekuńczo-Leczniczych Zakładów Pielęgnacyjno-Opiekuńczych, lekarza psychiatry dziecięcego oraz pielęgniarki psychiatrycznej.

Nieco lepiej przedstawia się sytuacja osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie w dostępie do instytucji i specjalistów systemu pomocy społecznej choć we wszystkich kategoriach, które zostały poddane analizie liczba osób (rodzin) korzystających z ich pomocy jest mniejsza w stosunku do szacunkowej liczby osób (rodzin) jaka powinna z nich korzystać.

W przypadku dostępu do domów pomocy społecznej i środowiskowych domów samopomocy występują znaczne braki miejsc w stosunku do deklarowanych potrzeb. W województwie mazowieckim funkcjonuje obecnie zbyt mała liczba KIS, CIS, a istniejące placówki nie są przygotowane do udzielania wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi.

Analiza danych dotyczących usług opiekuńczych jak i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zburzeniami psychicznymi, skłania do wniosku, że pomimo stale rosnącej liczby osób korzystających z usług środowiskowych, ich liczba nadal jest wysoce niewystarczająca. Największe braki występują w dostępie do usług terapeutów i asystentów osoby niepełnosprawnej oraz wsparciu do zatrudnienia.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA DO PODJĘCIA PRZEZ SAMORZĄDY:

1. Rozwijanie środowiskowych usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych, a także przy wsparciu z budżetu państwa specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi wspieranych siecią domów pomocy społecznej i środowiskowych domów samopomocy dla tych osób.
2. Tworzenie usług asystenckich na rzecz osób z niepełnosprawnościami lub rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami.
3. Zwiększenie dostępności do usług medycznych dla osób wykluczonych z zaburzeniami psychicznymi szczególnie w zakresie: oddziałów leczenia środowiskowego, hosteli, mieszkań wspomaganych, Zakładów Opiekuńczo-Leczniczych, Zakładów Pielęgnacyjno-Opiekuńczych, lekarza psychiatry dziecięcego oraz pielęgniarki psychiatrycznej.
4. Zapewnienie większego wsparcia dla rodzin opiekujących się osobami w kryzysie psychicznym i niepełnosprawnych intelektualnie celem pomocy im w sprawowaniu bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny.
5. Wzmacnianie działań profilaktycznych, współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi, opracowywanie programów wsparcia i zapewnienie środków finansowych w budżetach samorządu na ich realizację (np. na organizowanie konkursów dla NGO).
6. Wzmocnienie koordynacji działań na rzecz powstawania nowych miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej, w szczególności w przedsiębiorstwach społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi i zwiększenie możliwości korzystania ze wsparcia podmiotów reintegracji (CIS, KIS, WTZ, ZAZ).
7. Wspieranie samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym z funduszy Unii Europejskiej w nowym okresie programowania (2014-2020), w celu uzupełnienia środków własnych na rozwój i modernizację usług społecznych i rozbudowę infrastruktury instytucjonalnej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

VI. ZESTAWIENIE TABELARYCZNE DANYCH Z FORMULARZY OCENY ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Tabela 1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia w latach 2000-2015 w województwie mazowieckim. 12
Tabela 2. Wybrane kategorie bezrobotnych w województwie mazowieckim latach 2012-2015..... 14
Tabela 3. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale w województwie mazowieckim w latach 2010-2014..... 14
Tabela 4. Infrastruktura społeczna w województwie mazowieckim w latach 2013-2015. 15
Tabela 5. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej w województwie mazowieckim w latach 2013-2015..... 28
Tabela 6. Ilość wskazanych NGO w gminach i powiatach województwa mazowieckiego. 37
Tabela 7. Ilość wskazanych NGO według formy działalności..... 37
Tabela 8. Ocena jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nt. dostępności do placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego dla osób chorych psychicznie w gminach woj. Mazowieckiego. 39
Tabela 9. Ocena jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nt. dostępności do placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego dla osób z ograniczoną sprawnością intelektualną w gminach woj. mazowieckiego 39
Tabela 10. Liczba osób chorych psychicznie korzystających z placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego w gminach woj. mazowieckiego 40
Tabela 11. Liczba osób z ograniczoną sprawnością intelektualną korzystających z placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego w gminach woj. mazowieckiego..... 40
Tabela 12. Ocena dostępu do placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego dla osób chorych psychicznie w powiatach woj. mazowieckiego 41
Tabela 13. Ocena dostępu do placówek medycznych działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego dla osób z ograniczoną sprawnością intelektualną w powiatach woj. mazowieckiego..... 41
Tabela 14. Ocena dostępności do lekarzy specjalistów dla osób chorych psychicznie w gminach woj. mazowieckiego..... 42
Tabela 15. Ocena dostępności do lekarzy specjalistów dla osób z ograniczoną sprawnością intelektualną w gminach woj. mazowieckiego. 42
Tabela 16. Ocena dostępności do lekarzy specjalistów dla osób chorych psychicznie w powiatach woj. mazowieckiego..... 42
Tabela 17. Ocena dostępności do lekarzy specjalistów dla osób z ograniczoną sprawnością intelektualną w powiatach woj. mazowieckiego 42
Tabela 18. Liczba ludności woj. mazowieckiego w latach 2013-2015. 59
Tabela 19. Liczba ludności woj. mazowieckiego w latach 2013-2015 w układzie powiatowym. 59
Tabela 20. Liczba osób bezrobotnych w latach 2013-2015. 60
Tabela 21. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015. 60
Tabela 22. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 cd. 60
Tabela 23. Osoby, którym udzielono pomocy i wsparcia w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015..... 61

Tabela 24. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 w ujęciu powiatowym. 61
Tabela 25. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 w ujęciu powiatowym cd. 62
Tabela 26. Powody udzielenie pomocy i wsparcia w gminach w latach 2013-2015. 63
Tabela 27. Powody udzielenia pomocy i wsparcia w miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015. 63
Tabela 28. Usługi pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015. 64
Tabela 29. Usługi pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 cd. 64
Tabela 30. Kontrakt socjalny w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015..... 64
Tabela 31. Świadczenia pieniężne w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015. 64
Tabela 32. Świadczenia niepieniężne w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015. 65
Tabela 33. Indywidualne programy pomocy w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015. 66
Tabela 34. Wspieranie rodziny w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015. .. 66
Tabela 35. Indywidualne programy pomocy w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015. 66
Tabela 36. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015. 66
Tabela 37. Piecza zastępcza w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015..... 66
Tabela 38. Piecza zastępcza w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015 cd. 67
Tabela 39. Usamodzielnienie w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015. 67
Tabela 40. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015. 67
Tabela 41. Inne rodzaje pomocy i świadczeń w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015. 68
Tabela 42. Inne rodzaje pomocy i świadczeń w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 cd. 68
Tabela 43. Inne rodzaje pomocy i świadczeń w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 cd. 68
Tabela 44. Kadra Ośrodków Pomocy Społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015..... 69
Tabela 45. Kadra Ośrodków Pomocy Społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 cd. 69
Tabela 46. Kadra Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015. 69
Tabela 47. Kadra Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015 cd. 69
Tabela 48. Zatrudnienie pomocnicze w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2013-2015. 70
Tabela 49. Zatrudnienie pomocnicze w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015. 70
Tabela 50. Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2013-2015. 70

Tabela 51. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społeczne w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2013-2015. 70
Tabela 52. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społeczne w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015. 71
Tabela 53. Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2013-2015. 73
Tabela 54. Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015. 73
Tabela 55. Współpraca z organizacjami pozarządowymi (zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia) w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2013-2015. 73
Tabela 56. Współpraca z organizacjami pozarządowymi (zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia) w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015. 73

Tabela 18. Liczba ludności woj. mazowieckiego w latach 2013-2015.

Podregion	Ogółem 2013	Ogółem 2014	Ogółem 2015	Mężczyźni 2013	Mężczyźni 2014	Mężczyźni 2015	Kobiety 2013	Kobiety 2014	Kobiety 2015
ciechanowski	345 254	344 475	344 475	170 109	169 740	169 740	175 145	174 735	174 735
ostrołęcki	389 743	389 068	389 068	193 607	193 314	193 314	196 136	195 754	195 754
płocki	333 705	332 853	332 853	162 008	161 641	161 641	171 697	171 212	171 212
radomski	621 261	619 298	619 298	304 426	303 488	303 488	316 835	315 810	315 810
siedlecki	313 648	312 950	312 950	154 742	154 444	154 444	158 906	158 506	158 506
warszawski wschodni	799 180	805 073	805 073	388 073	390 850	390 850	411 107	414 223	414 223
warszawski zachodni	789 645	795 352	795 352	379 590	382 422	382 422	410 055	412 930	412 930
m. st. Warszawa	1 724 404	1 735 442	1 735 442	791 207	796 192	796 192	933 197	939 250	939 250
Mazowsze	**5 316 840**	**5 334 511**	**5 334 511**	**2 543 762**	**2 552 091**	**2 552 091**	**2 773 078**	**2 782 420**	**2 782 420**

Źródło: Bank danych lokalnych, GUS.

Tabela 19. Liczba ludności woj. mazowieckiego w latach 2013-2015 w układzie powiatowym.

Subregion	Powiat	Ogółem 2013	Ogółem 2014	Ogółem 2015	Mężczyźni 2013	Mężczyźni 2014	Mężczyźni 2015	Kobiety 2013	Kobiety 2014	Kobiety 2015
radomski	białobrzeski	33 669	33 599	33 599	16 985	16 953	16 953	16 684	16 646	16 646
ciechanowski	ciechanowski	90 978	90 703	90 703	44 718	44 594	44 594	46 260	46 109	46 109
warszawski wsch.	garwoliński	108 562	108 654	108 654	53 870	53 943	53 943	54 692	54 711	54 711
płocki	gostyniński	46 517	46 221	46 221	22 612	22 475	22 475	23 905	23 746	23 746
warszawski zach.	grodziski	88 634	89 663	89 663	42 343	42 864	42 864	46 291	46 799	46 799
warszawski zach.	grójecki	98 709	98 670	98 670	48 636	48 594	48 594	50 073	50 076	50 076
radomski	kozienicki	62 100	61 722	61 722	30 849	30 679	30 679	31 251	31 043	31 043
warszawski wsch.	legionowski	111 049	112 226	112 226	53 621	54 108	54 108	57 428	58 118	58 118
radomski	lipski	35 564	35 309	35 309	17 669	17 531	17 531	17 895	17 778	17 778
siedlecki	łosicki	32 101	31 973	31 973	16 021	15 942	15 942	16 080	16 031	16 031
ostrołęcki	makowski	46 577	46 365	46 365	23 183	23 074	23 074	23 394	23 291	23 291
warszawski wsch.	miński	149 897	150 889	150 889	73 105	73 583	73 583	76 792	77 306	77 306
ciechanowski	mławski	74 042	73 887	73 887	36 370	36 269	36 269	37 672	37 618	37 618
warszawski wsch.	nowodworski	78 500	78 693	78 693	38 377	38 513	38 513	40 123	40 180	40 180
ostrołęcki	ostrołęcki	88 116	88 413	88 413	44 671	44 794	44 794	43 445	43 619	43 619
ostrołęcki	m. Ostrołęka	52 917	52 611	52 611	25 372	25 214	25 214	27 545	27 397	27 397
ostrołęcki	ostrowski	74 683	74 348	74 348	37 045	36 873	36 873	37 638	37 475	37 475
warszawski wsch.	otwocki	122 342	122 854	122 854	58 587	58 825	58 825	63 755	64 029	64 029
warszawski zach.	piaseczyński	171 589	174 085	174 085	82 033	83 234	83 234	89 556	90 851	90 851
płocki	m. Płock	122 815	122 224	122 224	58 098	57 847	57 847	64 717	64 377	64 377
płocki	płocki	111 047	111 149	111 149	55 120	55 193	55 193	55 927	55 956	55 956
ciechanowski	płoński	88 825	88 583	88 583	43 797	43 724	43 724	45 028	44 859	44 859
warszawski zach.	pruszkowski	158 183	159 515	159 515	75 174	75 856	75 856	83 009	83 659	83 659
ostrołęcki	przasnyski	53 536	53 439	53 439	26 723	26 730	26 730	26 813	26 709	26 709
radomski	przysuski	42 980	42 888	42 888	21 341	21 282	21 282	21 639	21 606	21 606
ciechanowski	pułtuski	51 395	51 436	51 436	25 464	25 471	25 471	25 931	25 965	25 965
radomski	m. Radom	218 466	217 201	217 201	103 823	103 201	103 201	114 643	114 000	114 000
radomski	radomski	151 085	151 321	151 321	75 248	75 379	75 379	75 837	75 942	75 942
siedlecki	m. Siedlce	76 347	76 603	76 603	36 173	36 322	36 322	40 174	40 281	40 281
siedlecki	siedlecki	81 792	81 590	81 590	41 180	41 095	41 095	40 612	40 495	40 495

Subregion	Powiat	Ogółem 2013	Ogółem 2014	Ogółem 2015	Mężczyźni 2013	Mężczyźni 2014	Mężczyźni 2015	Kobiety 2013	Kobiety 2014	Kobiety 2015
płocki	sierpecki	53 326	53 259	53 259	26 178	26 126	26 126	27 148	27 133	27 133
warszawski zach.	sochaczewski	85 155	85 100	85 100	41 394	41 367	41 367	43 761	43 733	43 733
siedlecki	sokołowski	55 812	55 424	55 424	27 663	27 477	27 477	28 149	27 947	27 947
radomski	szydłowiecki	40 430	40 339	40 339	20 125	20 101	20 101	20 305	20 238	20 238
m. st. Warszawa	m. st. Warszawa	1 724 404	1 735 442	1 735 442	791 207	796 192	796 192	933 197	939 250	939 250
warszawski zach.	warszawski zach.	110 984	111 899	111 899	53 495	53 921	53 921	57 489	57 978	57 978
siedlecki	węgrowski	67 596	67 360	67 360	33 705	33 608	33 608	33 891	33 752	33 752
warszawski wsch.	wołomiński	228 830	231 757	231 757	110 513	111 878	111 878	118 317	119 879	119 879
ostrołęcki	wyszkowski	73 914	73 892	73 892	36 613	36 629	36 629	37 301	37 263	37 263
radomski	zwoleński	36 967	36 919	36 919	18 386	18 362	18 362	18 581	18 557	18 557
ciechanowski	żuromiński	40 014	39 866	39 866	19 760	19 682	19 682	20 254	20 184	20 184
warszawski zach.	żyrardowski	76 391	76 420	76 420	36 515	36 586	36 586	39 876	39 834	39 834

Źródło: Bank danych lokalnych, GUS.

Tabela 20. Liczba osób bezrobotnych w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Bezrobotni ogółem	280 788	254 492	223 576
Bezrobotni długotrwale ogółem	152 998	147 406	127 714
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	42 663	37 745	31 727

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 21. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2013	Liczba osób 2014	Liczba osób 2015	Długotrwale korzystające 2013	Długotrwale korzystające 2014	Długotrwale korzystające 2015
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia	284 314	281 854	275 059			
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie	222 702	214 812	206 444	116 243	115 228	114 632
w tym: kobiety	127 332	123 018	119 063	66 786	65 724	65 150
w tym: mężczyźni	95 370	91 794	90 176	48 350	48 804	49 330
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne	121 952	117 867	110 197			
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne	121 046	115 265	111 273			
Osoby i rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	207 022	194 291	191 332			

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 22. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 cd.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2013	Liczba rodzin 2014	Liczba rodzin 2015	Liczba osób w rodzinach 2013	Liczba osób w rodzinach 2014	Liczba osób w rodzinach 2015
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia						
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie	147 997	141 781	136 787	386 204	364 313	345 423
w tym: kobiety						
w tym: mężczyźni						

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2013	Liczba rodzin 2014	Liczba rodzin 2015	Liczba osób w rodzinach 2013	Liczba osób w rodzinach 2014	Liczba osób w rodzinach 2015
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne	112 080	108 497	102 101	266 943	255 712	233 755
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne	74 857	70 848	69 413	246 191	231 550	222 854
Osoby i rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	165 570	158 502	155 133	413 880	397 965	381 905

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 23. Osoby, którym udzielono pomocy i wsparcia w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2013	Liczba osób 2014	Liczba osób 2015
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia	67 337	65 851	64 479

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 24. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 w ujęciu powiatowym.

Powiaty	Liczba osób którym przyznano świadczenie 2013	Liczba osób którym przyznano świadczenie 2014	Liczba osób którym przyznano świadczenie 2015	Liczba osób długotrwale korzystających którym przyznano świadczenie 2013	Liczba osób długotrwale korzystających którym przyznano świadczenie 2014	Liczba osób długotrwale korzystających którym przyznano świadczenie 2015
białobrzeski	2 196	2 179	2 161	1 357	1 368	1 335
ciechanowski	5 013	4 766	4 897	3 350	3 226	3 077
garwoliński	4 632	4 629	4 515	2 684	2 773	2 591
gostyniński	4 079	3 634	2 615	2 412	2 469	2 067
grodziski	3 544	3 303	3 157	1 591	1 519	1 419
grójecki	3 583	3 230	3 202	1 890	1 857	1 618
kozienicki	4 616	3 683	3 402	2 388	2 296	2 027
legionowski	4 404	4 537	4 432	1 774	1 604	1 609
lipski	2 364	2 314	2 246	1 113	1 144	1 468
łosicki	2 133	2 092	2 085	1 193	1 187	1 200
makowski	4 179	4 084	3 994	2 514	2 292	2 233
miński	5 529	5 117	5 045	2 463	2 337	2 427
mławski	4 145	3 985	3 829	2 345	2 335	2 261
nowodworski	3 988	3 958	3 554	1 580	1 692	1 758
ostrołęcki	6 116	5 781	5 363	4 192	4 038	3 835
m. Ostrołęka	3 116	3 131	3 170	1 469	1 979	2 112
ostrowski	4 459	4 533	3 909	3 034	3 117	2 837
otwocki	3 963	3 878	3 512	1 404	1 523	1 602
piaseczyński	3 712	3 715	3 538	1 515	1 551	1 553
m. Płock	6 655	6 221	5 753	2 732	3 558	3 306
płocki	8 053	8 610	7 720	4 876	5 346	4 947
płoński	5 227	4 918	4 897	2 369	2 193	2 129
pruszkowski	4 118	3 788	3 678	1 970	1 820	1 617
przasnyski	4 779	4 707	4 534	3 283	3 161	3 042
przysuski	2 436	2 238	2 203	1 373	1 294	1 239
pułtuski	3 862	3 721	3 515	1 698	1 662	1 637
m. Radom	13 146	12 198	11 529	7 918	7 792	7 852
radomski	8 608	7 610	7 491	5 220	4 727	5 014
m. Siedlce	3 723	3 329	3 226	1 961	1 969	1 974
siedlecki	5 085	5 052	5 074	2 119	2 201	2 331
sierpecki	4 286	4 454	4 292	2 621	2 649	2 611

Powiaty	Liczba osób którym przyznano świadczenie 2013	Liczba osób którym przyznano świadczenie 2014	Liczba osób którym przyznano świadczenie 2015	Liczba osób długotrwale korzystających którym przyznano świadczenie 2013	Liczba osób długotrwale korzystających którym przyznano świadczenie 2014	Liczba osób długotrwale korzystających którym przyznano świadczenie 2015
sochaczewski	4 591	4 139	4 037	2 507	2 275	2 573
sokołowski	2 822	2 646	2 616	1 705	1 642	1 524
szydłowiecki	3 743	3 477	3 496	2 119	2 080	1 973
m. st. Warszawa	39 350	39 322	38 199	18 328	18 427	19 861
warszawski zach.	2 322	2 371	2 399	700	763	761
węgrowski	4 160	4 240	4 316	1 759	1 765	1 693
wołomiński	8 580	8 388	7 910	4 697	4 106	3 832
wyszkowski	4 137	3 931	3 746	1 975	1 842	1 862
zwoleński	2 336	2 085	2 612	1 768	1 529	1 751
żuromiński	2 190	2 161	2 062	1 195	988	1 011
żyrardowski	2 722	2 657	2 513	1 082	1 132	1 063

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 25. Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 w ujęciu powiatowym cd.

Powiaty	Liczba rodzin którym przyznano świadczenie 2013	Liczba rodzin którym przyznano świadczenie 2014	Liczba rodzin którym przyznano świadczenie 2015	Liczba osób w rodzinach którym przyznano świadczenie 2013	Liczba osób w rodzinach którym przyznano świadczenie 2014	Liczba osób w rodzinach którym przyznano świadczenie 2015
białobrzeski	1 243	1 282	1 188	4 190	4 105	3 577
ciechanowski	2 832	2 706	2 725	8 496	8 151	7 906
garwoliński	2 608	2 658	2 657	8 666	8 677	8 533
gostyniński	1 973	1 707	1 483	5 218	4 386	3 726
grodziski	2 594	2 468	2 271	5 772	5 404	4 861
grójecki	2 404	2 237	2 020	6 968	6 181	5 278
kozienicki	2 892	2 276	2 163	8 956	6 822	6 585
legionowski	3 133	3 082	3 001	7 462	7 192	7 025
lipski	1 568	1 663	1 553	4 543	4 722	4 496
łosicki	1 104	1 070	1 094	3 920	3 751	3 749
makowski	2 413	2 315	2 230	7 545	7 181	6 963
miński	3 656	3 533	3 379	10 105	9 751	9 221
mławski	2 557	2 408	2 271	8 395	7 958	7 463
nowodworski	2 689	2 613	2 446	6 432	6 619	5 871
ostrołęcki	3 230	3 037	2 845	12 500	11 322	10 627
m. Ostrołęka	2 076	2 068	2 065	5 050	4 907	4 760
ostrowski	2 774	2 731	2 633	8 753	7 896	7 523
otwocki	2 731	2 633	2 445	6 246	5 888	5 294
piaseczyński	2 678	2 657	2 501	5 818	5 669	5 333
m. Płock	5 382	5 162	4 551	10 250	9 654	8 273
płocki	5 075	4 846	4 829	15 986	15 064	14 299
płoński	3 083	3 005	3 004	9 320	9 018	8 946
pruszkowski	2 949	2 767	2 594	6 309	5 755	5 373
przasnyski	2 583	2 549	2 445	8 853	8 600	8 207
przysuski	1 373	1 326	1 305	4 924	4 575	4 378
pułtuski	2 306	2 170	2 031	7 403	6 802	6 399
m. Radom	9 128	8 518	8 189	19 097	17 462	16 579
radomski	5 453	4 726	4 726	18 016	15 257	14 389
m. Siedlce	2 380	2 142	2 049	5 498	4 905	4 671
siedlecki	2 672	2 603	2 585	9 635	9 092	8 883
sierpecki	3 347	3 321	3 266	10 169	10 647	10 576

Powiaty	Liczba rodzin którym przyznano świadczenie 2013	Liczba rodzin którym przyznano świadczenie 2014	Liczba rodzin którym przyznano świadczenie 2015	Liczba osób w rodzinach którym przyznano świadczenie 2013	Liczba osób w rodzinach którym przyznano świadczenie 2014	Liczba osób w rodzinach którym przyznano świadczenie 2015
sochaczewski	2 752	2 501	2 327	7 616	6 859	6 171
sokołowski	1 696	1 556	1 582	5 477	5 284	4 958
szydłowiecki	2 520	2 280	2 252	8 465	7 373	7 175
m. st. Warszawa	30 582	30 061	29 309	55 231	53 915	51 944
warszawski zach.	1 735	1 814	1 864	4 165	4 044	4 091
węgrowski	2 659	2 707	2 602	8 570	9 152	8 492
wołomiński	5 911	5 664	5 353	14 738	14 113	13 048
wyszkowski	2 525	2 433	2 350	7 266	6 914	6 585
zwoleński	1 436	1 346	1 546	4 501	4 288	4 684
żuromiński	1 388	1 292	1 290	4 871	4 356	4 231
żyrardowski	1 907	1 848	1 768	4 809	4 602	4 280

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 26. Powody udzielenie pomocy i wsparcia w gminach w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin/osób* 2013	Liczba rodzin/osób* 2014	Liczba rodzin/osób* 2015	Liczba osób w rodzinach 2013	Liczba osób w rodzinach 2014	Liczba osób w rodzinach 2015
ubóstwo	73 765	72 438	69 795	201 275	195 528	184 068
bezrobocie	56 322	53 470	49 010	167 429	157 151	142 532
niepełnosprawność	40 124	39 876	39 477	80 332	79 521	76 674
długotrwała lub ciężka choroba	48 771	49 043	48 586	100 457	99 326	96 754
bezradność (problemy)	25 913	24 783	23 506	93 682	89 072	84 440
alkoholizm	9 789	9 386	8 864	23 069	21 486	20 055
narkomania	577	635	658	944	1 024	1 036
potrzeba ochrony macierzyństwa	12 247	12 393	12 590			
w tym: wielodzietność	8 098	8 523	8 677			
bezdomność	2 708	2 801	2 768	3 358	3 446	3 362
opuszczenie zakładu karnego	1 966	1 685	1 564	3 071	2 652	2 363
zdarzenia losowe	1 381	662	933	4 044	1 734	2 441
klęski żywiołowe i ekologiczne*	32	0	211			
sieroctwo	173	143	153	512	407	432
przemoc w rodzinie	2 707	3 074	2 672	8 971	9 634	8 430
ochrona ofiar handlu ludźmi	6	13	14			

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 27. Powody udzielenia pomocy i wsparcia w miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin/osób* 2013	Liczba rodzin/osób* 2014	Liczba rodzin/osób* 2015	Liczba osób w rodzinach 2013	Liczba osób w rodzinach 2014	Liczba osób w rodzinach 2015
ubóstwo	13 574	13 575	12 903	28 939	28 159	27 589
bezrobocie	12 532	11 973	11 290	28 553	26 662	25 531
niepełnosprawność	6 229	6 076	5 226	11 080	10 630	9 106
długotrwała lub ciężka choroba	4 742	5 088	5 659	8 892	9 493	10 178
bezradność (problemy)	3 095	2 849	2 670	9 495	8 647	8 631
alkoholizm	1 334	1 425	1 234	2 126	2 151	1 819
narkomania	82	91	94	124	117	140
potrzeba ochrony macierzyństwa	1 240	1 287	1 345			

Wyszczególnienie	Liczba rodzin/osób* 2013	Liczba rodzin/osób* 2014	Liczba rodzin/osób* 2015	Liczba osób w rodzinach 2013	Liczba osób w rodzinach 2014	Liczba osób w rodzinach 2015
w tym: wielodzietność	316	418	435			
bezdomność	471	534	540	530	618	650
opuszczenie zakładu karnego	348	332	313	431	440	373
zdarzenia losowe	39	45	59	83	98	129
klęski żywiołowe i ekologiczne*	1	0	0			
sieroctwo	72	64	71	151	105	118
przemoc w rodzinie	164	108	98	480	378	299
ochrona ofiar handlu ludźmi	0	0	0			

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 28. Usługi pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba osób/ rodzin* 2013	Liczba osób/ rodzin* 2014	Liczba osób/ rodzin* 2015	Liczba osób w rodzinach 2013	Liczba osób w rodzinach 2014	Liczba osób w rodzinach 2015
usługi opiekuńcze	12 262	12 493	12 836			
w tym: specjalistyczne	879	984	1 023			
specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1 698	1 776	1 766			
poradnictwo specjalistyczne*	22 661	22 811	21 102	55 027	56 877	50 773
praca socjalna*	117 016	119 348	122 431	283 189	284 005	288 285
interwencja kryzysowa*	3 802	3 263	3 143	8 960	7 578	6 690

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 29. Usługi pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 cd.

Wyszczególnienie	Liczba świadczeń 2013	Liczba świadczeń 2014	Liczba świadczeń 2015	Kwota świadczeń w złotych 2013	Kwota świadczeń w złotych 2014	Kwota świadczeń w złotych 2015
usługi opiekuńcze	4 074 876	4 260 674	4 237 696	46 891 807	47 201 135	48 295 952
w tym: specjalistyczne	153 904	172 549	165 856	1 849 966	1 984 761	1 990 779
specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	355 802	358 477	344 851	7 956 254	7 834 734	7 704 241
poradnictwo specjalistyczne*						
praca socjalna*						
interwencja kryzysowa*						

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 30. Kontrakt socjalny w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	2011	2013	2014
Liczba zawartych kontraktów socjalnych	8 753	8 794	5 299
Liczba osób ogółem objętych kontraktem	11 403	11 519	6 955
W tym: liczba osób objętych kontraktem w Klubie Integracji Społecznej	449	506	275

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 31. Świadczenia pieniężne w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2013	Liczba osób 2014	Liczba osób 2015	Liczba świadczeń 2013	Liczba świadczeń 2014	Liczba świadczeń 2015	Kwota świadczeń 2013	Kwota świadczeń 2014	Kwota świadczeń 2015
Zasiłek stały ogółem	27 332	27 467	27 783	273 583	279 580	279 234	118 053 478	121 415 312	126 677 336

Wyszczególnienie	Liczba osób 2013	Liczba osób 2014	Liczba osób 2015	Liczba świadczeń 2013	Liczba świadczeń 2014	Liczba świadczeń 2015	Kwota świadczeń 2013	Kwota świadczeń 2014	Kwota świadczeń 2015
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących	22 785	22 655	23 114	228 499	233 799	235 847	104 844 142	108 069 002	113 641 241
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie	4 998	4 953	5 147	45 084	45 781	43 387	13 209 336	13 346 310	13 036 095
Zasiłek okresowy ogółem	36 587	33 686	32 105	171 977	165 512	159 629	56 217 896	54 269 103	54 650 546
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia	28 744	26 062	23 772	134 302	127 673	118 668	45 396 104	42 986 595	41 680 413
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby	4 029	3 834	4 044	12 167	12 052	12 873	3 524 526	3 554 403	4 080 045
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności	3 561	3 483	3 531	14 225	14 714	15 016	3 300 363	3 525 312	3 756 828
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego	90	95	76	204	242	174	67 022	89 182	64 528
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b	0	4	3	0	8	3	0	1 326	667
Zasiłek celowy ogółem	100 849	98 386	92 659				79 723 896	86 962 419	86 240 494
Zasiłek celowy przyznany w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"	35 076	37 021	39 530	165 670	128 763	135 863	17 700 129	21 001 057	23 218 140
Zasiłki celowe przyznane niezależnie od dochodu na podstawie art. 39a ust. 1 i 2	426	307	170				292 141	220 074	61 880

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 32. Świadczenia niepieniężne w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2013	Liczba osób 2014	Liczba osób 2015	Liczba świadczeń 2013	Liczba świadczeń 2014	Liczba świadczeń 2015	Kwota świadczeń 2013	Kwota świadczeń 2014	Kwota świadczeń 2015
Posiłek	103 676	98 051	93 926	13 957 417	12 812 050	12 789 001	59 887 670	55 541 037	55 893 526
Posiłek dla dzieci	92 433	87 021	83 811	11 893 935	10 824 021	10 870 983	44 911 757	41 176 117	41 573 999
Posiłek – świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"	100 159	93 105	89 375	13 262 541	11 872 026	11 764 984	54 435 097	48 893 902	49 040 334
Posiłek dla dzieci – świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"	91 433	84 871	81 692	11 634 728	10 378 188	10 308 913	43 400 344	38 542 965	38 351 510
Schronienie	848	944	943	135 907	145 078	155 656	2 472 057	2 543 656	3 061 392
Ubranie	1 020	1 254	1 064	1 598	1 944	1 703	195 039	322 091	243 047
Sprawienie pogrzebu	1 016	976	1 005	1 016	976	1 005	2 542 425	2 497 294	2 718 230
Odpłatność gminy za pobyt w DPS	2 923	3 074	3 219	29 521	31 701	33 362	64 478 655	70 700 382	75 368 418

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 33. Indywidualne programy pomocy w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2013	Liczba osób 2014	Liczba osób
Indywidualny program wychodzenia z bezdomności	94	101	275
Indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	149	189	222

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 34. Wspieranie rodziny w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2013	Liczba rodzin 2014	Liczba rodzin 2015
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	3 608	4 215	4 631
Liczba rodzin wspierających	19	42	71
Liczba asystentów rodziny	348	413	449
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	2 732 359	6 861 250	11 335 147

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 35. Indywidualne programy pomocy w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2013	Liczba osób 2014	Liczba osób 2015
Indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	3	40	154
Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	164	178	225
Indywidualny program integracji cudzoziemców	171	295	347

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 36. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2013	Liczba rodzin 2014	Liczba rodzin 2015	Liczba dzieci w rodzinach 2013	Liczba dzieci w rodzinach 2014	Liczba dzieci w rodzinach 2015	Kwota świadczeń w złotych 2013	Kwota świadczeń w złotych 2014	Kwota świadczeń w złotych 2015
Rodzinna piecza zastępcza ogółem	4 640	4 606	4 548	6 597	6 712	6 576	56 454 637	57 348 304	62 034 178
Rodziny spokrewnione z dzieckiem	3 009	3 048	2 986	3 882	3 966	3 886	28 649 382	29 032 315	31 244 242
Rodziny zastępcze niezawodowe	1 451	1 404	1 351	1 858	1 792	1 754	19 052 465	18 163 056	19 435 691
Rodziny zastępcze zawodowe	156	162	174	703	718	661	7 090 288	7 349 303	7 610 133
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	18	17	17	41	45	43	577 648	584 924	640 866
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	51	45	44	271	255	242	1 844 516	2 093 292	2 561 091
Rodzinny dom dziecka	24	32	37	154	236	275			

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 37. Piecza zastępcza w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba dzieci lub rodzin* 2013	Liczba dzieci lub rodzin* 2014	Liczba dzieci lub rodzin* 2015	Liczba ocen 2013	Liczba ocen 2014	Liczba ocen 2015
Plan pomocy dziecku	3 581	4 574	4 695			
Ocena sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej	5 891	5 693	5 679	9 244	9 160	9 200
Ocena sytuacji dziecka w rodzinnym domu dziecka	160	211	256	238	306	435
Ocena rodzin zastępczych*	4 241	3 689	3 781	3 163	2 766	1 512
Rodziny pomocowe*	23	36	35			

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 38. Piecza zastępcza w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015 cd.

Wyszczególnienie	Liczba domów lub koordynatorów * 2013	Liczba domów lub koordynatorów * 2014	Liczba domów lub koordynatorów * 2015	Liczba ocen 2013	Liczba ocen 2014	Liczba ocen 2015
Ocena rodzinnych domów dziecka	43	32	30	19	23	15
Koordynator pieczy zastępczej*	108	132	178			
Ocena w zakresie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka				459	466	288

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 39. Usamodzielnienie w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2013	Liczba osób 2014	Liczba osób 2015	Kwota świadczeń w złotych 2013	Kwota świadczeń w złotych 2014	Kwota świadczeń w złotych 2015
Indywidualny program usamodzielnienia	1 593	1 325	2 250			
Pełnoletnie osoby opuszczające rodziny zastępcze	1 750	1 645	1 594	8 621 015	8 726 243	8 245 259
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie dla pełnoletnich osób opuszczających rodziny zastępcze	194	214	216	924 516	969 160	909 592
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki dla pełnoletnich osób opuszczających rodziny zastępcze	1 499	1 480	1 421	6 980 606	7 087 246	6 671 024
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie dla pełnoletnich osób opuszczających rodziny zastępcze	203	209	217	647 065	660 461	659 702
Pełnoletnie osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze	740	770	791	3 601 476	3 889 186	3 946 103
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie dla pełnoletnich osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze	120	122	112	659 464	663 326	582 486
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki dla pełnoletnich osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze	593	641	693	2 458 835	2 692 393	2 825 045
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie dla pełnoletnich osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze	110	134	132	360 775	451 505	419 547
Pełnoletnie osoby opuszczające instytucje o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej	269	227	234	960 242	932 775	1 013 720
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie dla pełnoletnich osób opuszczających instytucje o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej	36	30	43	123 945	111 459	153 815
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki dla pełnoletnich osób opuszczających instytucje o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej	196	190	195	711 855	711 738	697 032
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie dla pełnoletnich osób opuszczających instytucje o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej	38	34	45	124 442	109 578	162 873

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 40. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba osób lub świadczeń * 2013	Liczba osób lub świadczeń * 2014	Liczba osób lub świadczeń * 2015	Liczba imprez 2013	Liczba imprez 2014	Liczba imprez 2015	Kwota w złotych 2013	Kwota w złotych 2014	Kwota w złotych 2015
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)							59 823 288	67 512 699	67 238 762
Pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	1 282	1 647	1 851				5 442 618	6 810 513	7 092 931
Turnusy rehabilitacyjne	7 618	8 116	6 063				6 220 587	6 916 439	6 046 070
Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny	12 537	12 213	13 708				9 752 451	12 251 402	14 692 226

Wyszczególnienie	Liczba osób lub świadczeń * 2013	Liczba osób lub świadczeń * 2014	Liczba osób lub świadczeń * 2015	Liczba imprez 2013	Liczba imprez 2014	Liczba imprez 2015	Kwota w złotych 2013	Kwota w złotych 2014	Kwota w złotych 2015
Program "Aktywny samorząd"*	2 993	3 391	3 250				11 273 598	14 516 600	11 159 709
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	10 863	12 624	8 877	383	417	402	866 740	979 404	830 244
Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza - przewodnika							3 880	0	4 170

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 41. Inne rodzaje pomocy i świadczeń w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin 2013	Liczba rodzin 2014	Liczba rodzin 2015	Kwota świadczeń w złotych 2013	Kwota świadczeń w złotych 2014	Kwota świadczeń w złotych 2015
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	211 331	168 009	140 368	511 614 410	467 668 046	450 750 144
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	27 253	26 244	22 620	166 888 616	172 050 326	168 512 483
Dodatki mieszkaniowe	72 859	63 821	61 653	99 910 766	99 365 789	95 552 477
Dodatki energetyczne	0	16 659	18 543	0	1 184 791	1 767 574

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 42. Inne rodzaje pomocy i świadczeń w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 cd.

Wyszczególnienie	Liczba świadczeń 2013	Liczba świadczeń 2014	Liczba świadczeń 2015	Kwota świadczeń w złotych 2013	Kwota świadczeń w złotych 2014	Kwota świadczeń w złotych 2015
Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka	15 570	15 389	13 835	15 495 000	13 789 710	13 789 693
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	124 874	34 955	34 587	36 900 000	35 061 000	34 585 000
Świadczenie pielęgnacyjne	209 808	158 246	166 635	120 671 366	116 971 290	198 310 209
Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	73 146	54 676	148	9 872 958	12 230 243	27 800
Zasiłek pielęgnacyjny ogółem	1 111 020	1 139 840	1 118 968	177 396 270	175 896 037	179 738 020
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	294 464	305 774	306 544	48 580 448	47 103 804	46 950 192
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	438 691	446 664	429 842	69 292 176	68 899 006	74 165 572
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia	323 038	345 043	328 818	49 785 708	53 256 546	50 396 364
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, które ukończyła 75 lat	54 827	42 359	53 764	9 737 938	6 636 681	8 225 892
Specjalny zasiłek opiekuńczy	5 725	12 025	28 348	2 887 585	6 204 590	14 468 010
Zasiłek dla opiekuna	0	101 474	50 933	0	54 246 674	27 242 555

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 43. Inne rodzaje pomocy i świadczeń w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 cd.

Wyszczególnienie	Liczba osób 2013	Liczba osób 2014	Liczba osób 2015	Kwota świadczeń w złotych 2013	Kwota świadczeń w złotych 2014	Kwota świadczeń w złotych 2015
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	211 331	168 009	140 368	511 614 410	467 668 046	450 750 144

Wyszczególnienie	Liczba osób 2013	Liczba osób 2014	Liczba osób 2015	Kwota świadczeń w złotych 2013	Kwota świadczeń w złotych 2014	Kwota świadczeń w złotych 2015
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	27 253	26 244	22 620	166 888 616	172 050 326	168 512 483
Dodatki mieszkaniowe	72 859	63 821	61 653	99 910 766	99 365 789	95 552 477
Dodatki energetyczne*	0	16 659	18 543	0	1 184 791	1 767 574

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 44. Kadra Ośrodków Pomocy Społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Kadra 2013	Kadra 2014	Kadra 2015	W tym EFS 2013	W tym EFS 2014	W tym EFS 2015	Wykszt. wyższe 2013	Wykszt. wyższe 2014	Wykszt. wyższe 2015	Wykszt. średnie 2013	Wykszt. średnie 2014	Wykszt. średnie 2015
Ogółem	6 422	6 550	6 682	191	169	35	4 047	4 207	4 360	1 734	1 688	1 679
Kadra kierownicza	380	385	382				290	301	304			
Pracownicy socjalni	2 355	2 361	2 405	191	169	35	1 586	1 624	1 696	762	708	689
Pozostali pracownicy	3 687	3 804	3 895				2 171	2 282	2 360	972	980	990

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 45. Kadra Ośrodków Pomocy Społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu w latach 2013-2015 cd.

Wyszczególnienie	Spec. I stopnia 2013	Spec. I stopnia 2014	Spec. I stopnia 2015	Spec. II stopnia 2013	Spec. II stopnia 2014	Spec. II stopnia 2015	Spec. z org. pomocy społecznej 2013	Spec. z org. pomocy społecznej 2014	Spec. z org. pomocy społecznej 2015	Wykszt. inne 2013	Wykszt. inne 2014	Wykszt. inne 2015
Ogółem	612	653	650	90	105	120	568	602	593	544	542	545
Kadra kierownicza							356	364	362			
Pracownicy socjalni	612	653	650	90	105	120	212	238	231			
Pozostali pracownicy										544	542	545

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 46. Kadra Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Kadra 2013	Kadra 2014	Kadra 2015	W tym EFS 2013	W tym EFS 2014	W tym EFS 2015	Wykszt. wyższe 2013	Wykszt. wyższe 2014	Wykszt. wyższe 2015	Wykszt. średnie 2013	Wykszt. średnie 2014	Wykszt. średnie 2015
Ogółem	734	764	759	35	33	3	615	653	657	106	99	90
Kadra kierownicza	48	50	47				48	50	47			
Pracownicy socjalni	143	148	123	35	33	3	128	133	109	15	15	14
Pozostali pracownicy	543	566	589				439	470	501	91	84	76

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 47. Kadra Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015 cd.

Wyszczególnienie	Spec. I stopnia 2013	Spec. I stopnia 2014	Spec. I stopnia 2015	Spec. II stopnia 2013	Spec. II stopnia 2014	Spec. II stopnia 2015	Spec. z org. pomocy społecznej 2013	Spec. z org. pomocy społecznej 2014	Spec. z org. pomocy społecznej 2015	Wykszt. inne 2013	Wykszt. inne 2014	Wykszt. inne 2015
Ogółem	12	12	11	8	7	6	79	88	78	13	12	12
Kadra kierownicza							48	50	46			

Wyszczególnienie	Spec. I stopnia 2013	Spec. I stopnia 2014	Spec. I stopnia 2015	Spec. II stopnia 2013	Spec. II stopnia 2014	Spec. II stopnia 2015	Spec. z org. pomocy społecznej 2013	Spec. z org. pomocy społecznej 2014	Spec. z org. pomocy społecznej 2015	Wykszt. inne 2013	Wykszt. inne 2014	Wykszt. inne 2015
Pracownicy socjalni	12	12	11	8	7	6	31	38	32			
Pozostali pracownicy										13	12	12

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 48. Zatrudnienie pomocnicze w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Wolontariusze	2 074	2 312	2 372
Zatrudnienie subsydiowane	570	572	673
Staże	194	257	239

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 49. Zatrudnienie pomocnicze w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Wolontariusze	11	11	16
Zatrudnienie subsydiowane	61	18	27
Staże	84	76	70

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 50. Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Liczba zespołów	80	83	80
Liczba osób ogółem w zespole	566	563	600
Pracownicy socjalni w zespole	392	395	402
Specjaliści w zespole	108	123	126

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 51. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społeczne w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Środki JST 2013	Środki JST 2014	Środki JST 2015	W tym JOPS 2013	W tym JOPS 2014	W tym JOPS 2015
OGÓŁEM	2 428 870 501	2 693 194 155	2 848 976 370	1 682 319 946	1 759 842 727	1 822 233 396
OCHRONA ZDROWIA	74 981 092	80 028 903	80 385 845	7 071 770	7 580 530	7 375 157
POMOC SPOŁECZNA	2 016 664 516	2 077 322 611	2 170 355 815	1 640 411 654	1 715 777 570	1 793 568 990
POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	337 224 893	535 842 641	598 234 710	34 836 522	36 484 627	21 289 249
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	2 999 494	3 342 826	4 035 612	464 734	524 298	679 258
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	71 981 598	76 686 077	76 350 233	6 607 036	7 056 232	6 695 899
85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	14 158 179	14 877 274	15 201 335	3 283 716	4 470 529	5 043 572
85202 - Domy pomocy społecznej	72 129 054	75 553 332	81 813 643	39 666 866	61 308 331	48 208 885
85203 - Ośrodki Wsparcia	32 677 890	33 437 362	33 098 672	22 253 577	21 743 313	20 795 070
85204 - Rodziny zastępcze	10 445 870	13 332 740	16 835 403	9 891 914	12 635 545	16 077 437
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1 349 184	1 858 650	2 158 776	770 166	978 817	1 237 991
85206 - Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	8 558 385	12 351 499	16 904 166	7 675 330	11 357 756	15 919 369

Wyszczególnienie	Środki JST 2013	Środki JST 2014	Środki JST 2015	W tym JOPS 2013	W tym JOPS 2014	W tym JOPS 2015
85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	1 068 103 372	1 088 014 305	1 143 050 446	821 022 791	855 366 870	907 603 108
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	14 598 242	13 691 608	18 326 025	12 193 558	12 275 934	15 520 440
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	149 964 894	154 895 443	153 439 366	147 533 872	134 660 113	152 119 771
85215 - Dodatki mieszkaniowe	86 381 240	86 326 616	83 694 284	34 731 514	34 679 911	32 228 251
85216 - Zasiłki stałe	117 873 580	121 171 884	126 457 920	114 631 088	118 321 457	123 225 781
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	0	0	0	0	0	0
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	298 858 870	311 522 384	336 186 725	294 401 199	308 306 206	325 030 751
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	1 160 171	1 392 357	2 410 997	878 517	1 057 944	1 229 942
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	50 316 556	50 752 564	53 098 264	49 102 218	49 423 243	51 227 093
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	214 588	300 322	421 316	214 588	300 322	421 116
W tym: Wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	3 000	34 356	48 363	29 100	34 356	48 363
85232 - Centra Integracji Społecznej	0	50 570	99 056	0	0	0
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	556 024	43 600	1 031 949	500 254	43 600	873 549
85295 - Pozostała działalność	89 315 417	97 715 745	86 079 109	81 631 386	88 813 323	76 758 501
85305 - Żłobki	251 509 879	451 401 664	533 757 853	177 800	156 800	899 713
85306 - Kluby dziecięce	416 042	296 728	439 786	0	0	109 796
85307 - Dzienni opiekunowie	0	2 835 474	3 693 070	0	0	248 797
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	860 100	1 366 702	989 271	47 722	70 211	40 619
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	1 716 584	1 742 636	2 043 812	1 716 584	1 732 450	2 043 812
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	1 150 839	1 249 963	1 224 165	844 412	943 161	916 500
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	34 208 606	28 006 206	8 641 769	22 009 759	23 477 629	5 443 137
85415 - Pomoc materialna dla uczniów	47 362 843	48 943 268	47 444 984	10 040 245	10 104 376	11 586 875

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 52. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społeczne w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Środki JST 2013	Środki JST 2014	Środki JST 2015	W tym JOPS 2013	W tym JOPS 2014	W tym JOPS 2015
OGÓŁEM	582 585 415	628 554 201	657 792 292	169 474 587	181 157 255	188 693 917
OCHRONA ZDROWIA	50 390	55 695	53 913	37 197	46 396	49 600
POMOC SPOŁECZNA	533 469 488	573 427 280	599 028 971	147 622 653	157 559 516	167 738 920
POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	49 065 537	55 071 226	58 709 408	21 814 737	23 551 343	20 905 397
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	44 892	49 395	53 613	37 197	46 396	49 600

Wyszczególnienie	Środki JST 2013	Środki JST 2014	Środki JST 2015	W tym JOPS 2013	W tym JOPS 2014	W tym JOPS 2015
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	5 498	6 300	300	0	0	0
85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	102 695 787	111 476 241	108 630 185	13 878 461	12 937 670	13 079 383
85202 - Domy pomocy społecznej	304 645 315	322 253 257	339 794 753	28 030 312	27 913 276	29 483 825
85203 - Ośrodki Wsparcia	10 800 302	13 201 987	13 989 650	1 083 814	1 034 949	1 050 472
85204 - Rodziny zastępcze	71 264 440	77 341 979	83 352 125	67 111 485	73 554 723	79 157 976
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	923 823	1 101 540	956 889	227 340	280 899	186 222
85206 - Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	404 064	534 435	921 500	388 141	534 435	713 000
85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	0	0	0	0	0	0
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	2 619	3 714	3 443	1 762	3 286	3 348
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	0	0	0	0	0	0
85215 - Dodatki mieszkaniowe	0	0	0	0	0	0
85216 - Zasiłki stałe	0	0	0	0	0	0
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	32 370 704	34 490 810	37 824 090	32 370 704	34 490 810	37 812 503
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	0	0	0	0	0	0
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	6 146 390	6 962 223	7 148 460	2 187 573	2 455 022	2 309 330
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	5 337	18 050	0	5 337	18 050
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	1 049 704	1 784 205	1 667 455	759 408	1 572 690	1 540 821
W tym: Wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	866 323	1 784 205	1 656 359	759 408	1 572 690	1 529 725
85232 - Centra Integracji Społecznej	0	322 134	842 642	0	0	0
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	0	0	0	0	0
85295 - Pozostała działalność	2 300 017	2 165 213	2 223 370	824 245	1 203 729	854 265
85305 - Żłobki	0	0	0	0	0	0
85306 - Kluby dziecięce	0	0	0	0	0	0
85307 - Dzienni opiekunowie	0	0	0	0	0	0
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	8 437 509	8 454 232	17 732 662	2 024 266	2 062 410	2 167 720
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	7 796 512	8 452 223	9 291 354	4 839 108	5 401 066	5 687 160
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	21 028 240	26 824 939	25 723 278	6 929 805	8 362 679	8 345 478
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	11 642 090	11 146 396	5 777 949	8 021 558	7 725 188	4 705 039
85415 - Pomoc materialna dla uczniów	161 186	193 436	184 165	0	0	0

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 53. Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Liczba projektów współfinansowanych z EFS	314	298	51
Ogółem liczba osób objętych projektami współfinansowanymi z EFS	125 391	91 477	1 560
Łączna kwota środków EFS	102 878 439	42 008 673	5 897 689
Liczba konkursów ogłaszanych przez MRPiPS	160	201	254
Ogółem liczba osób objętych konkursami	11 338	14 600	14 439
Liczba programów osłonowych	94	123	124
Ogółem liczba osób objętych programami	50 452	58 135	54 982

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 54. Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Liczba projektów współfinansowanych z EFS	40	40	22
Ogółem liczba osób objętych projektami współfinansowanymi z EFS	5 247	4 719	2 532
Łączna kwota środków EFS	19 224 793	16 997 190	4 584 336
Liczba konkursów ogłaszanych przez MRPiPS	37	48	33
Ogółem liczba osób objętych konkursami	643	660	621
Liczba programów osłonowych	5	11	5
Ogółem liczba osób objętych programami	721	1 041	5 067

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 55. Współpraca z organizacjami pozarządowymi (zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia) w gminach wraz z miastami na prawach powiatu w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba NGO którym zlecono zadania 2013	Liczba NGO którym zlecono zadania 2014	Liczba NGO którym zlecono zadania 2015	Liczba zleceń 2013	Liczba zleceń 2014	Liczba zleceń 2015	Wartość dotacji w złotych 2013	Wartość dotacji w złotych 2014	Wartość dotacji w złotych 2015
Zlecenia w trybie działalności pożytku publicznego	484	502	545	663	666	779	29 397 765	29 585 052	33 881 414
Zlecenia w trybie zamówień publicznych	31	29	43				6 458 696	6 923 527	6 942 613
Usługi opiekuńcze	32	30	27				9 954 252	10 104 309	9 645 174
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	11	10	10				1 497 614	1 495 966	1 373 702
Prowadzenie placówki pomocy społecznej	19	18	18				2 377 484	2 253 366	2 365 455

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

Tabela 56. Współpraca z organizacjami pozarządowymi (zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia) w powiatach wraz z m. st. Warszawą w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Liczba NGO którym zlecono zadania 2013	Liczba NGO którym zlecono zadania 2014	Liczba NGO którym zlecono zadania 2015	Liczba zleceń 2013	Liczba zleceń 2014	Liczba zleceń 2015	Wartość dotacji w złotych 2013	Wartość dotacji w złotych 2014	Wartość dotacji w złotych 2015
Zlecenia w trybie działalności pożytku publicznego	74	60	64	86	80	79	9 563 609	10 067 615	10 513 921
Zlecenia w trybie zamówień publicznych	1	2	1				286 080	500 000	640 000
Usługi opiekuńcze	0	0	0				0	0	0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	1	1				630 780	849 440	962 100
Prowadzenie placówki pomocy społecznej	23	29	39				16 156 406	17 185 461	19 995 430

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015 rok.

VII. KARTY POWIATÓW[26]

białobrzeski ... 75
ciechanowski ... 76
garwoliński ... 77
gostyniński ... 78
grodziski ... 79
grójecki ... 80
kozienicki ... 81
legionowski ... 82
lipski ... 83
łosicki ... 84
makowski ... 85
miński ... 86
mławski ... 87
nowodworski ... 88
ostrołęcki ... 89
m. Ostrołęka ... 90
ostrowski ... 91
otwocki ... 92
piaseczyński ... 93
m. Płock ... 94
płocki ... 95
płoński ... 96
pruszkowski ... 97
przasnyski ... 98
przysuski ... 99
pułtuski ... 100
m. Radom ... 101
radomski ... 102
m. Siedlce ... 103
siedlecki ... 104
sierpecki ... 105
sochaczewski ... 106
sokołowski ... 107
szydłowiecki ... 108
m. st. Warszawa ... 109
warszawski zachodni ... 110
węgrowski ... 111
wołomiński ... 112
wyszkowski ... 113
zwoleński ... 114
żuromiński ... 115
żyrardowski ... 116
Mazowsze ... 117
Mazowsze bez m. st. Warszawy ... 118
M. st. Warszawa na tle województwa mazowieckiego ... 119

[26] Dane dot. liczby osób bezrobotnych pochodzą ze sprawozdawczości rynku pracy: Sprawozdanie MRPiPS-01 o rynku pracy, Załącznik 7 do sprawozdania MRPiPS-01 Bezrobotni według gmin, stan w końcu II półrocza.

POWIAT: BIAŁOBRZESKI

Gminy: miejsko-wiejska Białobrzegi, wiejska Promna, wiejska Radzanów, wiejska Stara Błotnica, wiejska Stromiec, miejsko-wiejska Wyśmierzyce

Powierzchnia: 639 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	33 669	33 599	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	2 573	2 846	2 750
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	2 107	1 801	1 512
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-14,52%	-16,05%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 258	1 044	826
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	618	548	617
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	7	7	7
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	2 272		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	294	279	270
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2	2	2
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	1
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	278	265	264
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	149	119	126
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	27	26	36
	19	Liczba asystentów rodziny	1	2	6
	20	Liczba rodzin zastępczych	22	24	24
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	5 589	5 656	5 656
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	19	20	25
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	94	88	67
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	1	1	1
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	18	18	16
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 871	1 867	2 100
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	28 567 574 117 076 481	30 601 126 109 475 386	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	848 / 838 3 475 / 3 589	909 / 885 3 252 / 3 121	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	4 107 311 17 470 613	4 031 455 17 768 727	4 039 323 20 580 037
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	316 385 1 506 235	337 662 1 538 989	331 690 1 732 051

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: **CIECHANOWSKI**

Gminy: miejska Ciechanów, wiejska Ciechanów, miejsko-wiejska Glinojeck, wiejska Gołymin-Ośrodek, wiejska Grudusk, wiejska Ojrzeń, wiejska Opinogóra Górna, wiejska Regimin, wiejska Sońsk

Powierzchnia: 1 060 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	90 978	90 703	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	6 636	6 499	7 501
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	5 898	5 353	5 155
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-9,24%	-3,70%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 218	3 083	2 998
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 614	1 602	1 595
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	5	5
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	13	11	16
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	9 025		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	673	698	766
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	6	6	8
	13	Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	492	438	446
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	381	396	414
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	110	164	204
	19	Liczba asystentów rodziny	9	15	14
	20	Liczba rodzin zastępczych	85	88	92
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	15 499	16 062	16 062
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	161	161	187
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	865	793	742
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	4	4
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	54	53	51
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 685	1 712	1 779
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	93 093 691 315 324 942	101 107 629 311 238 135	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 022 / 1 010 3 462 / 3 375	1 113 / 1 194 3 427 / 3 536	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	17 452 875 44 808 646	17 508 027 48 631 037	17 926 864 47 029 550
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	846 184 5 069 727	866 404 5 388 001	964 729 5 725 582

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: GARWOLIŃSKI

Gminy: wiejska Borowie, miejska Garwolin, wiejska Garwolin, wiejska Górzno, miejska Łaskarzew, wiejska Łaskarzew, wiejska Maciejowice, wiejska Miastków Kościelny, wiejska Parysów, miejsko-wiejska Pilawa, wiejska Sobolew, wiejska Trojanów, wiejska Wilga, miejsko-wiejska Żelechów

Powierzchnia: 1 285 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	108 562	108 654	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	6 616	6 404	6 665
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	6 406	5 991	5 562
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-6,48%	-7,16%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 670	1 992	3 440
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 218	1 145	1 120
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	17	19	23
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	8 257		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	592	615	590
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	53	57	65
	13	Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	411	401	405
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	352	358	419
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	59	85	121
	19	Liczba asystentów rodziny	3	9	14
	20	Liczba rodzin zastępczych	56	54	53
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	2	2
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	17 705	18 100	18 100
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	101	112	110
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	462	414	404
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	5	9	11
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	53	53	51
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 049	2 051	2 131
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	100 560 609 302 527 210	118 601 568 318 336 436	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	926 / 977 2 787 / 2 872	1 093 / 1 046 2 933 / 2 936	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	7 054 388 46 402 406	6 482 637 48 523 150	6 249 823 50 268 898
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	440 222 4 992 793	427 630 5 050 205	469 266 5 502 235

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: GOSTYNIŃSKI

Gminy: miejska Gostynin, wiejska Gostynin, wiejska Pacyna, wiejska Sanniki, wiejska Szczawin Kościelny

Powierzchnia: 615 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	46 517	46 221	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 717	4 737	4 004
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 456	3 976	3 346
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-10,77%	-15,85%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 815	2 792	2 124
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 142	1 053	937
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	2	0	0
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	4 632		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	518	490	475
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	47	44	42
	13	Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	376	381	301
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	59	60	57
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	38	38	49
	19	Liczba asystentów rodziny	6	6	6
	20	Liczba rodzin zastępczych	38	35	33
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	2	2	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	8 925	9 122	9 122
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	73	78	81
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	690	686	672
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	5	5	4
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	24	25	25
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 939	1 849	1 849
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	50 074 414 121 326 214	51 612 775 125 144 466	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 076 / 1 051 2 607 / 2 516	1 114 / 1 064 2 700 / 2 709	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	11 929 720 23 987 988	12 390 471 24 353 677	12 315 087 25 016 127
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	564 538 2 512 216	614 964 2 720 739	592 664 3 232 684

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: GRODZISKI

Gminy: wiejska Baranów, miejsko-wiejska Grodzisk Mazowiecki, wiejska Jaktorów, miejska Milanówek, miejska Podkowa Leśna, wiejska Żabia Wola

Powierzchnia: 367 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	88 634	89 663	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	6 749	6 925	6 395
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	2 505	2 163	1 911
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-13,65%	-11,65%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	885	927	845
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	996	851	781
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	14	17	19
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	8 668		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 129	1 076	1 005
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	21	25	34
	13	Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	579	617	549
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	208	198	185
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	26	35	25
	19	Liczba asystentów rodziny	7	9	10
	20	Liczba rodzin zastępczych	105	83	99
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	1	1	1
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	15 686	16 231	16 231
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	227	251	253
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	408	345	331
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	1	2	3
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	40	43	43
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 216	2 086	2 086
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	76 954 292 328 867 353	78 748 020 340 978 739	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	874 / 809 3 734 / 3 647	883 / 921 3 825 / 3 883	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	8 935 266 39 901 014	9 135 809 41 804 510	9 742 962 44 245 301
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 160 285 6 193 492	1 221 984 6 331 294	1 258 630 6 972 109

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: GRÓJECKI

Gminy: wiejska Belsk Duży, wiejska Błędów, wiejska Chynów, wiejska Goszczyn, miejsko-wiejska Grójec, wiejska Jasieniec, miejsko-wiejska Mogielnica, miejsko-wiejska Nowe Miasto nad Pilicą, wiejska Pniewy, miejsko-wiejska Warka

Powierzchnia: 1 268 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	98 709	98 670	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 203	4 809	4 454
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	3 541	2 699	1 987
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-23,78%	-26,38%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 661	1 278	898
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	814	777	698
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	1	0
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	4	4	4
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	7 296		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	656	661	641
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	18	18	20
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	1
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	693	646	705
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	154	120	147
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	27	24	25
	19	Liczba asystentów rodziny	7	9	10
	20	Liczba rodzin zastępczych	98	90	87
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	18 000	18 514	18 514
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	65	67	66
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	547	565	619
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	4	12
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	2
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	2
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	40	42	43
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 468	2 350	2 295
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	85 231 001 292 563 855	90 430 645 292 383 030	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	864 / 850 2 965 / 2 971	916 / 896 2 963 / 3 171	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	14 924 371 36 727 776	14 547 993 38 672 704	18 618 053 41 236 988
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	446 560 5 311 085	415 462 5 570 717	464 024 6 269 908

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2015 ROK

POWIAT: **KOZIENICKI**

Gminy: wiejska Garbatka-Letnisko, wiejska Głowaczów, wiejska Gniewoszów, wiejska Grabów nad Pilicą, miejsko-wiejska Kozienice, wiejska Magnuszew, wiejska Sieciechów

Powierzchnia: 916 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	62 100	61 722	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 169	4 437	4 222
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 974	4 218	3 493
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-15,20%	-17,19%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 148	2 835	2 307
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 361	1 265	1 142
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	7	7	9
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	5 479		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	634	530	601
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	13	10	4
	13	Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	459	388	322
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	370	315	293
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	17	20	27
	19	Liczba asystentów rodziny	5	7	8
	20	Liczba rodzin zastępczych	50	44	45
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	11 377	11 677	11 677
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	104	100	98
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	236	209	187
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	3	4	4
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	35	37	35
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 775	1 669	1 764
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	55 464 297 215 245 559	55 330 845 228 790 442	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	892 / 933 3 463 / 3 683	894 / 871 3 698 / 3 874	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	7 222 218 30 947 719	7 747 894 31 241 564	8 085 329 31 560 065
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	431 152 3 432 164	526 346 3 609 110	496 281 3 710 810

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: LEGIONOWSKI

Gminy: wiejska Jabłonna, miejska Legionowo, wiejska Nieporęt, miejsko-wiejska Serock, wiejska Wieliszew

Powierzchnia: 390 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	111 049	112 226	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	6 687	6 855	7 039
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 974	4 599	3 945
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-7,54%	-14,22%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 341	2 502	2 173
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 424	1 223	1 141
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	3 / 0 / 0	3 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	11	14	17
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	7 866		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 045	979	915
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	19	32	28
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	588	416	420
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	122	118	130
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	35	28	30
	19	Liczba asystentów rodziny	4	5	7
	20	Liczba rodzin zastępczych	135	138	134
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	2	2	2
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	17 988	19 035	19 035
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	233	265	252
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	1 208	1 484	1 042
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	8	8	9
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	2
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	42	44	43
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 645	2 551	2 610
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	85 928 216 362 055 707	87 823 718 410 979 382	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	777 / 786 3 274 / 3 220	787 / 770 3 681 / 3 607	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	10 042 555 41 640 976	10 828 921 40 849 142	11 463 797 45 447 744
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	798 252 5 123 559	901 918 5 545 599	1 028 089 5 880 897

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2015 ROK

POWIAT: **LIPSKI**

Gminy: wiejska Chotcza, wiejska Ciepielów, miejsko-wiejska Lipsko, wiejska Rzeczniów, wiejska Sienno, wiejska Solec nad Wisłą

Powierzchnia: 740 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	35 564	35 309	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	2 977	4 195	3 099
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	2 796	2 527	2 264
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-9,62%	-10,41%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 573	1 542	1 408
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	885	868	816
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	3	2	3
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	5 355		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	682	555	542
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	6	6	5
	13	Środowiskowe domy samopomocy	3	3	3
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	190	204	204
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	195	203	191
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	115	171	131
	19	Liczba asystentów rodziny	7	7	7
	20	Liczba rodzin zastępczych	20	22	18
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	7 424	7 480	7 480
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	69	70	69
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	113	130	139
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	3	3	3
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	24	23	22
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 482	1 536	1 605
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	45 657 608 99 426 136	44 829 130 102 331 238	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 279 / 1 294 2 785 / 2 621	1 265 / 1 235 2 889 / 2 900	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	9 069 508 18 212 091	9 075 539 19 114 531	9 309 607 20 300 372
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	355 915 1 711 967	305 380 1 737 140	359 269 1 917 943

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2015 ROK

POWIAT: ŁOSICKI

Gminy: wiejska Huszlew, miejsko-wiejska Łosice, wiejska Olszanka, wiejska Platerów, wiejska Sarnaki, wiejska Stara Kornica

Powierzchnia: 772 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	32 101	31 973	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	3 410	3 401	3 404
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	1 907	1 825	1 611
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-4,30%	-11,73%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 033	985	875
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	517	490	490
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	1 / 0 / 0	1 / 0 / 0	1 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	3	3	3
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	4	4	4
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	2 842		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	294	292	293
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	12	13	11
	13	Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	303	318	373
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	206	191	198
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	32	30	33
	19	Liczba asystentów rodziny	5	6	6
	20	Liczba rodzin zastępczych	16	18	18
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	6 362	6 457	6 457
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	49	49	54
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	61	54	61
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	1	2	2
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	22	24	21
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 460	1 333	1 523
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	37 057 702 97 587 322	42 603 713 102 584 557	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 152 / 1 092 3 034 / 3 017	1 329 / 1 385 3 201 / 3 355	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	1 609 341 15 366 472	1 168 077 15 500 899	2 448 841 15 800 496
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	991 637 1 759 237	511 356 1 811 123	234 895 2 105 100

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2015 ROK

POWIAT: **MAKOWSKI**

Gminy: wiejska Czerwonka, wiejska Karniewo, wiejska Krasnosielc, miejska Maków Mazowiecki, wiejska Młynarze, wiejska Płoniawy-Bramura, miejsko-wiejska Różan, wiejska Rzewnie, wiejska Sypniewo, wiejska Szelków

Powierzchnia: 1 065 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	46 577	46 365	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 791	5 373	5 368
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 904	4 342	3 875
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-11,46%	-10,76%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 337	2 991	2 636
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 282	1 206	1 116
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	2	2
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	0	0	0
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	5 650		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	687	701	680
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	40	38	38
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	334	348	254
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	226	268	246
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	49	68	34
	19	Liczba asystentów rodziny	3	3	8
	20	Liczba rodzin zastępczych	37	32	34
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	8 368	8 569	8 569
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	49	65	68
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	221	220	186
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	5	4
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	38	37	31
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 226	1 254	1 496
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	48 007 093 162 324 614	49 944 705 162 826 006	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 028 / 1 012 3 474 / 3 526	1 076 / 1 101 3 507 / 3 721	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	3 441 461 27 484 911	3 591 618 28 381 187	3 993 952 28 747 771
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	473 389 3 257 408	526 254 3 509 192	519 762 3 604 024

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: MIŃSKI

Gminy: wiejska Cegłów, wiejska Dębe Wielkie, wiejska Dobre, miejsko-wiejska Halinów, wiejska Jakubów, miejsko-wiejska Kałuszyn, wiejska Latowicz, miejska Mińsk Mazowiecki, wiejska Mińsk Mazowiecki, wiejska Mrozy, wiejska Siennica, wiejska Stanisławów, miejska Sulejówek

Powierzchnia: 1 164 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	149 897	150 889	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	11 113	10 673	11 425
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	5 886	5 028	4 119
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-14,58%	-18,08%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 602	2 620	2 119
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 569	1 539	1 315
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 1
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	18	18	23
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	14 504		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	814	857	882
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	20	26	23
	13	Środowiskowe domy samopomocy	3	2	3
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	2
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	2
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	919	909	816
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	473	459	468
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	65	80	46
	19	Liczba asystentów rodziny	13	12	15
	20	Liczba rodzin zastępczych	122	126	127
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	2	2	2
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	25 273	26 163	26 163
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	94	94	97
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	599	508	526
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	7	8	11
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	2
	29	Dzienne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	62	68	65
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 418	2 219	2 322
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	117 546 931 429 257 475	120 244 123 456 441 428	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	787 / 828 2 873 / 3 029	799 / 814 3 033 / 3 083	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	20 546 385 53 885 797	21 024 752 55 207 943	20 919 178 64 496 998
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	657 629 7 692 222	747 441 7 910 996	741 150 8 323 019

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: MŁAWSKI

Gminy: wiejska Dzierzgowo, wiejska Lipowiec Kościelny, miejska Mława, wiejska Radzanów, wiejska Strzegowo, wiejska Stupsk, wiejska Szreńsk, wiejska Szydłowo, wiejska Wieczfnia Kościelna, wiejska Wiśniewo

Powierzchnia: 1 182 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	74 042	73 887	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	6 734	6 720	6 414
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 842	3 879	3 668
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-19,89%	-5,44%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 459	1 926	1 906
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 346	1 297	1 191
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	2
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	24	24	24
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	9 223		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	569	566	607
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	24	24	25
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	2	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	555	546	563
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	377	388	385
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	185	175	186
	19	Liczba asystentów rodziny	3	5	10
	20	Liczba rodzin zastępczych	73	66	64
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	4
	22	Mieszkania chronione	1	1	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	12 943	13 190	13 190
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	128	138	137
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	465	437	410
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	14	17	17
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	42	43	43
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 763	1 719	1 719
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	65 367 479 222 975 395	69 026 618 237 267 104	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	881 / 898 3 005 / 2 930	934 / 935 3 210 / 3 148	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	6 596 588 40 765 521	6 347 335 43 323 389	6 221 213 43 093 649
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	503 342 4 910 109	469 717 5 351 171	497 159 5 791 001

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: NOWODWORSKI

Gminy: wiejska Czosnów, wiejska Leoncin, miejsko-wiejska Nasielsk, miejska Nowy Dwór Mazowiecki, wiejska Pomiechówek, miejsko-wiejska Zakroczym

Powierzchnia: 695 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	78 500	78 693	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 430	5 538	4 700
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	3 811	3 636	3 062
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-4,59%	-15,79%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 710	1 956	1 652
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 390	1 356	1 195
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	9	6	6
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	7 927		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	874	895	891
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	31	28	28
	13	Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	469	486	503
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	222	200	225
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	21	17	68
	19	Liczba asystentów rodziny	5	6	7
	20	Liczba rodzin zastępczych	95	95	100
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	3	4	3
	22	Mieszkania chronione	1	1	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	13 125	13 640	13 640
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	156	149	156
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	517	497	424
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	5	4	5
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	47	51	52
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 671	1 543	1 514
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	50 144 615 266 542 871	53 316 824 284 729 353	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	640 / 647 3 401 / 3 285	678 / 675 3 622 / 3 654	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	8 821 513 35 737 769	8 958 590 38 178 276	8 810 262 39 755 452
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	593 981 5 567 897	756 161 6 032 392	876 427 6 443 841

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: OSTROŁĘCKI

Gminy: wiejska Baranowo, wiejska Czarnia, wiejska Czerwin, wiejska Goworowo, wiejska Kadzidło, wiejska Lelis, wiejska Łyse, miejsko-wiejska Myszyniec, wiejska Olszewo-Borki, wiejska Rzekuń, wiejska Troszyn

Powierzchnia: 2 097 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	88 116	88 413	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	8 141	7 940	7 173
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	6 158	5 628	5 002
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-8,61%	-11,12%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 680	3 528	3 066
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 318	1 284	1 188
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	2	7	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	18	20	22
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	6 787		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	619	674	682
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	29	28	29
	13	Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1 090	1 100	1 089
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	403	403	519
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	19	24	40
	19	Liczba asystentów rodziny	6	6	9
	20	Liczba rodzin zastępczych	66	62	54
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	2	1	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	13 176	13 445	13 445
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	106	101	114
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	269	304	205
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	11	8	15
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	44	43	43
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 003	2 057	2 057
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	68 741 064 275 540 244	70 414 163 291 371 006	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	782 / 879 3 136 / 3 313	798 / 838 3 302 / 3 388	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	4 719 974 46 958 546	4 527 268 47 531 877	4 515 515 50 024 653
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	520 858 4 851 826	564 264 5 132 631	586 018 5 551 466

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: M. OSTROŁĘKA

Gminy: miejska M. Ostrołęka

Powierzchnia: 29 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	52 917	52 611	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	3 243	3 189	3 284
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 067	3 748	3 311
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-7,84%	-11,66%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 529	2 329	2 155
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 416	1 409	1 315
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	3	0	5
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	3	3	3
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	5 547		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	708	745	765
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	15	17	23
	13	Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	480	508	458
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	291	303	298
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	59	40	53
	19	Liczba asystentów rodziny	3	3	4
	20	Liczba rodzin zastępczych	49	53	55
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	2	2	2
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	8 545	9 017	9 017
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	56	73	86
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	310	293	248
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	6	6
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	1	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	26	27	27
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 036	1 949	1 949
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	- 242 528 667	- 266 342 114	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	- / - 4 565 / 5 049	- / - 5 045 / 5 578	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	- 43 914 376	- 44 901 687	- 47 312 288
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	- 3 523 379	- 3 776 363	- 4 021 226

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: **OSTROWSKI**

Gminy: wiejska Andrzejewo, wiejska Boguty-Pianki, miejsko-wiejska Brok, wiejska Małkinia Górna, wiejska Nur, miejska Ostrów Mazowiecka, wiejska Ostrów Mazowiecka, wiejska Stary Lubotyń, wiejska Szulborze Wielkie, wiejska Wąsewo, wiejska Zaręby Kościelne

Powierzchnia: 1 218 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	74 683	74 348	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 874	5 266	5 021
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	5 151	4 248	3 692
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-17,53%	-13,09%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 230	2 650	2 200
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 353	1 273	1 207
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	2	2
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	4	4	7
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	6 406		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	902	970	938
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	17	26	29
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	555	577	515
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	260	249	264
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	68	82	79
	19	Liczba asystentów rodziny	2	2	7
	20	Liczba rodzin zastępczych	55	54	52
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	22	Mieszkania chronione	3	2	1
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	13 791	14 023	14 023
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	140	138	152
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	262	276	292
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	18	18	20
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	2
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	36	38	37
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 075	1 957	2 010
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	58 188 775 219 549 060	64 316 584 230 982 897	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	778 / 761 2 934 / 2 854	864 / 935 3 102 / 3 149	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	3 018 244 41 505 954	3 196 596 43 495 029	3 388 708 42 792 433
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	512 067 3 582 374	490 497 3 699 109	517 075 3 825 809

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2015 ROK

POWIAT: **OTWOCKI**

Gminy: wiejska Celestynów, miejska Józefów, miejsko-wiejska Karczew, wiejska Kołbiel, wiejska Osieck, miejska Otwock, wiejska Sobienie-Jeziory, wiejska Wiązowna

Powierzchnia: 616 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	122 342	122 854	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 325	5 349	4 963
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 308	3 721	3 113
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-13,63%	-16,34%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 749	1 760	1 441
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	993	890	815
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	7	5	7
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	10 746		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	964	961	903
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	13	13	14
	13	Środowiskowe domy samopomocy	3	3	3
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	2
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	303	272	245
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	322	309	301
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	58	44	28
	19	Liczba asystentów rodziny	16	16	14
	20	Liczba rodzin zastępczych	68	80	69
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	3	5	5
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	22 831	23 487	23 487
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	250	271	258
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	859	784	724
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	6	6
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	2
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	57	59	58
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 147	2 083	2 119
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	114 258 600 358 151 802	109 073 535 393 770 443	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	935 / 1 059 2 931 / 2 916	889 / 851 3 210 / 3 160	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	14 416 386 43 402 934	13 276 806 44 909 203	13 249 393 46 136 864
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 476 101 5 514 169	1 543 916 5 882 049	1 608 032 6 507 804

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: PIASECZYŃSKI

Gminy: miejsko-wiejska Góra Kalwaria, miejsko-wiejska Konstancin-Jeziorna, wiejska Lesznowola, miejsko-wiejska Piaseczno, wiejska Prażmów, miejsko-wiejska Tarczyn

Powierzchnia: 621 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	171 589	174 085	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	8 042	8 697	8 943
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	6 052	5 561	5 062
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-8,11%	-8,97%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 831	2 951	2 586
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 121	1 075	1 059
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	19	20	31
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	12 938		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	728	715	739
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	16	19	13
	13	Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	2
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	1
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	430	421	390
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	266	258	233
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	77	78	63
	19	Liczba asystentów rodziny	10	9	12
	20	Liczba rodzin zastępczych	173	177	154
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	4
	22	Mieszkania chronione	3	3	1
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	27 079	28 285	28 285
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	287	297	313
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	1 307	1 218	1 181
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	12	17	21
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	2
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	51	56	62
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	3 365	3 109	2 808
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	176 799 715 730 700 473	192 040 367 802 596 411	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 037 / 992 4 287 / 4 071	1 111 / 1 053 4 641 / 4 412	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	35 280 116 52 860 129	39 013 011 57 587 325	39 324 762 63 198 509
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 080 763 9 233 417	1 166 297 9 929 586	1 235 820 11 037 337

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2015 ROK

POWIAT: **M. PŁOCK**

Gminy: miejska M. Płock

Powierzchnia: 88 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	122 815	122 224	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	8 126	9 089	10 489
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	8 338	7 541	6 383
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-9,56%	-15,36%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	4 801	4 610	3 824
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	3 059	2 891	2 823
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	2 / 0 / 1	2 / 0 / 1	2 / 0 / 1
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	3	4	4
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	4	4	4
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	14 698		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 622	1 617	839
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	46	51	56
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	778	675	567
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	52	33	58
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	39	23	11
	19	Liczba asystentów rodziny	8	8	8
	20	Liczba rodzin zastępczych	145	152	132
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	6	6	6
	22	Mieszkania chronione	6	28	28
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	24 227	25 164	25 164
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	532	531	526
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	9 902	820	10 627
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	9	9	8
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	2	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	85	83	82
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 445	1 473	1 491
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	- 685 076 475	- 785 069 157	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	- / - 5 558 / 5 938	- / - 6 405 / 7 114	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	- 61 785 343	- 64 181 252	- 64 719 919
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	- 8 498 944	- 10 500 035	- 11 442 215

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: PŁOCKI

Gminy: wiejska Stara Biała, wiejska Bielsk, wiejska Bodzanów, wiejska Brudzeń Duży, wiejska Bulkowo, miejsko-wiejska Drobin, miejsko-wiejska Gąbin, wiejska Łąck, wiejska Mała Wieś, wiejska Nowy Duninów, wiejska Radzanowo, wiejska Słubice, wiejska Słupno, wiejska Staroźreby, miejsko-wiejska Wyszogród

Powierzchnia: 1 796 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	111 047	111 149	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	11 695	13 086	12 991
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	8 127	7 306	6 405
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-10,10%	-12,33%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	4 347	4 265	3 560
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	2 420	2 514	2 249
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 2 / 1	0 / 2 / 1	0 / 2 / 1
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	4	6	8
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	3	5	9
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	7 607		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 071	1 010	1 000
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	37	38	38
	13	Środowiskowe domy samopomocy	2	2	3
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	2
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	3
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	604	597	562
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	534	501	495
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	91	111	39
	19	Liczba asystentów rodziny	14	15	17
	20	Liczba rodzin zastępczych	97	93	87
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	18 710	19 154	19 154
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	112	98	99
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	1 392	479	484
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	18	8	9
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	2
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	3
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	62	63	62
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 792	1 765	1 793
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	93 027 135 356 791 629	101 297 881 371 591 460	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	838 / 846 3 215 / 3 241	912 / 963 3 346 / 3 445	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	33 593 160 55 329 244	33 746 922 56 573 183	33 966 449 58 913 629
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 390 950 6 059 763	1 557 460 6 731 698	1 732 361 7 325 189

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: PŁOŃSKI

Gminy: wiejska Baboszewo, wiejska Czerwińsk nad Wisłą, wiejska Dzierzążnia, wiejska Joniec, wiejska Naruszewo, wiejska Nowe Miasto, miejska Płońsk, wiejska Płońsk, miejska Raciąż, wiejska Raciąż, wiejska Sochocin, wiejska Załuski

Powierzchnia: 1 380 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	88 825	88 583	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	7 443	8 015	7 849
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	6 205	5 612	5 093
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-9,56%	-9,25%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 578	3 364	3 004
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 684	1 620	1 531
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 1 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	2	2
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	7	10	12
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	8 853		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	713	718	749
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	17	19	20
	13	Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	609	606	624
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	272	254	304
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	143	143	92
	19	Liczba asystentów rodziny	5	12	12
	20	Liczba rodzin zastępczych	101	99	91
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	15 799	16 167	16 167
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	238	238	253
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	448	389	538
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	5	6
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	44	44	46
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 019	2 014	1 926
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	78 400 909 261 206 441	88 681 066 278 442 326	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	882 / 890 2 938 / 2 936	1 001 / 1 051 3 142 / 3 244	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	7 412 467 41 621 054	7 612 762 42 466 476	7 475 686 44 630 300
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	947 234 5 633 890	990 423 5 838 877	1 000 330 6 313 612

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2015 ROK

POWIAT: **PRUSZKOWSKI**

Gminy: miejsko-wiejska Brwinów, wiejska Michałowice, wiejska Nadarzyn, miejska Piastów, miejska Pruszków, wiejska Raszyn

Powierzchnia: 246 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	158 183	159 515	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 382	8 017	7 378
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	5 511	4 701	4 232
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-14,70%	-9,98%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 464	2 549	2 056
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 073	915	782
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	31	34	33
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	13 186		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 194	1 124	1 113
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	47	53	58
	13	Środowiskowe domy samopomocy	3	3	3
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	3
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	604	581	552
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	323	303	294
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	97	70	55
	19	Liczba asystentów rodziny	7	10	8
	20	Liczba rodzin zastępczych	165	174	161
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	2	2
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	29 973	31 085	31 085
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	314	337	350
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	781	765	720
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	3	9	19
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	69	67	71
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 293	2 381	2 247
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	129 853 379 553 339 914	132 349 121 596 392 976	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	824 / 748 3 510 / 3 662	834 / 745 3 756 / 3 824	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	9 927 979 49 792 041	16 895 595 52 706 179	17 244 076 57 057 463
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 386 110 9 910 913	1 420 169 10 244 091	1 456 334 11 101 951

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: PRZASNYSKI

Gminy: miejsko-wiejska Chorzele, wiejska Czernice Borowe, wiejska Jednorożec, wiejska Krasne, wiejska Krzynowłoga Mała, miejska Przasnysz, wiejska Przasnysz

Powierzchnia: 1 219 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	53 536	53 439	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 004	5 019	5 510
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	3 797	3 346	2 950
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-11,88%	-11,84%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 238	2 182	1 901
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 192	1 206	1 129
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	1	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	2	2	2
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	6 281		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	607	592	564
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	20	19	19
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	1
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	377	381	352
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	197	216	221
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	125	146	158
	19	Liczba asystentów rodziny	5	7	7
	20	Liczba rodzin zastępczych	37	42	41
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	8 974	9 230	9 230
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	114	115	112
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	351	320	279
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	2	3	3
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	32	30	30
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 673	1 782	1 782
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	64 315 543 174 035 222	83 592 588 186 132 798	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 199 / 1 142 3 245 / 3 339	1 564 / 1 758 3 483 / 3 597	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	8 995 824 35 541 864	11 960 981 36 364 119	12 975 229 36 773 052
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	306 214 3 438 264	322 377 3 529 204	338 218 3 725 706

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: PRZYSUSKI

Gminy: wiejska Borkowice, wiejska Gielniów, wiejska Klwów, wiejska Odrzywół, wiejska Potworów, miejsko-wiejska Przysucha, wiejska Rusinów, wiejska Wieniawa

Powierzchnia: 801 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	42 980	42 888	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	3 998	4 887	4 461
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	5 594	8 505	8 243
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	+52,04%	-3,08%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 811	6 032	5 561
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	885	845	797
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 1	0 / 0 / 1	0 / 1 / 1
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	2	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	1	4	5
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	3 903		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	357	356	370
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	219	195	207
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	138	168	164
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	22	7	18
	19	Liczba asystentów rodziny	6	6	8
	20	Liczba rodzin zastępczych	33	37	38
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	8 365	8 454	8 454
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	16	16	24
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	211	320	318
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	2	3	3
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	23	23	26
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 869	1 865	1 650
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	66 846 638 120 004 002	76 124 921 127 457 727	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 552 / 1 599 2 787 / 2 831	1 776 / 1 752 2 973 / 3 080	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	2 086 620 20 659 195	3 975 111 22 176 603	4 094 482 21 772 561
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	190 551 1 688 704	255 457 1 659 338	291 875 1 731 031

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: PUŁTUSKI

Gminy: wiejska Gzy, wiejska Obryte, wiejska Pokrzywnica, miejsko-wiejska Pułtusk, wiejska Świercze, wiejska Winnica, wiejska Zatory

Powierzchnia: 827 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	51 395	51 436	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 733	5 353	5 047
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 915	4 602	4 122
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-6,37%	-10,43%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	3 028	3 042	2 875
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 063	1 075	1 001
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	2	2
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	7	7	7
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	6 577		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	447	477	466
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	18	17	19
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	2
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	1
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	301	306	310
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	297	279	296
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	20	11	10
	19	Liczba asystentów rodziny	7	7	7
	20	Liczba rodzin zastępczych	48	46	42
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	8 763	8 981	8 981
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	92	105	90
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	135	140	138
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	6	6
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	37	33	32
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 390	1 559	1 608
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	63 399 465 161 368 159	67 590 317 165 631 693	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 235 / 1 526 3 143 / 3 227	1 315 / 1 277 3 222 / 3 121	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	14 150 047 29 422 759	13 971 211 30 470 219	16 708 637 33 888 063
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	376 035 2 929 917	375 719 2 941 221	413 608 3 113 911

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: M. RADOM

Gminy: miejska M. Radom

Powierzchnia: 112 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	218 466	217 201	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	13 313	12 268	11 550
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	21 112	18 553	16 845
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-12,12%	-9,21%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	13 473	12 437	11 022
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	6 703	6 312	5 964
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	1 / 1 / 0	1 / 1 / 0	0 / 2 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	4	7	8
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	32	40	40
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	25 965		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	2 998	2 817	2 750
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	17	13	11
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	2
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	2
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1 272	1 122	1 099
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	680	617	641
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	31	18	15
	19	Liczba asystentów rodziny	5	6	6
	20	Liczba rodzin zastępczych	160	147	153
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	14	13	13
	22	Mieszkania chronione	3	3	3
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	42 377	43 805	43 805
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	370	346	398
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	1 797	1 654	1 559
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	5	8	11
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	3
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	120	117	123
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 821	1 857	1 766
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	- 986 344 963	- 985 194 664	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	- / - 4 505 / 4 601	- / - 4 523 / 4 652	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	- 177 291 482	- 173 545 245	- 168 946 374
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	- 17 783 907	- 18 868 032	- 19 452 322

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: **RADOMSKI**

Gminy: wiejska Gózd, miejsko-wiejska Iłża, wiejska Jastrzębia, wiejska Jedlińsk, wiejska Jedlnia-Letnisko, wiejska Kowala, miejska Pionki, wiejska Pionki, wiejska Przytyk, miejsko-wiejska Skaryszew, wiejska Wierzbica, wiejska Wolanów, wiejska Zakrzew

Powierzchnia: 1 530 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	151 085	151 321	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	11 428	11 104	10 954
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	16 978	15 005	13 626
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-11,62%	-9,19%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	10 782	9 829	8 861
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	3 447	3 236	2 913
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 1 / 0	0 / 2 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	4	3
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	12	15	21
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	13 423		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 384	1 330	1 319
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	22	19	16
	13	Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	2
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	931	793	690
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	725	782	674
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	71	72	62
	19	Liczba asystentów rodziny	19	25	18
	20	Liczba rodzin zastępczych	104	105	105
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	22 944	23 780	23 780
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	169	180	185
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	483	422	417
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	13	13	13
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	77	76	76
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 963	1 992	1 992
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	124 360 687 420 620 973	128 996 628 450 902 763	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	825 / 791 2 789 / 2 781	853 / 870 2 983 / 2 988	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	25 634 413 80 171 699	26 088 957 84 913 762	25 863 279 85 731 731
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 212 244 5 891 875	1 324 236 6 333 446	1 495 052 7 318 361

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: M. SIEDLCE

Gminy: miejska M. Siedlce

Powierzchnia: 32 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	76 347	76 603	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	3 895	4 307	4 218
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 282	3 314	2 770
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-22,61%	-16,42%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 390	1 947	1 533
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 354	1 361	1 188
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	1 / 0 / 1	1 / 0 / 1	1 / 0 / 1
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	2
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	10	8	9
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	9 551		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	901	897	872
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	22	24	17
	13	Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	565	544	546
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	217	334	348
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	35	27	19
	19	Liczba asystentów rodziny	4	4	4
	20	Liczba rodzin zastępczych	56	55	56
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	2	2	2
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	13 411	14 162	14 162
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	159	158	154
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	374	333	310
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	5	5	6
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	36	38	37
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 121	2 016	2 071
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	- 350 098 945	- 425 722 330	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	- / - 4 580 / 4 739	- / - 5 559 / 4 837	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	- 51 922 627	- 51 780 044	- 53 438 332
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	- 3 727 813	- 3 820 393	- 3 941 355

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: **SIEDLECKI**

Gminy: wiejska Domanice, wiejska Korczew, wiejska Kotuń, wiejska Mokobody, miejsko-wiejska Mordy, wiejska Paprotnia, wiejska Przesmyki, wiejska Siedlce, wiejska Skórzec, wiejska Suchożebry, wiejska Wiśniew, wiejska Wodynie, wiejska Zbuczyn

Powierzchnia: 1 603 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	81 792	81 590	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	8 374	8 116	8 103
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	3 897	3 195	2 721
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-18,01%	-14,84%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 889	1 558	1 326
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	918	924	917
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	2	4	4
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	22	26	26
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	8 469		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	728	740	729
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	28	33	41
	13	Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	450	433	438
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	484	455	553
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	30	26	33
	19	Liczba asystentów rodziny	7	14	13
	20	Liczba rodzin zastępczych	44	40	42
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	1	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	14 235	14 342	14 342
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	57	61	67
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	214	178	156
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	2	6	10
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	48	47	46
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 704	1 736	1 774
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	45 330 544 242 827 469	48 108 633 245 724 636	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	554 / 579 2 968 / 2 929	589 / 636 3 008 / 3 084	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	6 720 567 40 220 977	5 337 651 40 673 274	5 431 598 40 669 088
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	500 764 4 093 604	552 218 4 559 280	535 969 4 724 746

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: SIERPECKI

Gminy: wiejska Gozdowo, wiejska Mochowo, wiejska Rościszewo, miejska Sierpc, wiejska Sierpc, wiejska Szczutowo, wiejska Zawidz

Powierzchnia: 852 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	53 326	53 259	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	9 139	8 654	8 392
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 678	4 278	3 812
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-8,55%	-10,89%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 954	2 770	2 394
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 533	1 333	1 331
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	1	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	5	5	5
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	4 523		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	571	591	625
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	5	6	7
	13	Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	587	571	648
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	155	123	118
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	47	42	38
	19	Liczba asystentów rodziny	5	7	8
	20	Liczba rodzin zastępczych	67	68	63
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	1	1	1
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	9 251	9 468	9 468
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	147	152	146
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	784	676	301
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	2	2	2
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	1	1	2
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	33	33	32
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 616	1 614	1 665
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	51 954 424 161 715 627	55 151 907 168 609 683	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	973 / 971 3 029 / 3 075	1 036 / 1 019 3 168 / 3 239	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	6 170 089 35 500 613	6 834 210 36 324 876	6 652 148 35 834 890
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	466 765 3 263 198	483 140 3 250 906	506 407 3 501 146

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: **SOCHACZEWSKI**

Gminy: wiejska Brochów, wiejska Iłów, wiejska Młodzieszyn, wiejska Nowa Sucha, wiejska Rybno, miejska Sochaczew, wiejska Sochaczew, wiejska Teresin

Powierzchnia: 735 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	85 155	85 100	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	6 279	6 645	6 334
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 031	3 726	3 119
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-7,57%	-16,29%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 041	2 088	1 715
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 337	1 210	1 136
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	10	7	5
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	8 973		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	762	761	704
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	29	30	28
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	610	521	505
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	236	224	231
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	24	16	19
	19	Liczba asystentów rodziny	6	8	10
	20	Liczba rodzin zastępczych	87	126	86
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	15 070	15 494	15 494
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	98	114	141
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	422	446	366
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	1	2	2
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	48	49	50
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 775	1 737	1 702
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	73 856 592 251 138 344	73 348 036 302 581 030	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	867 / 842 2 947 / 3 033	862 / 832 3 555 / 3 634	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	10 033 378 37 415 539	9 585 316 38 793 264	7 831 122 41 215 734
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	856 758 5 001 144	865 751 5 327 514	801 562 6 074 931

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: SOKOŁOWSKI

Gminy: wiejska Bielany, wiejska Ceranów, wiejska Jabłonna Lacka, miejsko-wiejska Kosów Lacki, wiejska Repki, wiejska Sabnie, miejska Sokołów Podlaski, wiejska Sokołów Podlaski, wiejska Sterdyń

Powierzchnia: 1 131 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	55 812	55 424	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 187	4 486	4 473
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	2 900	2 662	2 245
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-8,21%	-15,66%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 569	1 603	1 364
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	710	675	640
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	0	0
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	12	12	12
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	5 878		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	474	469	422
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	26	27	33
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	1
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	394	394	385
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	190	184	193
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	27	32	18
	19	Liczba asystentów rodziny	6	10	11
	20	Liczba rodzin zastępczych	29	32	34
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	11 354	11 544	11 544
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	143	146	160
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	156	156	157
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	4	4
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	34	34	36
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 642	1 631	1 540
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	56 495 629 175 281 485	50 024 043 179 201 853	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 009 / 1 014 3 129 / 3 075	901 / 894 3 228 / 3 287	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	6 347 607 24 261 097	5 749 430 24 394 041	4 136 422 26 466 606
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	286 575 3 975 021	279 580 4 229 032	324 161 4 451 361

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: SZYDŁOWIECKI

Gminy: wiejska Chlewiska, wiejska Jastrząb, wiejska Mirów, wiejska Orońsko, miejsko-wiejska Szydłowiec

Powierzchnia: 452 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	40 430	40 339	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 007	4 693	5 527
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	6 175	5 219	7 258
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-15,48%	+39,07%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	4 092	3 684	4 795
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 451	1 423	1 340
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 2 / 0	0 / 2 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	3	3	2
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	8	10	10
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	4 731		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	480	518	541
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	10	10	14
	13	Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	291	320	312
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	165	160	145
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	8	12	10
	19	Liczba asystentów rodziny	3	3	7
	20	Liczba rodzin zastępczych	15	16	15
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	2	2	2
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	6 983	7 188	7 188
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	79	85	103
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	276	218	239
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	0	0	2
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	21	21	26
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 926	1 921	1 552
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	35 007 022 116 265 739	38 245 836 124 360 204	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	863 / 871 2 868 / 2 685	948 / 938 3 083 / 3 078	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	4 562 083 26 124 798	5 039 498 27 604 777	5 221 524 28 331 822
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	387 907 1 888 646	416 702 2 065 333	429 479 2 300 858

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: **M. ST. WARSZAWA**

Gminy: dzielnica Bemowo, dzielnica Białołęka, dzielnica Bielany, dzielnica Mokotów, dzielnica Ochota, dzielnica Praga-Południe, dzielnica Praga-Północ, dzielnica Rembertów, dzielnica Śródmieście, dzielnica Targówek, dzielnica Ursus, dzielnica Ursynów, dzielnica Wawer, dzielnica Wesoła, dzielnica Wilanów, dzielnica Włochy, dzielnica Wola, dzielnica Żoliborz

Powierzchnia: 517 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	1 724 404	1 735 442	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	91 109	80 202	77 617
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	52 267	49 170	40 262
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-5,93%	-18,12%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	24 471	25 151	18 383
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	9 530	9 042	7 940
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	3 / 2 / 2	2 / 2 / 2	3 / 1 / 3
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	42	51	56
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	142	153	140
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	178 924		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	13 892	13 912	13 555
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	774	792	747
	13	Środowiskowe domy samopomocy	15	15	15
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	4
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	7 799	7 352	6 726
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	2 008	2 069	2 013
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	788	1 011	735
	19	Liczba asystentów rodziny	84	81	137
	20	Liczba rodzin zastępczych	1 437	1 379	1 434
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	23	22	21
	22	Mieszkania chronione	19	21	3
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	386 602	396 136	396 136
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	6 446	6 504	6 632
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	24 406	22 920	43 707
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	76	111	110
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	7
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	7
	29	Dzienne domy pomocy	16	18	19
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	684	681	694
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 522	2 549	2 501
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	- 12 222 732 655	- 13 780 750 888	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	- / - 7 114 / 7 070	- / - 7 970 / 7 780	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	175 071 435 698 199 517	199 523 564 909 179 640	220 406 186 995 571 354
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	6 691 691 99 261 592	7 733 720 99 247 753	9 635 448 107 680 456

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: **WARSZAWSKI ZACHODNI**

Gminy: miejsko-wiejska Błonie, wiejska Izabelin, wiejska Kampinos, wiejska Leszno, miejsko-wiejska Łomianki, miejsko-wiejska Ożarów Mazowiecki, wiejska Stare Babice

Powierzchnia: 534 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	110 984	111 899	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	6 124	6 615	5 972
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	3 540	2 901	2 389
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-18,05%	-17,65%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 624	1 415	1 125
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	681	603	508
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	24	23	23
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	9 008		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	545	523	568
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	10	15	14
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	2
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	2
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	319	280	310
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	173	139	174
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	26	19	26
	19	Liczba asystentów rodziny	8	8	9
	20	Liczba rodzin zastępczych	138	139	136
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	1	1	1
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	19 161	19 919	19 919
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	77	83	96
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	555	541	513
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	3	4	4
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	36	37	38
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	3 083	3 025	2 945
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	115 205 876 449 364 229	124 824 032 493 638 420	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 045 / 1 018 4 074 / 3 838	1 119 / 1 078 4 425 / 4 261	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	17 901 655 29 439 417	19 629 464 31 818 040	19 765 853 34 750 294
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 035 410 5 174 592	1 148 975 5 383 272	1 343 565 5 672 271

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: WĘGROWSKI

Gminy: wiejska Grębków, wiejska Korytnica, wiejska Liw, miejsko-wiejska Łochów, wiejska Miedzna, wiejska Sadowne, wiejska Stoczek, miejska Węgrów, wiejska Wierzbno

Powierzchnia: 1 221 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	67 596	67 360	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	7 297	7 752	5 787
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 097	3 570	2 893
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-12,86%	-18,96%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 279	2 076	1 681
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 049	1 075	931
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0	0 / 1 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	1	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	5	5	6
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	6 134		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	962	911	743
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	41	47	56
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	409	415	393
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	299	435	427
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	111	114	91
	19	Liczba asystentów rodziny	8	11	11
	20	Liczba rodzin zastępczych	63	67	56
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	12 562	12 852	12 852
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	72	81	69
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	290	329	368
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	9	11	14
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	2
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	33	32	32
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 049	2 105	2 105
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	60 681 513 203 042 471	61 966 239 208 003 160	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	897 / 855 3 000 / 3 058	918 / 909 3 082 / 3 042	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	5 108 255 36 187 842	5 146 150 37 346 422	4 740 146 38 550 935
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	457 657 3 050 605	456 577 3 365 707	513 980 3 579 235

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: WOŁOMIŃSKI

Gminy: wiejska Dąbrówka, wiejska Jadów, wiejska Klembów, miejska Kobyłka, miejska Marki, wiejska Poświętne, miejsko-wiejska Radzymin, wiejska Strachówka, miejsko-wiejska Tłuszcz, miejsko-wiejska Wołomin, miejska Ząbki, miejska Zielonka

Powierzchnia: 954 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	228 830	231 757	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	12 532	13 836	11 660
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	13 282	12 110	10 054
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-8,82%	-16,98%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	6 347	6 724	5 732
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	2 565	2 411	2 107
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 1 / 0	1 / 1 / 0	1 / 1 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	2	3	4
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	14	13	15
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	15 044		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	1 743	1 762	1 811
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	52	56	57
	13	Środowiskowe domy samopomocy	4	4	4
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	921	975	870
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	552	537	595
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	73	91	71
	19	Liczba asystentów rodziny	12	12	15
	20	Liczba rodzin zastępczych	218	201	208
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	5	5	5
	22	Mieszkania chronione	1	1	1
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	34 293	35 576	35 576
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	320	317	296
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	1 225	1 080	966
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	19	21	25
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	96	95	98
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 384	2 440	2 365
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	156 217 773 676 745 694	164 665 699 717 402 967	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	687 / 698 2 977 / 2 965	715 / 708 3 115 / 3 109	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	17 705 842 84 319 284	19 524 261 89 011 975	20 466 641 93 924 060
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	1 527 517 10 534 100	1 617 963 10 969 815	1 723 015 11 683 134

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: WYSZKOWSKI

Gminy: wiejska Brańszczyk, wiejska Długosiodło, wiejska Rząśnik, wiejska Somianka, miejsko-wiejska Wyszków, wiejska Zabrodzie

Powierzchnia: 876 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	73 914	73 892	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	5 716	5 459	5 216
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 221	3 218	2 489
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-23,76%	-22,65%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	1 905	1 469	1 016
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 006	884	778
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	38	40	41
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	5 045		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	835	842	828
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	47	44	51
	13	Środowiskowe domy samopomocy	2	2	2
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	3
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	647	664	578
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	355	394	409
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	122	123	90
	19	Liczba asystentów rodziny	5	8	9
	20	Liczba rodzin zastępczych	72	64	65
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1	1	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	11 822	12 055	12 055
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	174	185	195
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	202	171	148
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	12	12	15
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	2
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	2
	29	Dzienne domy pomocy	1	1	1
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	42	41	38
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 760	1 803	1 945
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	81 929 456 216 356 972	88 674 840 240 835 729	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 110 / 1 109 2 932 / 2 969	1 199 / 1 220 3 258 / 3 196	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	17 954 025 40 191 335	18 725 654 41 084 566	17 765 072 42 133 195
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	906 162 3 529 740	914 456 3 701 073	927 543 4 016 127

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: ZWOLEŃSKI

Gminy: wiejska Kazanów, wiejska Policzna, wiejska Przyłęk, wiejska Tczów, miejsko-wiejska Zwoleń

Powierzchnia: 573 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	36 967	36 919	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	4 120	3 864	4 435
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	3 552	3 185	2 841
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-10,33%	-10,80%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 219	2 075	1 826
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 076	1 006	974
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	1	1	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	0	0	0
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	3 464		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	236	231	243
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	8	8	11
	13	Środowiskowe domy samopomocy	0	0	0
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	1
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	0
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	203	142	165
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	86	163	112
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	15	17	6
	19	Liczba asystentów rodziny	4	5	6
	20	Liczba rodzin zastępczych	25	24	26
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	6 598	6 738	6 738
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	33	29	32
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	352	176	220
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	5	6
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	23	23	26
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 608	1 606	1 420
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	38 420 708 105 967 119	37 902 744 111 646 905	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	1 039 / 998 2 866 / 2 881	1 027 / 1 110 3 026 / 3 260	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	5 342 078 20 001 135	5 713 436 20 997 048	6 063 193 21 216 954
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	263 942 1 863 497	321 490 2 199 838	358 355 2 332 617

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: ŻUROMIŃSKI

Gminy: miejsko-wiejska Bieżuń, wiejska Kuczbork-Osada, wiejska Lubowidz, wiejska Lutocin, wiejska Siemiątkowo, miejsko-wiejska Żuromin

Powierzchnia: 807 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	40 014	39 866	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	2 796	2 906	2 866
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 127	3 662	3 410
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-11,27%	-6,88%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 578	2 357	2 207
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	778	781	709
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	1 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	0	1	1
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	3	5	5
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	3 917		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	237	212	215
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	1
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	454	282	302
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	110	198	176
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	27	23	17
	19	Liczba asystentów rodziny	1	1	4
	20	Liczba rodzin zastępczych	26	26	27
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	0	0
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	7 366	7 517	7 517
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	39	30	32
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	147	142	151
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	4	7	7
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	0
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	0
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	23	24	25
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 740	1 662	1 595
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	40 013 067 117 051 380	40 793 002 121 955 018	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	996 / 1 028 2 915 / 2 878	1 023 / 1 053 3 058 / 3 051	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	3 939 882 21 488 469	3 657 620 22 466 607	3 567 571 22 923 864
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	397 755 2 395 268	430 315 2 558 258	375 507 2 716 817

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

POWIAT: ŻYRARDOWSKI

Gminy: miejsko-wiejska Mszczonów, wiejska Puszcza Mariańska, wiejska Radziejowice, wiejska Wiskitki, miejska Żyrardów

Powierzchnia: 533 km^2

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	76 391	76 420	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	3 524	3 479	5 885
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	4 419	4 168	3 724
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-5,68%	-10,65%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	2 389	2 488	2 298
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	963	950	874
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0	0 / 0 / 0
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	2	2	2
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	3	3	6
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	10 124		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	731	713	707
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	20	23	12
	13	Środowiskowe domy samopomocy	1	1	1
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	0
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	1
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	351	342	286
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	203	197	195
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	20	15	15
	19	Liczba asystentów rodziny	4	8	8
	20	Liczba rodzin zastępczych	110	133	138
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	0	1	1
	22	Mieszkania chronione	0	0	0
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	14 300	14 795	14 795
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	94	83	100
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	431	379	351
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	5	7	7
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	1
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	1
	29	Dzienne domy pomocy	0	0	0
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	37	34	34
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 065	2 248	2 248
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	55 049 231 233 598 322	58 933 904 252 585 207	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	720 / 713 3 056 / 3 043	771 / 758 3 306 / 3 211	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	13 873 466 29 998 532	15 199 404 28 312 330	15 137 950 34 423 592
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	613 203 3 518 597	630 429 3 671 862	840 341 3 832 527

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS

MAZOWSZE

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	5 316 840	5 334 511	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	351 651	347 705	339 538
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	280 788	254 492	223 576
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-9,37%	-12,15%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	152 998	147 406	127 714
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	68 854	65 443	60 300
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	8 / 14 / 6	11 / 17 / 6	12 / 20 / 8
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	85	121	130
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	579	616	661
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	515 698		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	46 872	46 382	44 918
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1 698	1 776	1 766
	13	Środowiskowe domy samopomocy	62	62	65
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	25
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	29
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	29 199	27 732	26 249
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	13 487	13 680	13 935
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	3 079	3 398	2 926
	19	Liczba asystentów rodziny	348	413	517
	20	Liczba rodzin zastępczych	4 640	4 606	4 548
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	83	86	90
	22	Mieszkania chronione	45	67	44
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	1 012 826	1 041 759	1 041 759
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	12 262	12 493	12 836
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	54 827	42 359	71 493
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	326	392	450
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	35
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	35
	29	Dzienne domy pomocy	24	29	37
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	2 498	2 509	2 528
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 128	2 126	2 110
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	2 788 009 267 24 400 545 609	2 951 337 525 26 788 402 167	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	938 / 945 3 387 / 3 409	995 / 1 001 3 615 / 3 653	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	581 719 092 2 428 867 501	626 769 996 2 693 159 799	656 135 933 2 848 928 007
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	32 370 704 298 858 870	34 490 810 311 522 384	37 824 090 336 186 725

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

MAZOWSZE BEZ M. ST. WARSZAWY

Lp.		Treść	2013	2014	2015
Dane ogólne	1	Liczba mieszkańców	3 592 436	3 599 069	bd.
	2	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	260 542	267 503	261 921
Bezrobocie	3	Liczba osób bezrobotnych	228 521	205 322	183 314
	4	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-	-10,15%	-10,72%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	128 527	122 255	109 331
	6	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	59 324	56 401	52 360
Ekonomia Społeczna	7	Liczba CIS / KIS / ZAZ	5 / 12 / 4	9 / 15 / 4	9 / 19 / 5
	8	Liczba spółdzielni socjalnych	43	70	74
	9	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	437	463	521
Osoby niepełnosprawne	10	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	336 774		
	11	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	32 980	32 470	31 363
	12	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	924	984	1 019
	13	Środowiskowe domy samopomocy	47	47	50
	14	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	-	-	24
	15	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	-	-	25
Rodzina i piecza zastępcza	16	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	21 400	20 380	19 523
	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	11 479	11 611	11 922
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	2 291	2 387	2 191
	19	Liczba asystentów rodziny	264	332	380
	20	Liczba rodzin zastępczych	3 203	3 227	3 114
	21	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	60	64	69
	22	Mieszkania chronione	26	46	41
Osoby starsze	23	Osoby w wieku poprodukcyjnym	626 224	645 623	645 623
	24	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	5 816	5 989	6 204
	25	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	30 421	19 439	27 786
	26	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	250	281	340
	27	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	-	-	28
	28	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	-	-	28
	29	Dzienne domy pomocy	8	11	18
Zasoby i wydatki JST	30	Liczba pracowników socjalnych	1 814	1 828	1 834
	31	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	1 981	1 969	1 963
	32	Dochód powiatu ^ gmin v	2 788 009 267 12 177 812 954	2 951 337 525 13 007 651 279	bd.
	33	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	938 / 945 3 298 / 3 322	995 / 1 001 3 511 / 3 555	bd.
	34	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	406 647 657 1 730 667 984	427 246 432 1 783 980 159	435 729 747 1 853 356 653
	35	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	25 679 013 199 597 278	26 757 090 212 274 631	28 188 642 228 506 269

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS.

M. ST. WARSZAWA NA TLE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Lp.		Treść	Mazowsze	Mazowsze bez m. st. Warszawy	m. st. Warszawa
Dane ogóln	1	Liczba mieszkańców	bd.	bd.	bd.
	3	Liczba osób, które otrzymały pomoc i wsparcie socjalne	339 538	261 921	77 617
Bezrobocie	5	Liczba osób bezrobotnych	223 576	183 314	40 262
	6	Liczba osób bezrobotnych - zmiana% w stosunku do roku poprzedniego	-12,15%	-10,72%	-18,12%
	5	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	127 714	109 331	18 383
	7	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	60 300	52 360	7 940
Ekonomia Społeczna	8	Liczba CIS / KIS / ZAZ	12 / 20 / 8	9 / 19 / 5	3 / 1 / 3
	9	Liczba spółdzielni socjalnych	130	74	56
	10	Liczba NGO współpracujących z samorządami w obszarze społecznym	661	521	140
Osoby niepełnosprawne	11	Liczba osób niepełnosprawnych wg. NSP 2011	515 698	336 774	178 924
	12	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	44 918	31 363	13 555
	13	Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1 766	1 019	747
	14	Środowiskowe domy samopomocy	65	50	15
	15	Domy pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych	25	24	1
	16	Domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	29	25	4
Rodzina i piecza zastępcza	17	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	26 249	19 523	6 726
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	13 935	11 922	2 013
	19	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	2 926	2 191	735
	20	Liczba asystentów rodziny	517	380	137
	21	Liczba rodzin zastępczych	4 548	3 114	1 434
	22	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	90	69	21
	23	Mieszkania chronione	44	41	3
Osoby starsze	24	Osoby w wieku poprodukcyjnym	1 041 759	645 623	396 136
	25	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	12 836	6 204	6 632
	26	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	71 493	27 786	43 707
	27	Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	450	340	110
	28	Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	35	28	7
	29	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	35	28	7
	30	Dzienne domy pomocy	37	18	19
Zasoby i wydatki JST	31	Liczba pracowników socjalnych	2 528	1 834	694
	32	Liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	2 110	1 963	2 501
	33	Dochód powiatu ^ gmin v	bd.	bd.	bd.
	34	Dochody / Wydatki na 1 mieszkańca - powiat ^ gminy v	bd.	bd.	bd.
	35	Wysokość środków (w zł) niezbędnych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - powiat ^ gminy v	656 135 933 2 848 928 007	435 729 747 1 853 356 653	220 406 186 995 571 354
	36	Wysokość środków (w zł) na prowadzenie i utrzymanie PCPR ^ OPS v	37 824 090 336 186 725	28 188 642 228 506 269	9 635 448 107 680 456

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok; Bank Danych Lokalnych, GUS

VIII. ROZMIESZCZENIE JEDNOSTEK POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

1. Domy Pomocy Społecznej 121
2. Środowiskowe Domy Samopomocy 124
3. Dzienne Domy Pomocy 125
4. Kluby Seniora 126
5. Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze 127
6. Mieszkania Chronione 128
7. Spółdzielnie Socjalne 129
8. Centra Integracji Społecznej 130
9. Kluby Integracji Społecznej 131
10. Zakłady Aktywności Zawodowej 132

1. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

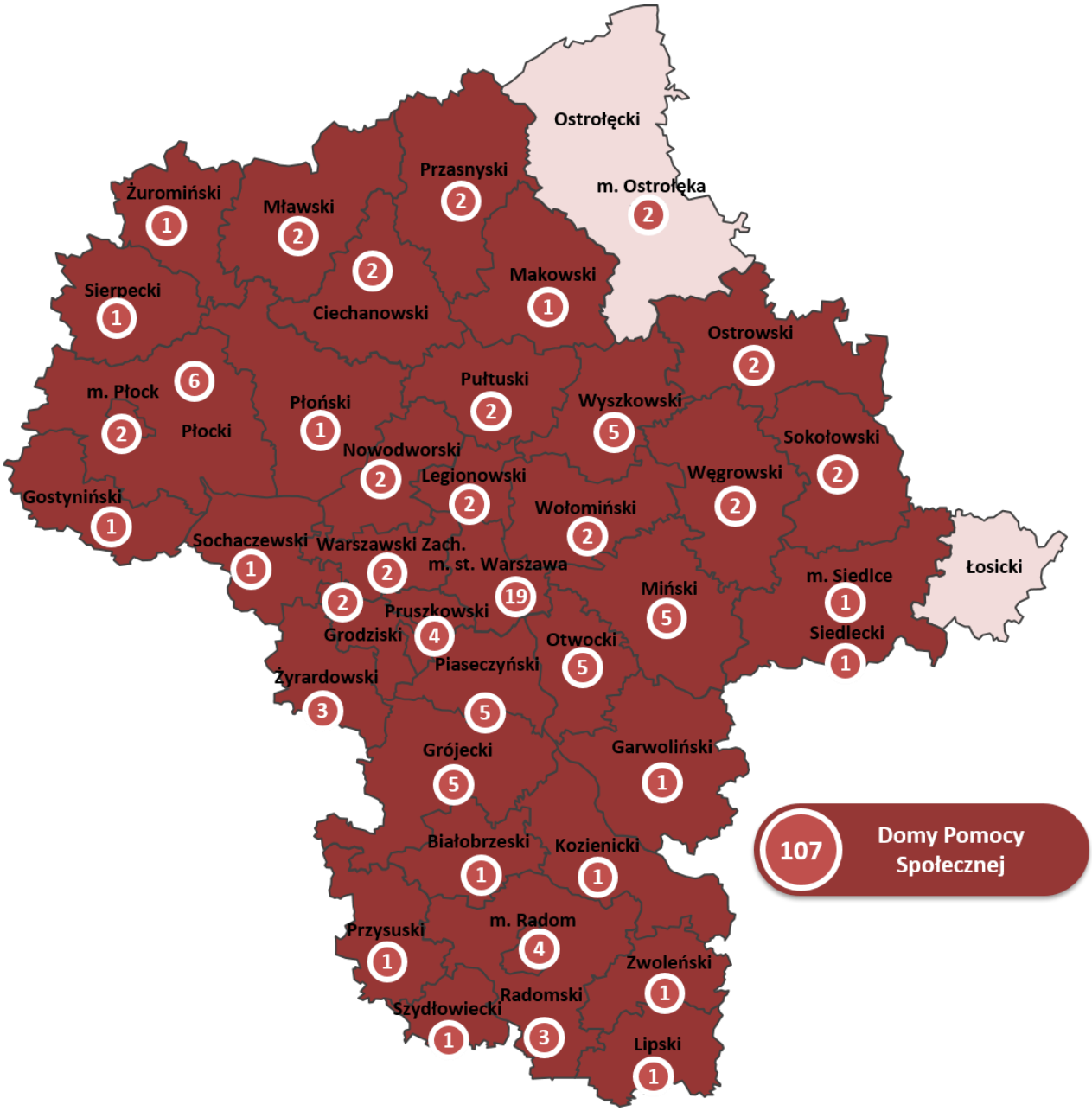

1.1. DPS DLA OSÓB PRZEWLEKLE PSYCHICZNIE CHORYCH

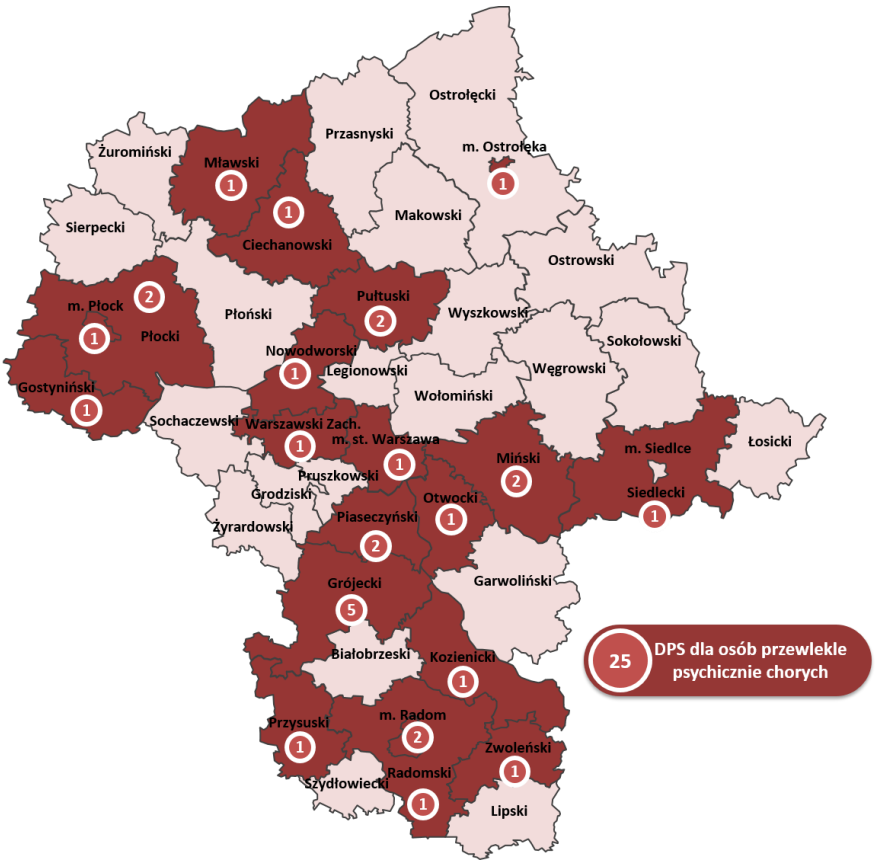

1.2. DPS DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE

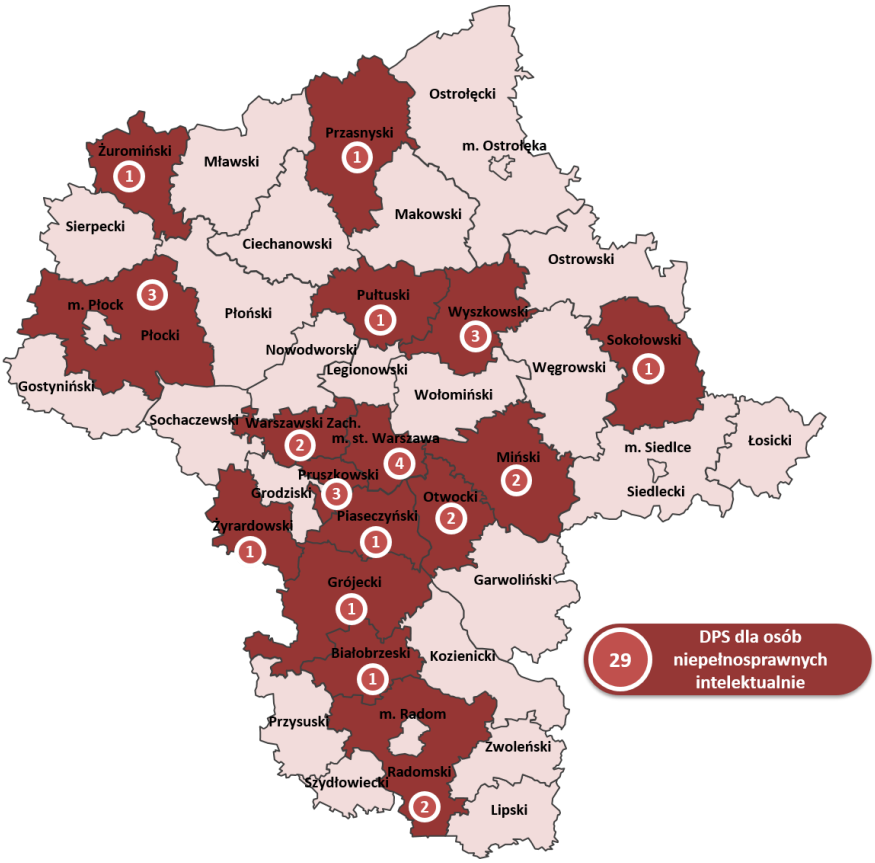

1.3. DPS DLA OSÓB W PODESZŁYM WIEKU

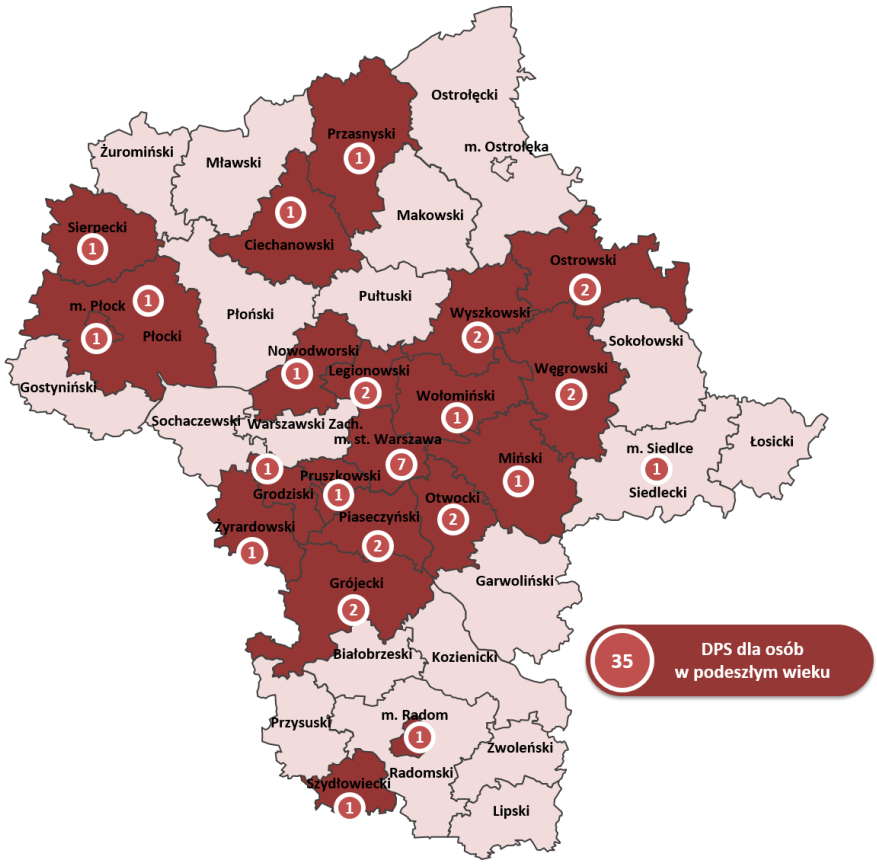

1.4. DPS DLA OSÓB PRZEWLEKLE SOMATYCZNIE CHORYCH

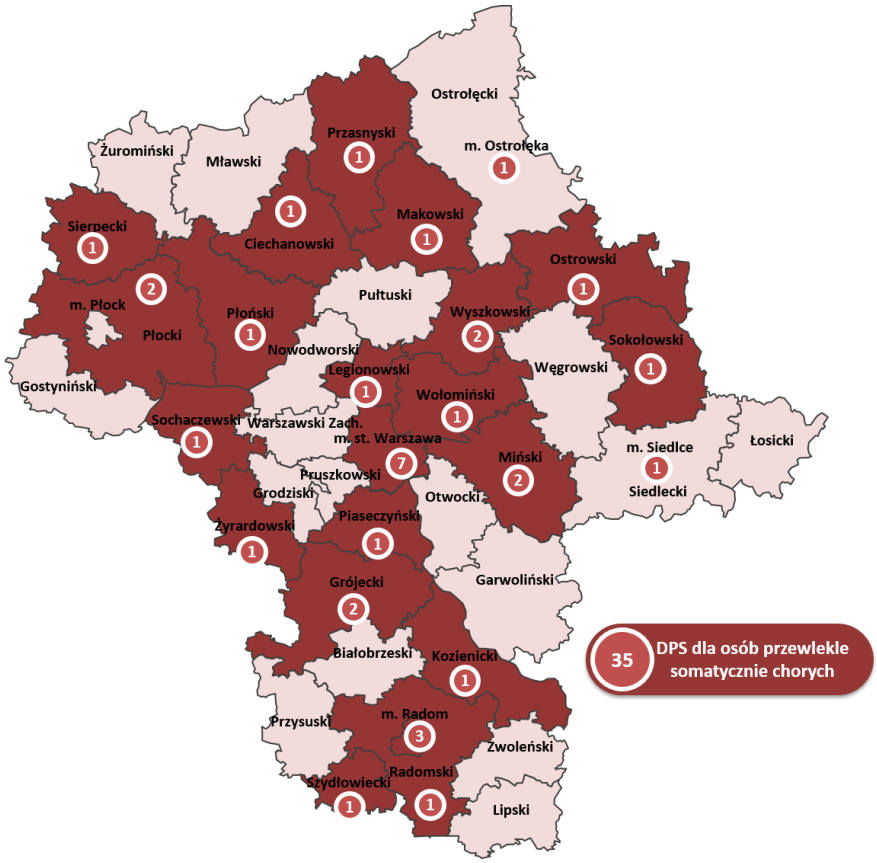

2. ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

3. DZIENNE DOMY POMOCY

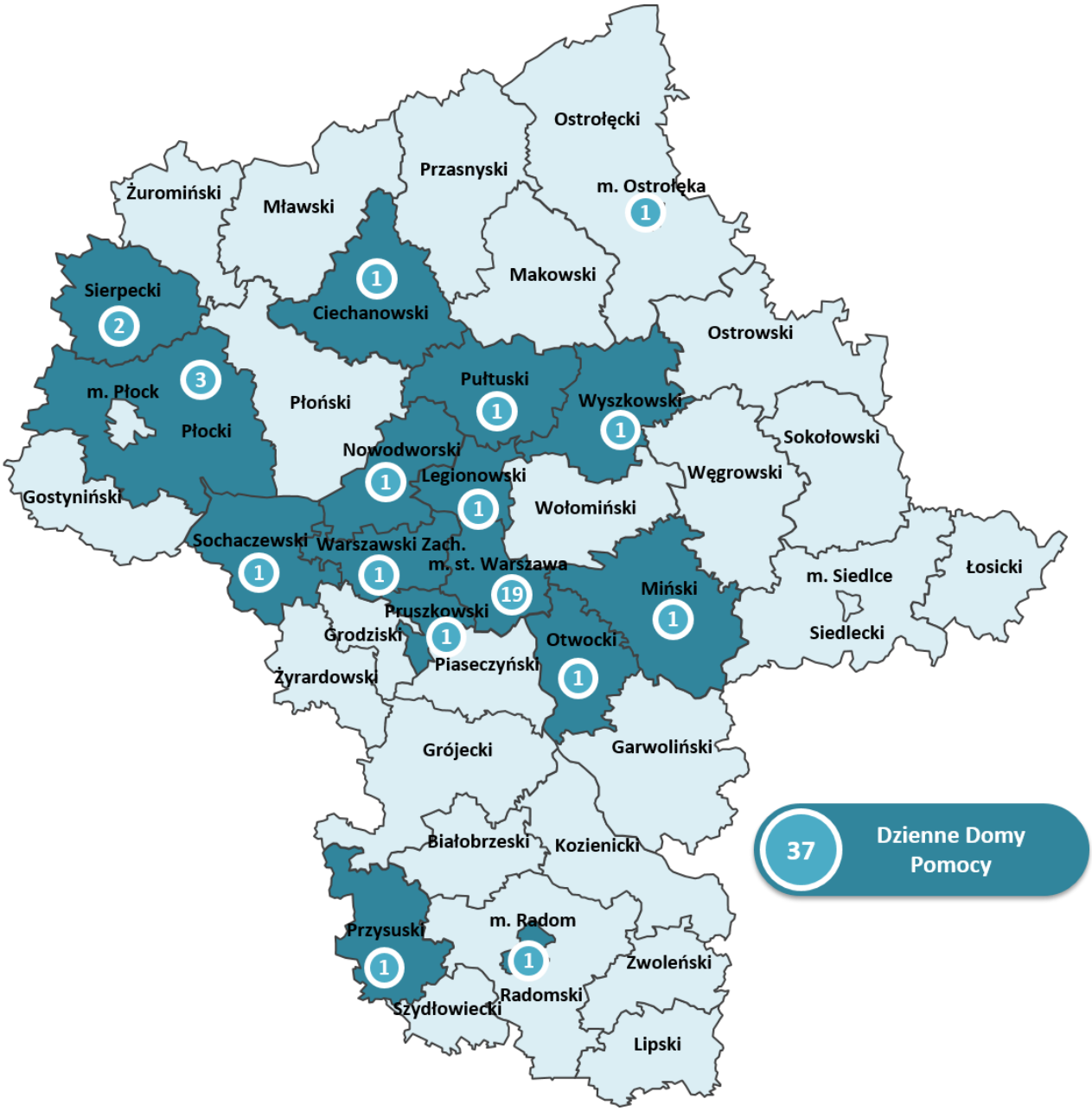

4. KLUBY SENIORA

5. PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

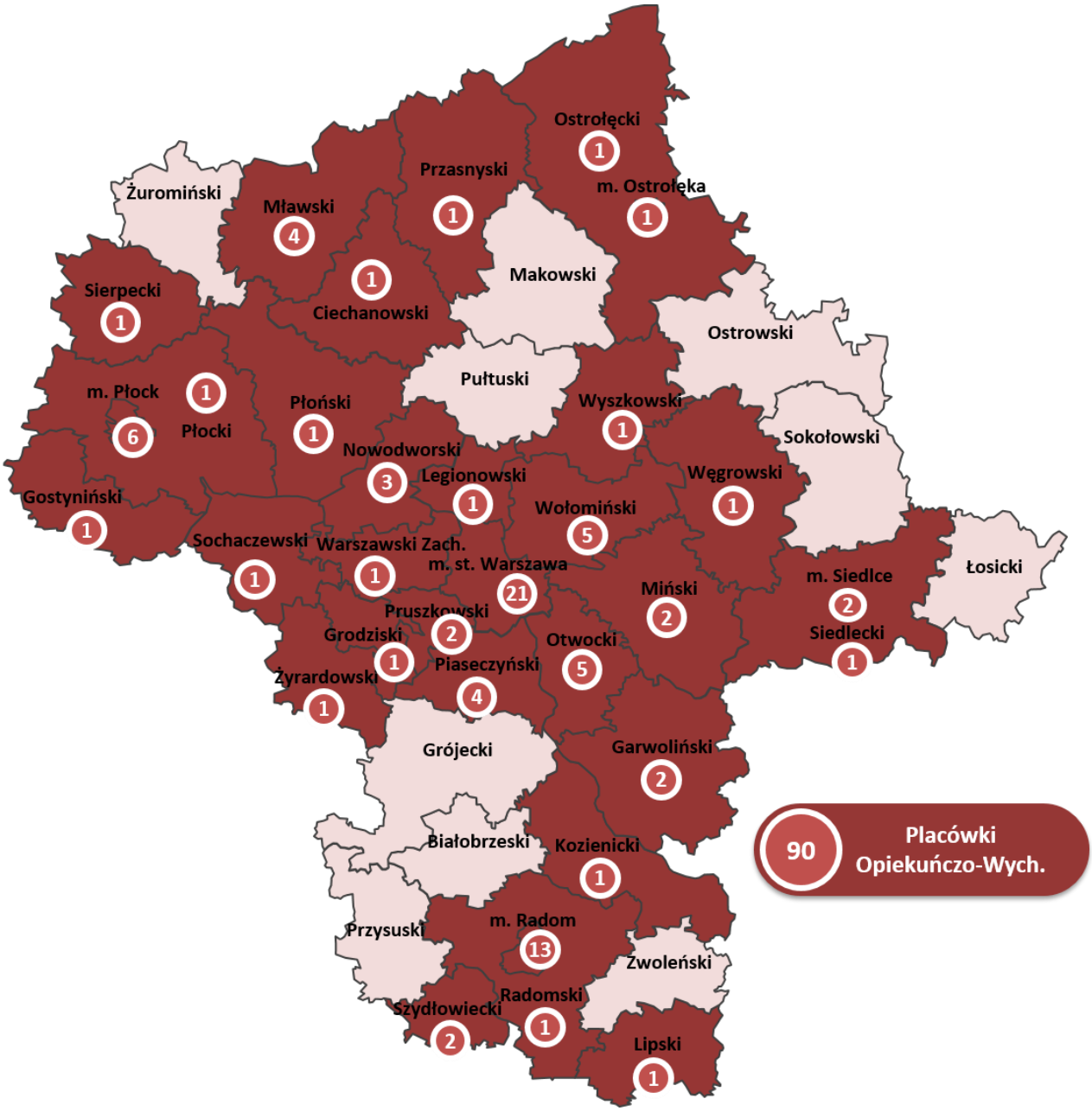

6. MIESZKANIA CHRONIONE

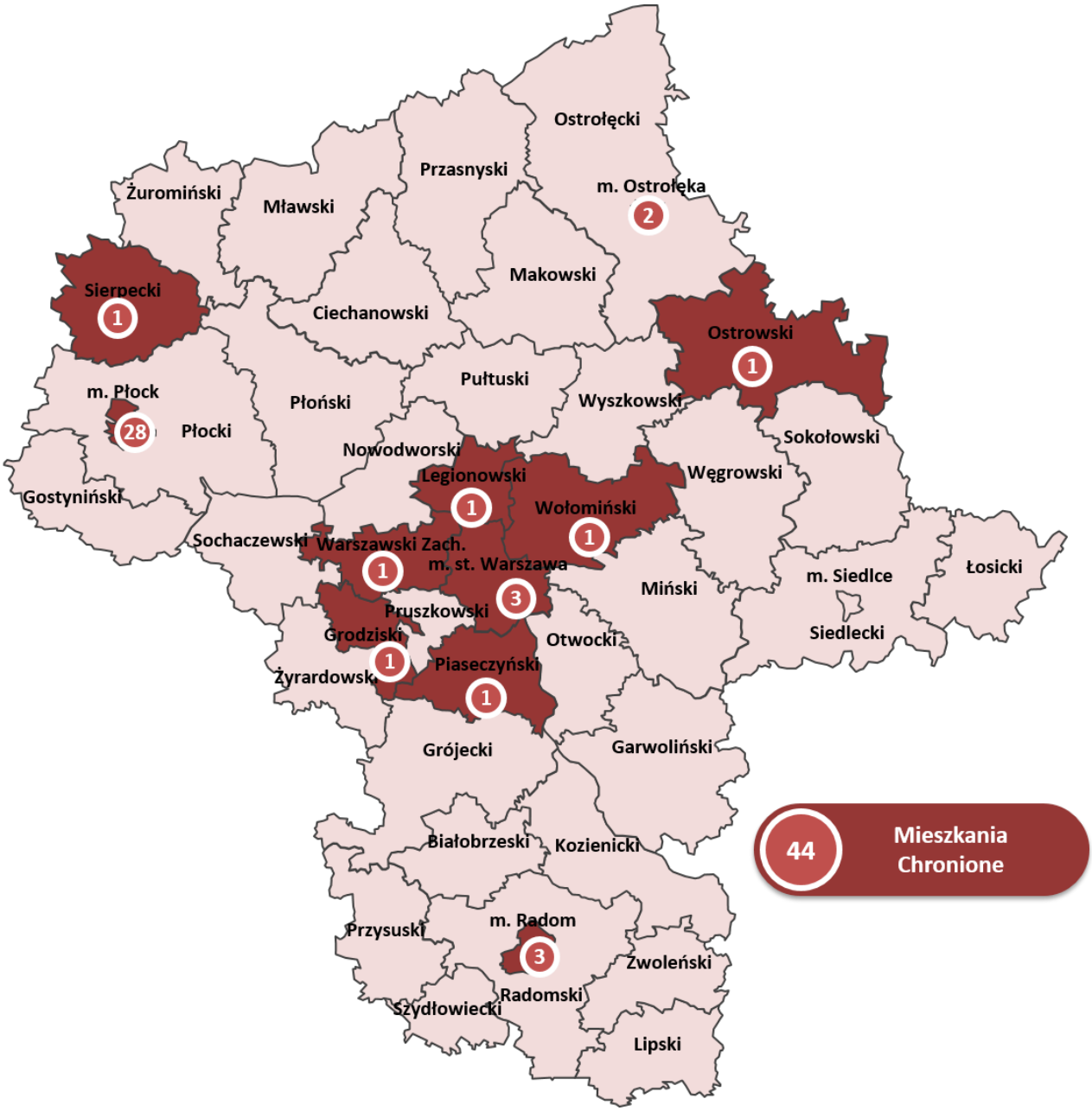

7. SPÓŁDZIELNIE SOCJALNE

8. CENTRA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

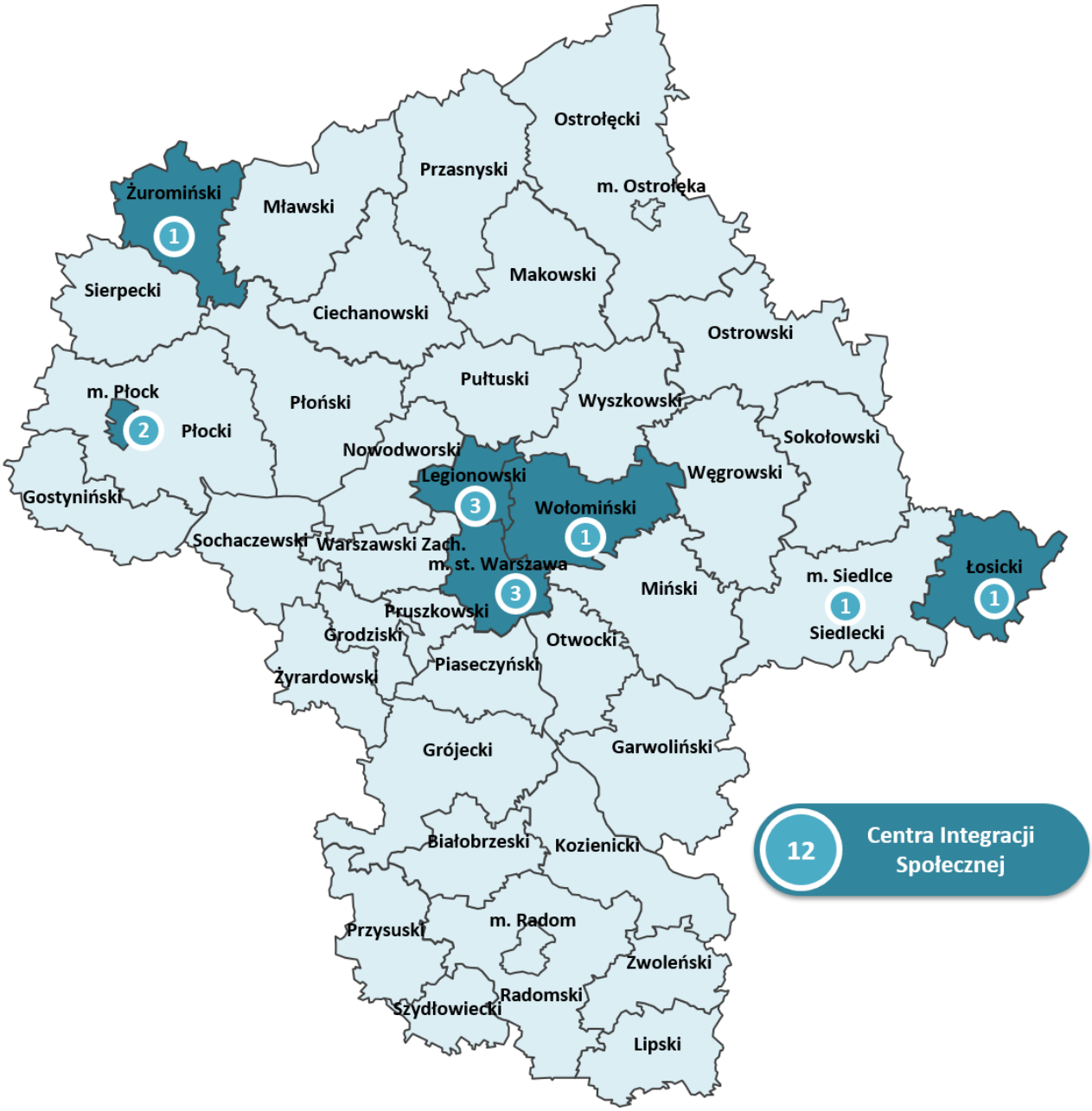

9. KLUBY INTEGRACJI SPOŁECZNEJ
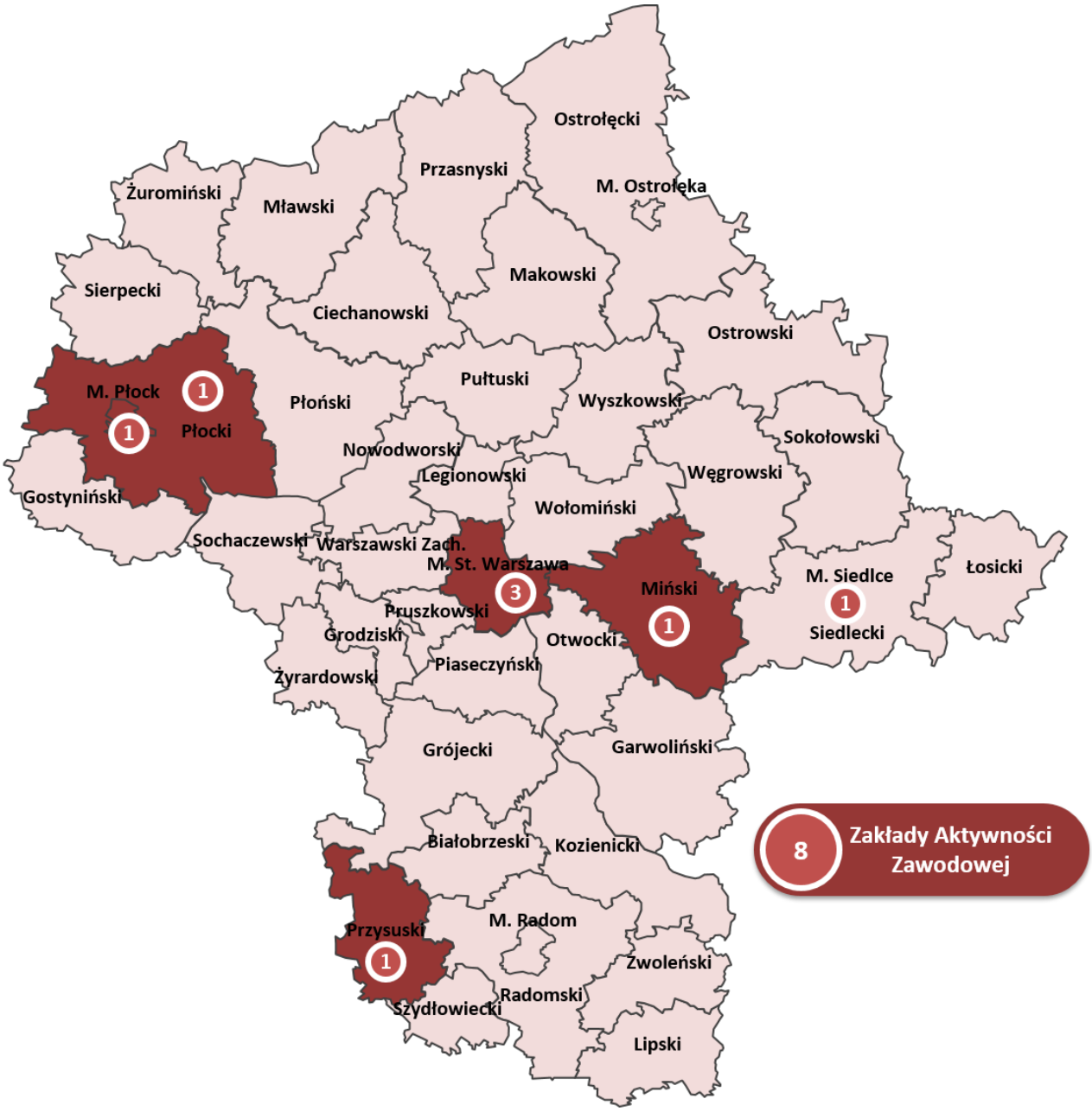
10. ZAKŁADY AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ